

Rynek pracy

w województwie lubuskim w 2018 r.

Labour market in Lubuskie Voivodship in 2018

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze - Lubuski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Zielona Góra - Lubuskie Regional Research Centre

pod kierunkiem
supervisor by

Roberta Wróbla

Zespół autorski

Editorial team

Elżbieta Adamska, Iwona Goździcka

Prace redakcyjne

Editorial work

Marek Bartoszewicz, Edyta Leśniarek

Tłumaczenie

Translation

Iwona Goździcka

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Marek Bartoszewicz, Edyta Leśniarek

Recenzent

Reviewer

Roman Fedak

ISSN 1898-0376

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

www.zielonagora.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (22) 608 32 10, 608 38 10

Zam. XXX/2019/nakł. 55

Przedmowa

Przekazujemy Państwu publikację „Rynek pracy w województwie lubuskim w 2018 r.,” będącą kolejnym opracowaniem tematycznym, charakteryzującym sytuację na lokalnym rynku pracy.

Prezentowane dane statystyczne zgrupowane zostały w dziewięciu działach obejmujących między innymi informacje wynikające z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, pracujących, zatrudnionych i ich wynagrodzeń oraz bezrobotnych i warunków pracy.

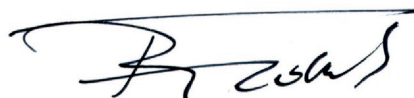
Opracowanie składa się z syntezy wyników badań, tekstów analitycznych wzbogaconych wykresami i kartogramami obrazującymi niektóre zjawiska występujące na terenie województwa lubuskiego oraz tablic statystycznych dostępnych w wersji elektronicznej.

Dla pełniejszego zobrazowania sytuacji na rynku pracy dane statystyczne przedstawione zostały w podziale na podregiony, powiaty i gminy. Publikacja zawiera również zestaw informacji w układzie wojewódzkim, który umożliwia porównanie podstawowych wskaźników w odniesieniu do innych województw oraz Polski.

Przekazując Państwu niniejszą publikację wyrażamy nadzieję, że zaspokoi ona potrzeby informacyjne szerokiego grona odbiorców.

Wszystkich zainteresowanych tematyką rynku pracy proszę o uwagi i sugestie pozwalające w przyszłości udoskonalić kolejne edycje.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze

Roman Fedak

Preface

The Statistical Office in Zielona Góra presents you the publication titled “Labour market in Lubuskie Voivodship in 2018”, which is a thematic study on local labour market.

The statistical data presented in this publication are divided into nine chapters, which include data on Labour Force Survey, on employees, their salaries and wages, the unemployed and working conditions.

The study consists of the synthesis of research results, analytical texts enriched with charts and cartograms showing some of the phenomena occurring in Lubuskie Voivodship and statistical tables in electronic form available on website.

In order to give a complete picture of labour market the statistical data are arranged by subregions, powiats and gminas. The publication also contains data for other voivodships, which enables to see basic indexes for Lubuskie Voivodeship in comparison to other voivodships and all Poland.

I hope this publication will meet informational needs of a wide group of recipients.

I would appreciate any comments and suggestions that contribute to improving the next editions.

President
of the Statistical Office in Zielona Góra

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'R. Fedak', with a horizontal line above it.

Roman Fedak

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	
Spis tablic	7
List of tables	
Spis wykresów	8
List of charts	
Spis map.	10
List of maps	
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty.	11
Symbols. Major abbreviations	
Synteza	12
Synthesis	
Wyniki badań	14
Results of surveys	
Rozdział 1. Aktywność ekonomiczna ludności	14
Chapter 1. Economic activity of the population	
Podrozdział 1.1. Pracujący (według BAEL)	16
Subsection 1.1. Employed persons (on the LFS basis)	
Podrozdział 1.2. Bezrobotni (według BAEL)	19
Subsection 1.2. Unemployed persons (on the LFS basis)	
Podrozdział 1.3. Bierni zawodowo (według BAEL)	21
Subsection 1.3. Economically inactive persons (on the LFS basis)	
Rozdział 2. Pracujący i zatrudnienie.	21
Chapter 2. Employed persons and paid employment	
Podrozdział 2.1. Pracujący	21
Subsection 2.1. Employed persons	
Podrozdział 2.2. Zatrudnienie.	26
Subsection 2.2. Paid employment	
Rozdział 3. Przyjęcia i zwolnienia.	27
Chapter 3. Hires and terminations	
Rozdział 4. Popyt na pracę	29
Chapter 4. Demand for labour	
Rozdział 5. Wynagrodzenia.	30
Chapter 5. Wages and salaries	
Rozdział 6. Bezrobocie rejestrowane	35
Chapter 6. Registered unemployment	
Rozdział 7. Warunki pracy. Wypadki przy pracy	43
Chapter 7. Work condition. Accidents at work	
Podrozdział 7.1. Warunki pracy.	43
Subsection 7.1. Work conditions	

Spis treści (dok.)

Contents (cont.)

	<i>Str.</i> <i>Page</i>
Podrozdział 7.2. Wypadki przy pracy	48
Subsection 7.2. Accidents at work	
Rozdział 8. Świadczenia społeczne	54
Chapter 8. Social benefits	
Rozdział 9. Podstawowe dane o województwie w 2018 r.	56
Chapter 9. General data about voivodship in 2018	
Uwagi ogólne	69
General notes	
Uwagi metodyczne	73
Methodological notes	
Aneks 1. Spis tablic załączonych do publikacji w wersji elektronicznej (format XLS)	98
Appendix 1. List of tables attached to the publication in the electronic version (XLS format)	

Spis tablic

List of tables

	Nr <i>No</i>	Str. <i>Page</i>
Ludność aktywna i bierna zawodowo w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale 2018 r.	1	14
Economically active and inactive population aged 15 and more in the 4th quarter of 2018		
Ludność aktywna i bierna zawodowo w wieku 15 lat i więcej według grup wieku i wykształcenia w IV kwartale 2018 r.	2	18
Population economically active and inactive population aged 15 and more by aged groups and level of education in the 4th quarter of 2018		
Zatrudnieni w gospodarce narodowej w województwie lubuskim	3	26
Paid employment in national economy in lubuskie voivodship		
Zwolnienia i przyjęcia do pracy	4	28
Terminations and hires		
Bezrobotni zarejestrowani	5	35
Registered unemployed persons		
Bezrobotni zarejestrowani będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	6	41
Registered unemployed persons with a specific situation on the labour market		
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według sektorów własności	7	43
Persons working in hazardous conditions by ownership sectors		
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według grup zagrożeń	8	46
Persons working in hazardous conditions by hazardous groups		
Stanowiska pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego oraz zatrudnieni na tych stanowiskach w 2018 r.	9	47
Workstations for which occupational risk has been assessed and employees in these positions in 2018		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według sektorów własności	10	49
Persons injured in accidents at work by ownership sectors		
Świadczenia społeczne	11	54
Social benefits		
Województwo na tle kraju w 2018 r.	12	56
Voivodship on the background of the country in 2018		
Ważniejsze dane o województwie w 2018 r.	13	58
Major data on the voivodship in 2018		
Wybrane dane o podregionach i powiatach w 2018 r.	14	67
Selected data on subregions and powiats in 2018		

Spis wykresów

List of charts

	Nr	Str.
	No	Page
Ludność w wieku 15 lat i więcej według typów aktywności zawodowej	1	14
Population aged 15 and more by types of economic activity		
Współczynnik aktywności zawodowej według płci	2	15
Activity rate by sex		
Wskaźnik zatrudnienia według wieku i płci w IV kwartale 2018 r.	3	17
Employment rate by age and sex in 4th quarter 2018		
Struktura pracujących według wieku w IV kwartale 2018 r.	4	17
Structure of employed by age in 4th quarter 2018		
Struktura pracujących według wielkich grup zawodów w IV kwartale 2018 r.	5	19
Structure of employed by great occupational groups in 4th quarter 2018		
Stopa bezrobocia według płci w IV kwartale	6	20
Unemployment rate by sex in 4th quarter		
Struktura biernych zawodowo według przyczyn bierności w IV kwartale 2018 r.	7	21
Structure of economically inactive persons by reasons for inactivity in 4th quarter 2018		
Pracujący według płci	8	22
Employed persons by sex		
Struktura pracujących w województwie lubuskim w 2018 r. według sekcji PKD.	9	23
Structure of employed persons in the Lubuskie Voivodeship in 2018 by sections		
Struktura pracujących według sektorów ekonomicznych i powiatów w 2018 r.	10	24
Structure of employed persons by economical sectors and powiats in 2018		
Przyjęcia i zwolnienia pracowników pełnozatrudnionych	11	27
Hires and terminations of full-time paid employees		
Struktura pracujących według grup zawodów i wielkości jednostek w 2018 r.	12	29
Structure employed persons by occupational groups and unit size in 2018.		
Struktura wolnych miejsc pracy według grup zawodów w 2018 r.	13	31
Structure of vacancies job by occupational groups in 2018		
Nowo utworzone i zlikwidowane miejsca pracy według wybranych sekcji PKD w 2018 r.	14	32
Newly created jobs and liquidated jobs by sections in 2018		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto	15	33
Average monthly gross wages and salaries		
Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto według wybranych sekcji od przeciętnego wynagrodzenia w województwie w 2018 r.	16	34
Relative deviations of average monthly gross wages and salaries by selected sections from the average wages and salaries in the voivodship in 2018		
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	17	36
Registered unemployed		
Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2018 r.	18	37
Registered unemployment rate in 2018		

Spis wykresów (dok.)

List of charts (cont.)

	Nr	Str.
	No	Page
Bezrobotni zarejestrowani według wielkich grup zawodów w 2018 r.	19	38
Registered unemployed by great occupational groups in 2018		
Bezrobotni zarejestrowani według wieku i wykształcenia w 2018 r.	20	39
Registered unemployed persons by age and level of education in 2018		
Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy w 2018 r.	21	40
Registered unemployed persons by work seniority and duration of unemployment in 2018		
Zarejestrowani i wyrejestrowani bezrobotni według miesięcy w 2018 r.	22	42
Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls by months in 2018		
Oferty pracy w 2018 r.	23	42
Job offers in 2018		
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według sekcji PKD w 2018 r.	24	44
Persons working in hazardous conditions by sections Nace Rev. 2 in 2018		
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych według sekcji PKD w 2018 r.	25	45
Persons working in hazardous conditions per 1000 paid employees by sections Nace Rev. 2 in 2018 Dec		
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych w 2018 r.	26	48
Beneficiaries of the hazardous and hard working conditions benefits in 2018		
Wypadki przy pracy według wybranych sekcji w 2018 r.	27	49
Accidents at work by selected sections in 2018		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wieku w 2018 r.	28	50
Persons injured in accidents at work by age in 2018		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według stażu pracy w 2018 r.	29	51
Persons injured in accidents at work by work seniority in 2018		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wielkich grup zawodów w 2018 r.	30	51
Persons injured in accidents at work by occupation groups in 2018		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według przyczyn w 2018 r.	31	52
Persons injured in accidents at work by causes in 2018		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według grup wydarzeń powodujących uraz w 2018 r.	32	52
Persons injured in accidents at work by location of accidents and contact-mode of injury in 2018		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według czynności wykonywanych przez poszkodowanego w chwili wypadku w 2018 r.	33	53
Persons injured in accidents at work by specific physical activity performed by the victim at the moment of accident by consequence of accidents in 2018		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według dni niezdolności do pracy w 2018 r.	34	53
Persons injured in accidents at work by days of inability to work in 2018		

Spis map

List of maps

	Nr No	Str. Page
Współczynnik aktywności zawodowej według województw w IV kwartale 2018 r.	1	15
Activity rate by voivodship in 4th quarter 2018		
Wskaźnik zatrudnienia według województw w IV kwartale 2018 r.	2	16
Employment rate by voivodship in 4th quarter 2018		
Stopa bezrobocia według BAEL i województw w IV kwartale 2018 r.	3	20
Unemployment rate by LFS and voivodship in 4th quarter 2018		
Pracujący w gospodarce narodowej według województw w 2018 r.	4	22
Employed persons in the national economy by voivodship in 2018		
Pracujący według powiatów w 2018 r.	5	25
Employed persons by powiats in 2018		
Pracujący według gmin w 2018 r.	6	25
Employed persons by gminas in 2018		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według województw w 2018 r.	7	33
Average monthly gross wages and salaries by voivodship in 2018		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według powiatów w 2018 r.	8	35
Average monthly gross wages and salaries by powiats in 2018		
Stopa bezrobocia rejestrowanego według województw w 2018 r.	9	37
Registered unemployment rate by voivodship in 2018		
Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2018 r.	10	38
Registered unemployment rate by powiats in 2018		
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych według województw w 2018 r.	11	44
Persons working in hazardous conditions per 1000 paid employees by voivodship in 2018		
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według powiatów w 2018 r.	12	45
Persons working in hazardous conditions by powiats in 2018		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według powiatów w 2018 r.	13	50
Persons injured in accidents at work by powiats in 2018		

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (–)	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit.
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
Znak (x)	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. not applicable.
Znak (Δ)	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do już opublikowanych. categories of applied classification are presented in abbreviated form.
Znak (#)	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistic.
„W tym” Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point.

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc thousand
mln	milion million
zł	złoty PLN
r.	rok year
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued
p. proc.	punkt procentowy percentage point
Dz. U.	Dziennik Ustaw
ust.	ustęp

Synteza

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w IV kwartale 2018 r. wskazują, że w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. populacja osób aktywnych zawodowo w wieku 15 lat i więcej w województwie lubuskim zmniejszyła się. Spadek dotyczył zarówno liczby pracujących, jak i liczby bezrobotnych. Jednocześnie wzrosła liczba ludności biernej zawodowo. W rezultacie zwiększyła się liczba osób niepracujących (bezrobotnych, jak i biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej) przypadających na 1000 osób pracujących. Współczynnik aktywności zawodowej oraz wskaźnik zatrudnienia zmniejszył się w relacji do IV kwartału 2017 r. Mniejsza niż przed rokiem była stopa bezrobocia wg BAEL.

Z kolei według wyników badań podmiotów gospodarki narodowej liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie lubuskim (według stanu w końcu grudnia 2018 r.) była większa w porównaniu z poprzednim rokiem. Pracujący w województwie stanowili 2,3% ogółu pracujących w kraju. Najwięcej osób pracowało w sekcjach: przemysł oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych.

W 2018 r. w podmiotach gospodarczych, o liczbie pracujących 9 osób i więcej, liczba przyjęć do pracy wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem. Najwięcej przyjęć odnotowano w przemyśle, a także w handlu; naprawie pojazdów samochodowych. Większa niż w 2017 r. była także liczba zwolnień z pracy, przy czym liczba ta wzrosła w większym stopniu niż liczba przyjęć do pracy. W ogólnej liczbie zwolnień najwięcej było osób, które odeszły z pracy na mocy porozumienia stron oraz z powodu upływu czasu, na który osoby zostały zatrudnione.

W 2018 r. w województwie lubuskim liczba nowo utworzonych miejsc pracy zmniejszyła się o ponad 20% w porównaniu z poprzednim rokiem. Ponad połowa nowych miejsc pracy powstała w jednostkach małych, o liczbie pracujących do 9 osób. Jednocześnie w omawianym roku zlikwidowano o ponad 2% więcej miejsc pracy niż przed rokiem. W końcu 2018 r. ponad 6% podmiotów, które brały udział w badaniu wskazywało, że w swoich zasobach dysponuje wolnymi miejscami pracy. Podobnie jak w latach poprzednich bilans miejsc pracy (różnica pomiędzy powstałymi i zlikwidowanymi miejscami pracy) był dodatni.

Utrzymał się notowany w ostatnich latach spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych i stopy bezrobocia rejestrowanego. W końcu 2018 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy była o blisko 10% mniejsza niż przed rokiem. Spośród lubuskich powiatów najniższą stopę bezrobocia rejestrowanego zanotowano w powiecie ślubickim oraz w miastach: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra.

W porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się liczba osób pracujących w warunkach zagrożenia. W 2018 r. populacja ta stanowiła ponad 10% ogółu zatrudnionych w badanych jednostkach. Niemal co 5 zatrudniony w warunkach zagrożenia w województwie pracował w powiecie żarskim. Relatywnie wysoki odsetek pracujących w warunkach zagrożenia zanotowano w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze. O skali zatrudnienia w warunkach zagrożenia informuje wskaźnik przedstawiający liczbę osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości, który w województwie lubuskim był o 35% wyższy od jego wartości średniej w kraju. Większe niż w województwie lubuskim zagrożenie, mierzone liczbą osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych stwierdzono jedynie w województwie śląskim.

W 2018 r. w województwie lubuskim liczba wypadków przy pracy i poszkodowanych w wypadkach zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim. Z ogółu wypadków 6 zakwalifikowano jako wypadki zbiorowe. W wypadkach indywidualnych i zbiorowych poszkodowanych zostało 2401 osób, w tym 5 osób poniosło śmierć, a 13 doznało ciężkich obrażeń ciała. W porównaniu z poprzednim rokiem ogólna liczba poszkodowanych zmniejszyła się.

W 2018 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie lubuskim wzrosło w porównaniu z poprzednim rokiem. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w województwie stanowiło 87,8% przeciętnego wynagrodzenia w kraju. W 2018 r. liczba pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wzrosła w skali roku, natomiast liczba pobierających świadczenia z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zmniejszyła się.

Executive summary

The results of the Labour Force Survey (LFS) carried out in the fourth quarter of 2018, indicate that compared to the fourth quarter of 2017, the economically active population aged 15 years and more in Lubuskie voivodship decreased. The drop concerned both: the employed and unemployed population. As a result, the number of persons not in employment (the unemployed, as well as the economically inactive aged 15 years and more) per 1000 employed persons increased. The activity rate as well as the employment rate decreased as compared to the fourth quarter of 2017. The employment rate decreased over the year.

According to the results of research on economic entities, the number of employed persons in the national economy in the Lubuskie Voivodship (as of the end of December 2018) increased compared to 2017. Employed persons in the voivodship accounted for 2.3% of the employed in the country. Most persons worked in the sections of manufacturing and trade; repair of motor vehicles.

In 2018 in entities employing 9 persons and more, the number of hires increased comparing to the previous year. Most hire was noted in the sections of manufacturing and trade; repair of motor vehicles. Also the number of terminations was higher than in 2017, but this number increased more than the number of hire. In total number of terminations, most were persons who left the job by virtue of mutual agreement and employees dismissed due to the termination of the period they were employed for.

In 2018 in Lubuskie Voivodship the number of newly created jobs decrease by more than 20% comparing to previous year. More than half of newly created jobs was created in the small entities, employing up to 9 persons. At the same year, more than 2% more jobs was liquidated than a year ago. At the end of 2018 over 6% entities participating in the survey indicated vacancies in their resources. Like in the previous years, balance of jobs (the difference between created jobs and liquidated jobs) was positive.

The decline of the number of unemployed persons registered as well as the unemployment rate was maintained. At the end of 2018 the number of unemployed persons registered in labour offices was smaller than a year before by about 10%. Among the powiats in Lubuskie Voivodship the lowest registered unemployment rate was recorded in the Słubicki Powiat and in the cities: Gorzów Wlkp. and Zielona Góra.

The number of persons working in hazardous conditions increased compared to the previous year. In 2018 this population constituted more than 10% of total persons working in units covered by the survey. Almost every 5 person working in hazardous conditions in Lubuskie Voivodship was working in Żarski Powiat. A relatively high percentage of working in hazardous conditions was recorded in Gorzów Wlkp. and Zielona Góra. The indicator showing the number of employees exposed to risk at work per 1000 employed persons in the surveyed population informs about the scale of exposure to risk at work. This indicator in Lubuskie Voivodship was by 35% higher than its average in the country. Higher risk than in Lubuskie Voivodship, measured by the number of employees exposed to risk at work per 1000 employed persons, in Śląskie Voivodship was found only.

In 2018 in Lubuskie Voivodship the number of accidents at work and the total number of injured decrease comparing to the previous year. Out of the total number of accidents 6 was qualified as mass accidents. In individual and mass accidents 2401 persons were injured., of which 5 persons died, and 13 persons suffered severe bodily injuries.

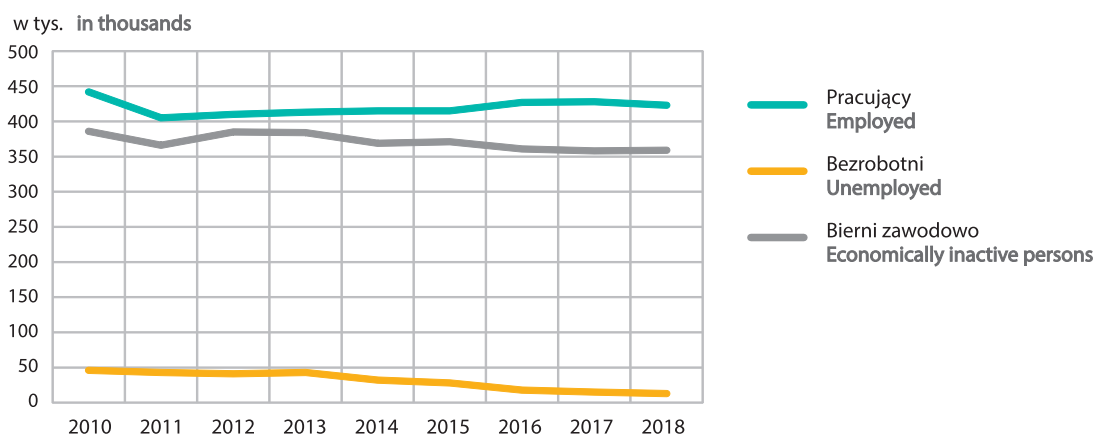
The average monthly gross wages and salaries in Lubuskie Voivodship increase comparing to the previous year. It constituted as 87.8% of the average monthly gross wages and salaries in the country. The number of persons receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution increase on a yearly basis, while the number of persons receiving benefits from Agricultural Social Insurance Fund decreased.

Wyniki badań Results of surveys

Rozdział 1. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI Chapter 1. ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w IV kwartale 2018 r. w województwie lubuskim liczba ludności aktywnej zawodowo (tj. zgodnie z definicją badania liczba osób uznanych za pracujących lub bezrobotnych) wyniosła 436 tys. osób. W relacji do analogicznego kwartału poprzedniego roku liczba ta zmniejszyła się o 7,0 tys., tj. o 1,6%, przy czym mniejsza niż w IV kwartale 2017 r. była zarówno liczba pracujących (o 1,2%), jak i liczba bezrobotnych (o 13,3%).

Wykres 1. Ludność w wieku 15 lat i więcej według typów aktywności zawodowej
Chart 1. Population aged 15 and more by types of economic activity

Liczba ludności biernej zawodowo w omawianym okresie wyniosła 359 tys. osób, tj. wzrosła w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. o 0,3%, po spadku przed rokiem o 0,8%.

Tablica 1. Ludność aktywna i bierna zawodowo w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale 2018 r.
Table 1. Economically active and inactive population aged 15 and more in the 4th quarter of 2018

Wyszczególnienie Specification	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawodowo Economically inactive persons
	ogółem total	pracujący employed	bezrobotni unemployed	
	w tysiącach in thousands			
OGÓŁEM Total	436	423	13	359
mężczyźni men	245	237	8	138
kobiety women	191	185	6	222
Miasta Urban areas	286	278	8	232
Wieś Rural areas	150	145	5	128

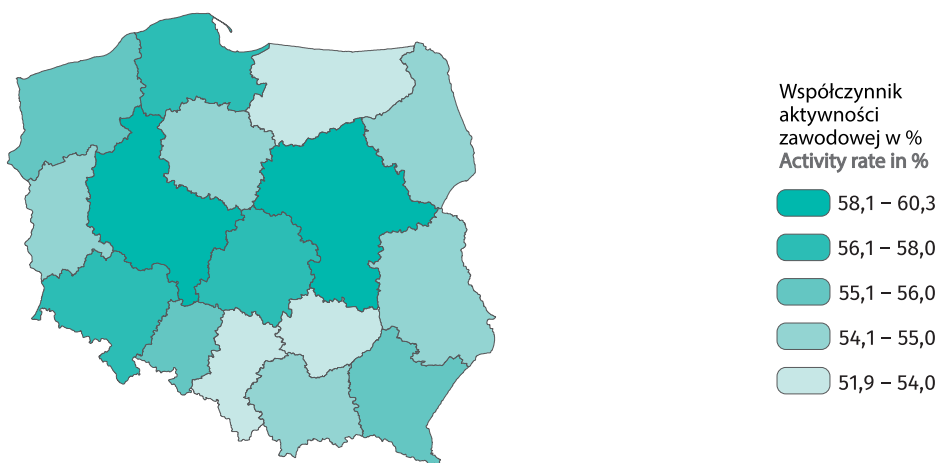
W IV kwartale 2018 r. współczynnik aktywności zawodowej, tj. procentowy udział aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej, zmniejszył się w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku o 0,5 p. proc. do 54,8%. W kraju ludność aktywna zawodowo stanowiła 56,1% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej, tj. o 0,1 p. proc. mniej niż przed rokiem. W województwach udział tej

grupy ludności wahał się od 51,9% w warmińsko-mazurskim do 60,3% w mazowieckim. W 9 województwach zanotowano spadek udziału aktywnych zawodowo w ludności w wieku 15 lat i więcej wynoszący od 0,1 p. proc. w województwie lubelskim do 2,2 p. proc. – w świętokrzyskim. W pozostałych województwach wystąpił wzrost odsetka aktywnych zawodowo, który wyniósł od 0,1 p. proc. w województwie kujawsko-pomorskim do 1,5 p. proc. w województwie wielkopolskim.

Podobnie jak w latach poprzednich, współczynnik aktywności zawodowej był wyższy w populacji mężczyzn niż kobiet. W IV kwartale 2018 r. wyniósł 64,0% tj. o 17,8 p. proc. więcej w porównaniu z analogicznym współczynnikiem dla kobiet. W relacji do IV kwartału 2017 r. współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn zwiększył się o 0,5 p. proc. Z kolei omawiany wskaźnik w populacji kobiet w IV kwartale 2018 r. ukształtował się na poziomie 46,2% i był niższy niż w analogicznym okresie poprzedniego roku o 1,5 p. proc. Podobną tendencję – wzrost współczynnika aktywności zawodowej wśród mężczyzn i spadek wśród kobiet – zanotowano w poprzednim roku.

Mapa 1. Współczynnik aktywności zawodowej według województw w IV kwartale 2018 r.

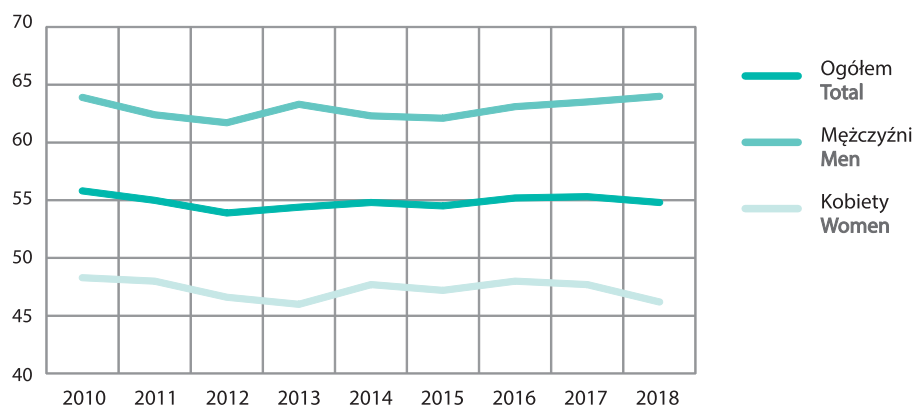
Map 1. Activity rate by voivodship in 4th quarter 2018

Współczynnik aktywności zawodowej ludności zamieszkałej w miastach był wyższy niż wśród ludności zamieszkałej na wsi – w IV kwartale 2018 r. ukształtował się na poziomie 55,2%, tj. o 0,2 p. proc. wyższym niż w IV kwartale 2017 r. Współczynnik aktywności zawodowej na wsi wyniósł 54,0%, tj. o 1,9 p. proc. mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku.

Wykres 2. Współczynnik aktywności zawodowej według płci w IV kwartale w latach 2010-2018

Chart 2. Activity rate by sex in 4th quarter in 2010-2018

W IV kwartale 2018 r. najwyższy współczynnik aktywności zawodowej zanotowano w populacji osób w wieku 35-44 lata, na poziomie 87,9%. Było to jednak o 0,6 p. proc. mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Stosunkowo wysoką (wyższą niż przed rokiem) aktywnością zawodową charakteryzowała się ludność w wieku 45-54 lata, dla której omawiany współczynnik osiągnął wartość 83,3%, tj. o 1,7 p. proc. wyższą niż w IV kwartale 2017 r.

Współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku produkcyjnym podobnie jak przed rokiem, wyniósł 74,4%.

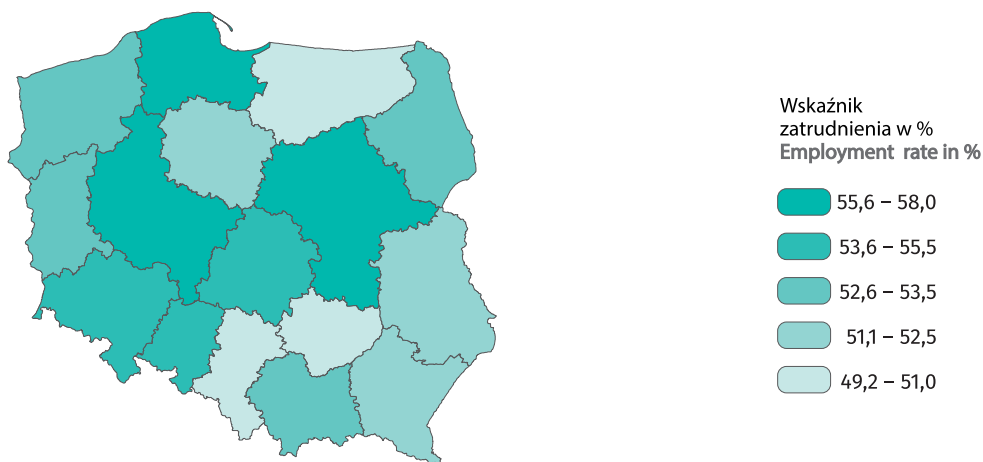
Biorąc pod uwagę zróżnicowanie współczynnika aktywności zawodowej ze względu na poziom wykształcenia ludności, najwyższą aktywność zawodową notuje się wśród osób z wykształceniem wyższym. W IV kwartale 2018 r. omawiany współczynnik w tej grupie ludności wyniósł 80,6% i był wyższy w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. o 0,9 p. proc. W grupie osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 61,0%, tj. o 0,9 p. proc. mniej niż przed rokiem, a w populacji osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym 57,1%, tj. o 1,7 p. proc. mniej.

Podrozdział 1.1. PRACUJĄCY (według BAEL)

Subsection 1.1. EMPLOYED PERSONS (on the LFS basis)

W IV kwartale 2018 r. z ogółu ludności aktywnej zawodowo w województwie lubuskim 97,0% stanowili pracujący. Ich liczba wyniosła 423 tys., tj. o 1,2% mniej w relacji do analogicznego kwartału poprzedniego roku (wobec wzrostu w IV kwartale 2017 r. o 0,2%). Liczba pracujących mężczyzn wyniosła 237 tys. osób, tj. nie zmieniła się w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. Jednocześnie zmniejszyła się liczba pracujących kobiet, która wyniosła 185 tys., tj. o 3,6% mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. W rezultacie udział mężczyzn w strukturze pracujących zwiększył się w skali roku o 0,6 p. proc. do 56,0%.

Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według województw w IV kwartale 2018 r.
Map 2. Employment rate by voivodship in 4th quarter 2018

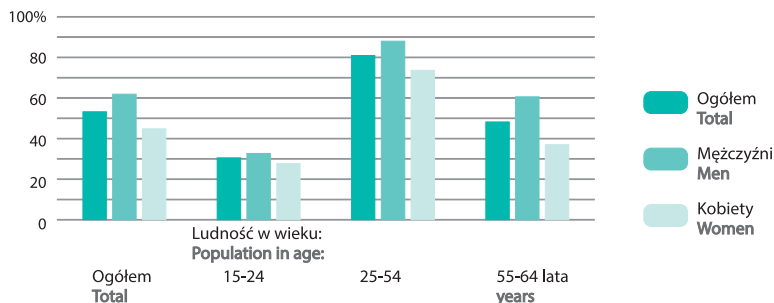
W porównaniu z IV kwartałem 2017 r. zwiększyło się obciążenie pracujących osobami niepracującymi. W IV kwartale 2018 r. na 1000 pracujących przypadało 879 bezrobotnych i biernych zawodowo, wobec 871 przed rokiem. W kraju wartość tego wskaźnika wyniosła w analogicznych okresach odpowiednio 853 i 864.

Wskaźnik zatrudnienia, który jest miernikiem zaangażowania ludności w procesie pracy wyniósł w IV kwartale 2018 r. 53,2%, tj. o 0,2 p. proc. mniej od zanotowanego przed rokiem. W kraju wskaźnik zatrudnienia wyniósł 54,0%, przy czym kształtował się na poziomie od 49,2% w województwie warmińsko-mazurskim do 58,0% - w mazowieckim.

Omawiany wskaźnik w województwie lubuskim zdecydowanie wyższy był wśród mężczyzn, spośród których pracowało 61,9% (tj. o 0,5 p. proc. więcej niż przed rokiem). Wśród kobiet wskaźnik zatrudnienia wyniósł 44,8% (o 1,5 p. proc. mniej niż przed rokiem).

Wykres 3. Wskaźnik zatrudnienia według wieku i płci w IV kwartale 2018 r.
Chart 3. Employment rate by age and sex in 4th quarter 2018

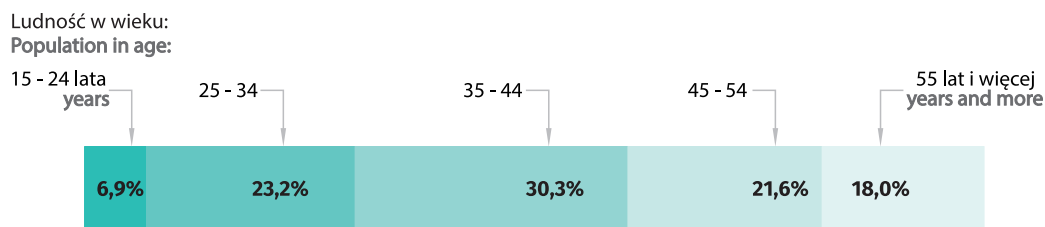

Zróżnicowanie omawianego wskaźnika w zależności od miejsca zamieszkania było niewielkie. Wskaźnik zatrudnienia mieszkańców miast ukształtował się na poziomie 53,7% (tj. o wzrost w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. o 0,2 p. proc.). Wskaźnik zatrudnienia wśród mieszkańców wsi wyniósł 52,2%, i był o 1,2 p. proc. mniejszy niż przed rokiem.

Większość pracujących (65,7%) stanowili mieszkańcy miast. Tak jak przed rokiem, ich liczba wyniosła 278 tys. Liczba pracujących mieszkańców wsi zmniejszyła się w omawianym okresie o 3,3% do 145 tys.

Najwyższy wskaźnik zatrudnienia zanotowano w przypadku osób w wieku 35-44 lata, na poziomie 85,9% (o 0,6 p. proc. niższym niż przed rokiem). Wysoką wartość omawianego wskaźnika zanotowano także wśród osób w wieku 45-54 lata – 80,7% (o 1,8 p. proc. więcej), a także 25-34 lata – 75,4% (o 0,9 p. proc. mniej). W pozostałych grupach wieku (15-24 lata oraz 55 lat i więcej) wskaźnik zatrudnienia jest zdecydowanie mniejszy, odpowiednio 30,5% i 24,8%.

Wykres 4. Struktura pracujących według wieku w IV kwartale 2018 r.
Chart 4. Structure of employed by age in 4th quarter 2018

Biorąc pod uwagę wiek pracujących, 30,3% ogółu pracujących stanowiły osoby w wieku od 35 do 44 lat, a udział tej grupy w strukturze pracujących zwiększył się w relacji do poprzedniego roku o 0,4 p. proc. Dalšie 23,2% pracujących (tj. o 0,9 p. proc. mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku) stanowiły osoby w wieku od 25 do 34 lat, a 21,7% (tj. o 0,7 p. proc. więcej) – osoby w wieku od 45 do 54 lat. Osoby w wieku 55 lat i więcej stanowiły 18,0% ogółu pracujących, a ich udział w strukturze zwiększył się w skali roku o 0,2 p. proc. Pozostałe 6,9% ogółu pracujących (o 0,6 p. proc. mniej) to osoby w wieku od 15 do 24 lat.

Wskaźnik zatrudnienia jest znacznie zróżnicowany w zależności od poziomu wykształcenia ludności. Najwyższy odsetek pracujących (o 0,3 p. proc. wyższy niż przed rokiem) zanotowano wśród osób, legitymujących się wykształceniem wyższym – 79,4%. W populacji ludności z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym wskaźnik zatrudnienia wyniósł 58,8%, a z zasadniczym zawodowym – 54,8%. W obu grupach zanotowano spadek odsetka pracujących, odpowiednio o 1,6 p. proc. i 1,8 p. proc. w skali roku. Wśród osób

w wykształceniu średnim ogólnokształcącym wskaźnik zatrudnienia wyniósł 51,9%, tj. o 3,7 p. proc. więcej niż w IV kwartale 2017 r. Najniższy odsetek pracujących odnotowano w grupie osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym i bez wykształcenia szkolnego – 16,6%.

Tablica 2. Ludność aktywna i bierna zawodowo w wieku 15 lat i więcej według grup wieku i wykształcenia w IV kwartale 2018 r.

Table 2.

Population economically active and inactive population aged 15 and more by aged groups and level education in the 4th quarter of 2018

Wyszczególnienie Specification	Aktywni zawodowo Economically active persons		Bierni zawodowo Economically inactive persons
	ogółem total	w tym pracujący of which employed	
	w tys. in thousands		
OGÓŁEM TOTAL	436	423	359
w tym w wieku produkcyjnym of which of working age	419	406	144
W wieku: In age:			
15-24 lata years	31	29	64
25-34	102	98	28
35-44	131	128	18
45-54	95	92	20
55 lat i więcej years and more	77	76	229
Z wykształceniem: Level of education:			
Wyższym Tertiary	129	127	31
Policealnym i średnim zawodowym Post-secondary and vocational secondary	114	110	72
Średnim ogólnokształcącym General secondary	43	42	38
Zasadniczym zawodowym Basic vocational	124	119	92
Gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym Lower secondary primary and incomplete primary	26	25	125

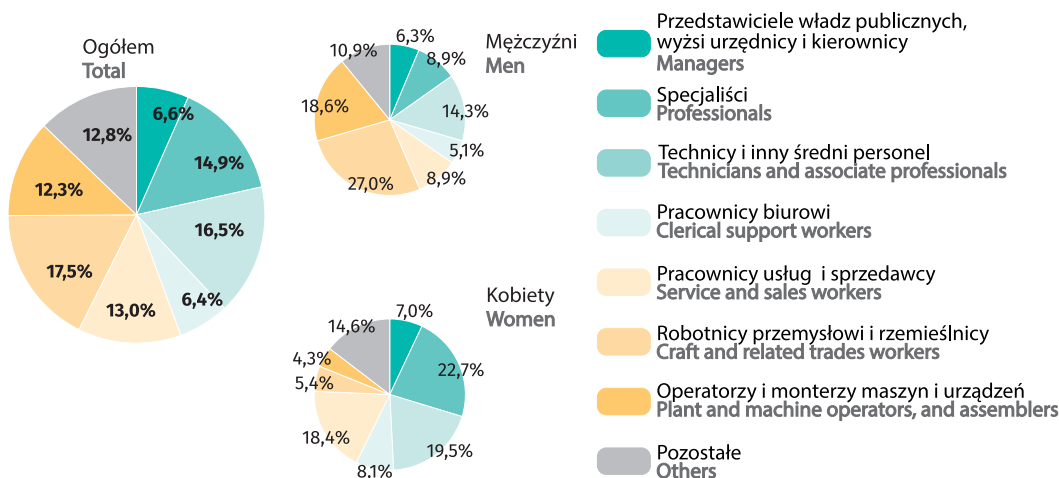
W IV kwartale 2018 r. pracownicy najemni stanowili 84,9% ogółu pracujących, pracodawcy i pracujący na własny rachunek – 14,2%, a pomagający członkowie rodzin – 0,7%. W porównaniu z IV kwartałem 2017 r. liczba pracowników najemnych zwiększyła się o 0,3%. Mniej było natomiast pracodawców i pracujących na własny rachunek – o 7,7% oraz pomagających członków rodzin – o 50,0%.

Z ogólnej liczby pracowników najemnych 72,7% wykonywało pracę na czas nieokreślony (tzw. stałą), a ich udział w ogóle pracowników najemnych wzrósł w skali roku o 2,9 p. proc. Pozostałe 27,3% pracowników najemnych wykonywało prace na czas określony.

W województwie lubuskim w IV kwartale 2018 r. najliczniejszą grupą zawodową, tak jak przed rokiem, byli pracownicy zaliczani według Klasyfikacji Zawodów i Specjalności do grupy robotnicy przemysłowi i magazynowi. Grupa ta stanowiła 17,5% ogółu pracujących. Kolejną znaczącą ze względu na liczebność grupą byli technicy i inny średni personel, a ich udział w populacji pracujących wyniósł 16,5%, tj. o 3,4 p. proc. więcej niż przed rokiem. Specjaliści stanowili 14,9%, tj. o 1,2 p. proc. mniej niż w IV kwartale 2017 r.

tale 2017 r., pracownicy usług i sprzedawcy – 13,0%, tj. o 1,0 p. proc. mniej, operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 2,3%, tj. o 0,1 p. proc. mniej.

Wykres 5. Struktura pracujących według wielkich grup zawodów w IV kwartale 2018 r.
Chart 5. Structure of employed by great occupational groups in 4th quarter 2018

Wśród pracujących 70,7%, tj. o 2,9 p. proc. mniej niż przed rokiem stanowili pracujący, którzy w badanym tygodniu (IV kwartału 2018 r.) przepracowali 40 i więcej godzin. Kobiety pracowały w mniejszym wymiarze czasu. Odsetek mężczyzn pracujących 40 i więcej godzin tygodniowo wyniósł 75,9%, a kobiet – 64,3%. Dłużej pracowali mieszkańcy miast, wśród których odsetek pracujących 40 godzin i więcej wyniósł 71,9% (wobec 67,6% w przypadku mieszkańców wsi). Osoby, które przepracowały w badanym tygodniu od 30 do 39 godzin stanowiły 11,6%, a ich odsetek wzrósł w skali roku o 1,3 p. proc.

Podrozdział 1.2. BEZROBOTNI (według BAEL)

Subsection 1.2. UNEMPLOYED PERSONS (on the LFS basis)

W IV kwartale 2018 r. zanotowano dalszy spadek liczby bezrobotnych w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku. Liczba bezrobotnych w omawianym okresie wyniosła 13 tys. osób, tj. o 13,3% mniej niż przed rokiem (kiedy zanotowano spadek o 16,7%). W kraju liczba bezrobotnych zmniejszyła się odpowiednio o 15,6%.

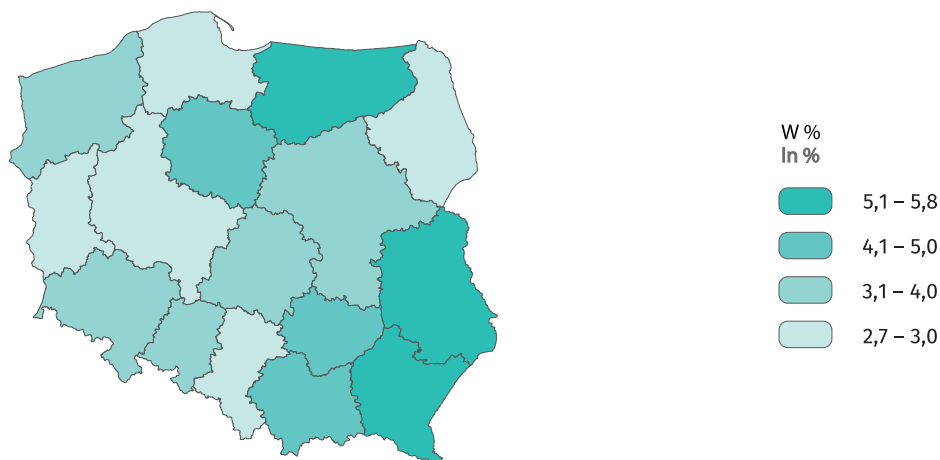
Podobnie w analogicznym okresie poprzedniego roku, w strukturze bezrobotnych przeważali mężczyźni, którzy stanowili 61,5% ogółu bezrobotnych. Liczba bezrobotnych w miastach wzrosła o 14,3%, natomiast na wsi spadła o 28,6%. W rezultacie udział mieszkańców miast w populacji bezrobotnych zwiększył się z 46,7% do 61,5%.

Czas poszukiwania pracy przez bezrobotnych w IV kwartale 2018 r. wynosił przeciętnie 7,0 miesiący (wobec 6,6 miesiąca w IV kwartale 2017 r.). Okres ten był krótszy dla kobiet (5,6 miesiąca) niż dla mężczyzn (8,3 miesiąca). W nieco krótszym czasie pracę znajdowali mieszkańcy wsi, dla których okres ten wyniósł 4,2 miesiąca. Mieszkańcy miast poszukiwali pracy przeciętnie przez 8,0 miesiący.

Niemal połowa bezrobotnych (46,2%) poszukiwała pracy przez okres nie przekraczający 3 miesięcy, a kolejne 30,8% przez okres od 4 do 6 miesięcy.

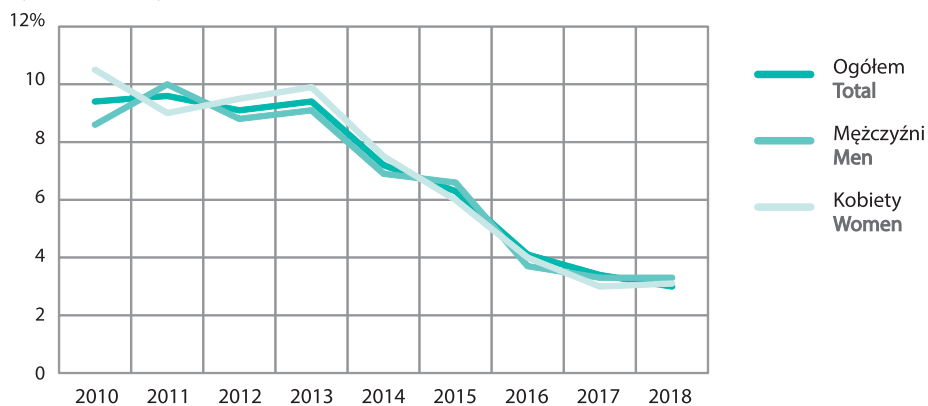
Natężenie bezrobocia odzwierciedla stopa bezrobocia, która wyraża udział bezrobotnych wśród aktywnych zawodowo w wieku 15 lat i więcej. Stopa bezrobocia wg BAEL w IV kwartale 2018 r. w województwie lubuskim wyniosła 3,0%, tj. o 0,4 p. proc. mniej niż w IV kwartale 2017 r. W kraju wielkość tego wskaźnika była wyższa niż w województwie i wyniosła 3,8% (wobec 4,5% przed rokiem).

Mapa 3. Stopa bezrobocia wg BAEL według województw w IV kwartale 2018 r.
 Map 3. Unemployment rate by Labour Force Survey by voivodship in 4th quarter 2018

W populacji mężczyzn stopa bezrobocia wyniosła 3,3%, tj. nie zmieniła się w skali roku. Wśród kobiet zanotowano wzrost stopy bezrobocia o 0,1 p. proc. do poziomu 3,1%. Wśród mieszkańców miast stopa bezrobocia wyniosła 2,8% (tj. 0,4 p. proc. więcej niż w IV kwartale 2017 r.), a wśród mieszkańców wsi 3,3% (tj. mniej o 1,2 p. proc.).

Wykres 6. Stopa bezrobocia według płci w IV kwartale w latach 2010-2018
 Chart 6. Unemployment rate by sex in 4th quarter in 2010-2018

Stosunkowo wysoka stopę bezrobocia notowano w przypadku osób młodych, w wieku od 15 do 25 lat. W IV kwartale 2018 r. wskaźnik ten wyniósł 6,5%, było to jednak o 7,0 p. proc. mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Najmniejszą stopę bezrobocia (2,1%) zanotowano w grupie osób w wieku 45-54 lata, o 1,1 p. proc. mniejszą niż przed rokiem. W przypadku osób w wieku 35-44 lata, tak jak przed rokiem wielkość omawianego wskaźnika wyniosła 2,3%. W grupie wieku 25-34 lata stopa bezrobocia wyniosła 3,9% (tj. o 1,1 p. proc. więcej), a dla osób w wieku 55 lat i więcej – 2,6% (o 1,3 p. proc. więcej).

Zróżnicowanie stopy bezrobocia występowało również w zależności od poziomu wykształcenia. Najmniejszą wartość wskaźnika zanotowano w przypadku osób z wykształceniem wyższym – 1,6%, tj. o 0,8 p. proc. więcej niż w IV kwartale 2017 r. Na relatywnie niskim poziomie ukształtowała się stopa bezrobocia w grupie osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (2,3%, tj. o 2,4 p. proc. mniej) oraz policealnym i średnim zawodowym (3,5%, tj. o 1,0 p. proc. więcej). W grupie osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym i bez wykształcenia szkolnego omawiany wskaźnik wyniósł 3,8%, tj. 3,9 p. proc. mniej niż przed rokiem. Wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym stopa bezrobocia wyniosła 4,0% (o 0,3 p. proc. więcej niż w IV kwartale 2017 r.).

Podrozdział 1.3. BIERNI ZAWODOWO (według BAEL)

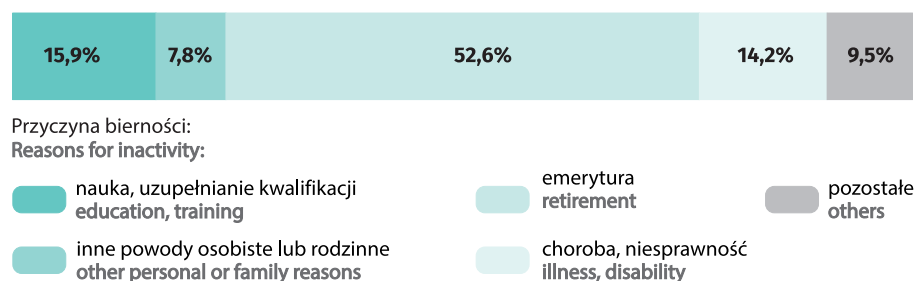
Subsection 1.3. ECONOMICALLY INACTIVE PERSONS (on the LFS basis)

W IV kwartale 2018 r. liczba biernych zawodowo wyniosła 359 tys. osób. Było to o 0,3% więcej niż w analogicznym kwartale poprzedniego roku. Bierni zawodowo stanowili 45,2% ludności województwa w wieku 15 lat i więcej, udział tej grupy wzrósł w skali roku o 0,5 p. proc.

Ponad połowę (61,8%) biernych zawodowo stanowiły kobiety. Ich liczba (222 tys.) wzrosła w relacji do poprzedniego roku o 2,3%. Liczba mężczyzn biernych zawodowo zmniejszyła się w skali roku o 2,1% do 138 tys. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, liczba biernych zawodowo mieszkańców wsi wzrosła o 4,1% (do 128 tys.), przy spadku liczby biernych zawodowo mieszkańców miast o 1,3%.

Spośród biernych zawodowo 40,1% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Było to o 2,0% mniej niż w IV kwartale 2017 r. Większość biernych zawodowo stanowiły osoby w wieku 55 lat i więcej (63,8%), a ich liczba wzrosła o 0,4%.

Wykres 7. Struktura biernych zawodowo według przyczyn bierności w IV kwartale 2018 r.
Chart 7. Structure of economically inactive persons by reasons for inactivity in 4th quarter 2018

Głównym powodem bierności zawodowej mieszkańców województwa lubuskiego w IV kwartale 2018 r. było pobieranie emerytury – w przypadku 52,6% biernych zawodowo, tj. o 2,0 p. proc. więcej niż w IV kwartale 2017 r. Zwiększył się także odsetek biernych zawodowo z powodu nauki i uzupełniania kwalifikacji (o 0,3 p. proc. do 15,9%), przy spadku odsetka biernych zawodowo z powodu choroby i niepełnosprawności (o 0,9 p. proc. do 14,2%).

Rozdział 2. PRACUJĄCY I ZATRUDNIENIE

Chapter 2. EMPLOYED PERSONS AND PAID EMPLOYMENT

Podrozdział 2.1. PRACUJĄCY

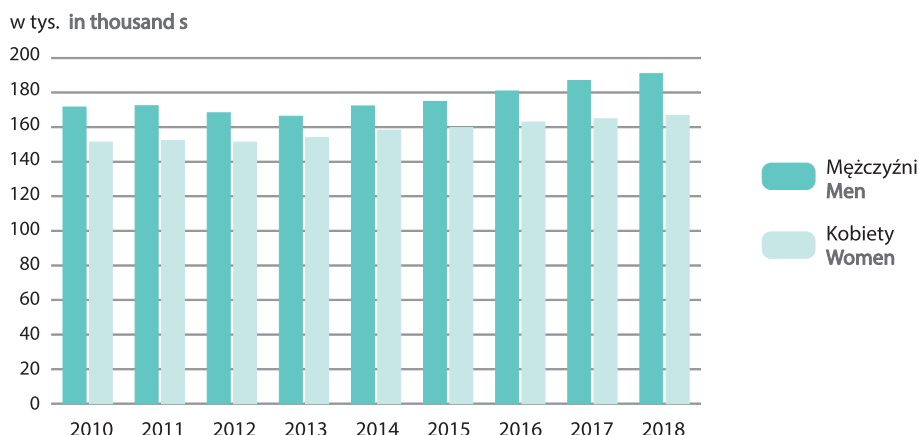
Subsection 2.1. EMPLOYED PERSONS

W końcu 2018 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej województwa lubuskiego (bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego) wyniosła 357,7 tys., tj. o 1,7% więcej w relacji do poprzedniego roku (kiedy wzrost w analogicznym okresie wyniósł 2,3%). W kraju liczba pracujących wzrosła o 1,5%.

W sektorze prywatnym pracowało 284,9 tys. osób, tj. o 2,2% więcej niż przed rokiem. Sektor publiczny skupiał 72,8 tys., tj. o 0,1% mniej w skali roku. Tym samym udział liczby pracujących w sektorze prywatnym w ogóle pracujących w województwie zwiększył się o 0,3 p. proc. do 79,6%.

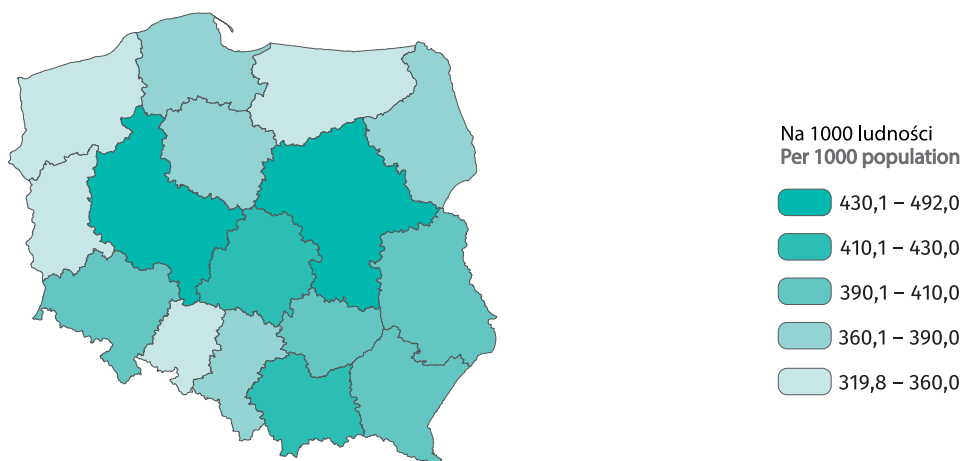
Liczba pracujących mężczyzn w omawianym okresie wyniosła 190,9 tys., tj. o 2,1% więcej niż przed rokiem. Liczba pracujących kobiet wyniosła 166,8 tys., wzrosła o 1,3%. Mężczyźni stanowili ponad połowę pracujących w województwie (53,4%), a ich udział w strukturze zwiększył się w skali roku o 0,2 p. proc.

Wykres 8. Pracujący^a według płci. Stan w dniu 31 XII
 Chart 8. Employed persons^a by sex. As of 31 Dec.

a Według faktycznego miejsca pracy.
 a By the actual workplace.

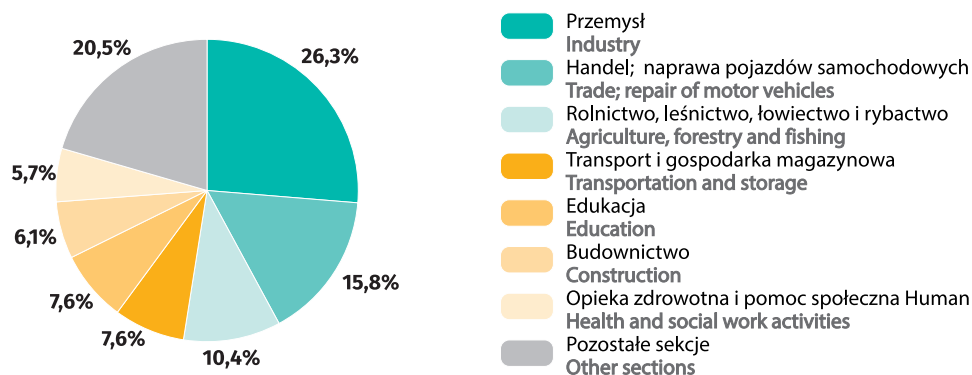
Mapa 4. Pracujący w gospodarce narodowej według województw w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 4. Employed persons in the national economy by voivodship in 2018. As of 31 Dec.

Pracujący w województwie lubuskim stanowili 2,3% pracujących w kraju. Istotnym miernikiem pracujących jest ich liczba w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W województwie lubuskim wartość tego wskaźnika wyniosła 353, tj. 7 więcej niż przed rokiem. W kraju liczba pracujących na 1000 ludności wyniosła 407 (o 6 więcej niż przed rokiem). Wśród województw lubuskie zajęło 13 lokatę w kraju (przed opolskim, zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim). Najwięcej pracujących na 1000 ludności zanotowano w województwach mazowieckim i wielkopolskim (na poziomie odpowiednio 492 i 448).

W 2018 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wzrost liczby pracujących zanotowano w większości sekcji, a łączny ich udział w strukturze pracujących wyniósł 74,4% ogółu pracujących. Wśród sekcji o znaczącym udziale w strukturze pracujących wzrost liczby pracujących zanotowano m.in. w budownictwie (o 8,7%), w transporcie i gospodarce magazynowej (o 6,0%) w przemyśle (o 2,8%, w tym w przetwórstwie przemysłowym o 2,9%). Wyższa niż przed rokiem była także liczba pracujących w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (o 2,6%), w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 1,1%) oraz w edukacji (o 0,5%). Sekcje, w których liczba pracujących zmniejszyła się w skali roku to m.in.: administrowanie i działalność wspierająca (o 3,9%), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (o 1,2%), a także administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (o 0,8%).

Wykres 9. Struktura pracujących w województwie lubuskim w 2018 r. według sekcji PKD. Stan w dniu 31 XII
 Chart 9. Structure of employed persons in the Lubuskie Voivodeship in 2018 by sections. As of 31 Dec.

W końcu 2018 r. najczęściej pracujących, tak jak w poprzednich latach, zanotowano w przemyśle. Ich udział w ogóle pracujących wyniósł 26,3% (tj. o 0,3 p. proc. więcej niż przed rokiem), w tym w przetwórstwie przemysłowym – 23,8%. Zmiana udziału pracujących w pozostałych sekcjach w strukturze pracujących w województwie w porównaniu z poprzednim rokiem wyniosła od +0,4 p. proc. w budownictwie (do 6,1%) do -0,3 p. proc. w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (do 10,4%).

W końcu 2018 r., w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz w jednostkach sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących, liczba pracujących w głównym miejscu pracy wyniosła 200,1 tys. osób. Było to o 0,9% więcej niż w poprzednim roku (w 2017 r. w analogicznym okresie wzrost liczby pracujących o 1,7%).

Z ogółu pracujących w omawianej grupie podmiotów 14,1% pracowało w porze nocnej (o 1,5% więcej niż w poprzednim roku). Pracujący niepełnosprawni stanowili 6,7% ogółu pracujących, tj. o 2,8% mniej niż w 2017 r., a pracujący emeryci i renciści – 3,8% (tj. o 5,0% więcej). Ponadto 2,7% ogółu pracujących stanowili cudzoziemcy, a ich liczba wzrosła w relacji do poprzedniego roku o 41,2%.

W strukturze pracujących w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz w jednostkach sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących 60,8% stanowili pracujący w podregionie zielonogórskim. Ich liczba wzrosła w porównaniu z 2017 r. o 1,2% (wobec wzrostu przed rokiem o 2,8%). Liczba pracujących w podregionie gorzowskim była o 2,5% wyższa niż w roku poprzednim (wobec wzrostu w 2017 r. o 0,6%).

W większości powiatów odnotowano wzrost liczby pracujących w porównaniu z poprzednim rokiem, przy czym najwyższy (na poziomie 6,0%) w powiecie międzyrzeckim. Relatywnie wysoki wzrost wystąpił w powiatach: świebodzińskim (5,5%), gorzowskim (4,8%) oraz w Zielonej Górze (4,1%). Powiaty, w których zanotowano spadek liczby pracujących to: wschowski (o 5,1%), żarski (o 4,4%), zielonogórski (1,7%) i strzelecko-drezdenecki (o 1,0%).

Od lat najczęściej pracujących w województwie notuje się w miastach na prawach powiatu. W końcu 2018 r. w Zielonej Górze pracowało 20,0% ogółu pracujących w województwie, a w Gorzowie Wlkp. – 17,1%. W pozostałych powiatach udział pracujących był zdecydowanie mniejszy. Większe skupiska pracujących notuje się w powiatach: żarskim (8,5% ogółu pracujących w województwie), świebodzińskim (7,7%) i nowosolskim (6,8%). Powiaty o najmniejszym udziale pracujących to: sulęciński (2,8%), wschowski (3,0%) i strzelecko-drezdenecki (3,6%).

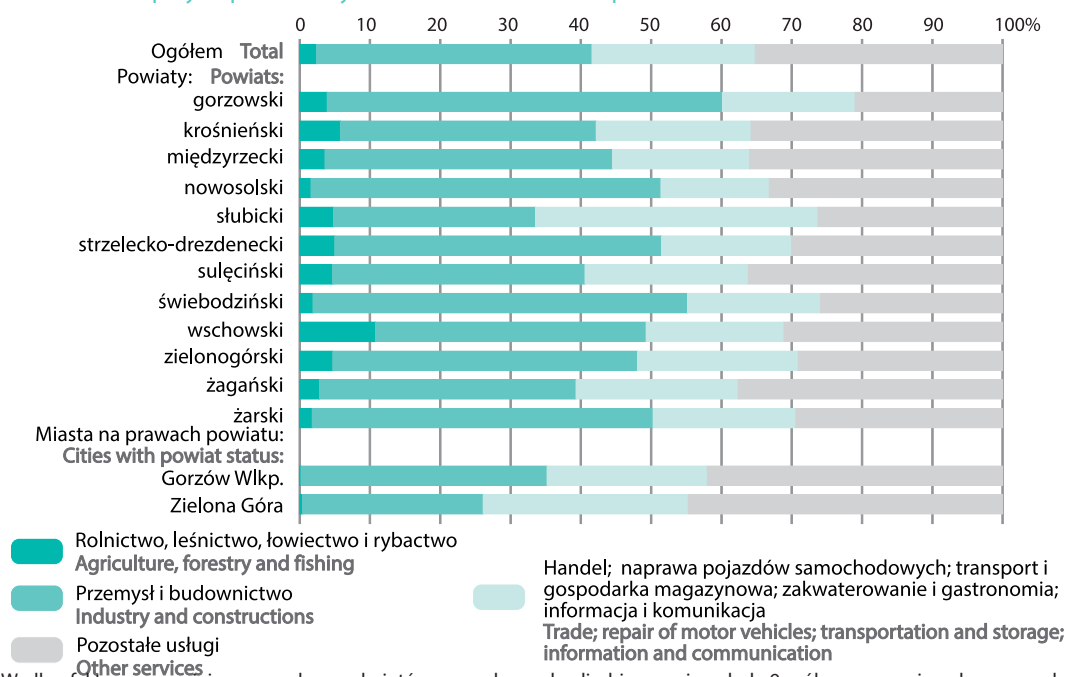
Analiza struktury pracujących w powiatach według sektorów ekonomicznych wskazuje, że w większości powiatów największy udział pracujących notuje się w przemyśle i budownictwie, średnio na poziomie 39,2%. Ze względu na wysoki udział pracujących w przemyśle i budownictwie wyróżniają się powiaty: gorzowski (56,3% ogółu pracujących w powiecie), świebodziński (53,3%) i nowosolski (49,8%). Najmniejszy udział pracujących w tych rodzajach działalności zanotowano w: Zielonej Górze (25,7%), w powiecie słubickim (28,8%) i Gorzowie Wlkp. (35,0%).

Dalsze 35,2% ogółu pracujących koncentrują przedsiębiorstwa usługowe, z grupy obejmującej m.in. sekcje: administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, edukacja, opieka zdrowotna i pomoc społeczna, administrowanie i działalność wspierająca. Najwyższy odsetek pracujących w tej grupie sekcji zanotowano w Zielonej Górze (44,7%). Na wysokim poziomie kształtował się udział pracujących w omawianej grupie sekcji w Gorzowie Wlkp. (42,0%), a także w powiecie żagańskim (37,6%). Najmniejszy odsetek pracujących w jednostkach z prezentowanej grupy zanotowano w powiatach: gorzowski (21,0%), świebodziński (25,9%) i ślubicki (26,3%).

Co 5 pracujący w województwie (23,2%) pracował w jednostkach prowadzących działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych, transportu i gospodarki magazynowej, zakwaterowania i gastronomii lub informacji i komunikacji. Najwyższy odsetek pracujących w tych rodzajach działalności odnotowano w powiecie ślubickim (40,1%), a nieco mniejszy w Zielonej Górze (29,2%) i powiecie sulęcińskim (23,2%). Najmniej pracujących w tej grupie sekcji zanotowano w powiecie nowosolskim (15,4%) i strzelecko-drezdeneckim (18,5%).

Spośród pracujących w województwie 2,4% pracowało w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie. Najwyższy odsetek pracujących w tej działalności zanotowano w powiecie wschowskim (10,8%). Stosunkowo wysoki udział pracujących w tej sekcji zanotowano w powiecie krośnieńskim (5,8%). Najmniejszy udział pracujących w omawianej sekcji, na poziomie 0,2% i 0,4% zanotowano odpowiednio w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze.

Wykres 10. Struktura pracujących^a według sektorów ekonomicznych i powiatów w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Chart 10. Structure of employed persons^a by economical sectors and powiats in 2018. As of 31 Dec.

^a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

^a According to the actual workplace. Excluding economic entities employing up to 9 persons and private farms in agriculture.

Jednym ze wskaźników obrazujących sytuację na rynku pracy jest liczba pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności (w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób). W 2018 r. w województwie lubuskim wartość tego wskaźnika wyniosła 233 (wobec 229 w poprzednim roku). Przeciętna wartość tego wskaźnika w kraju wyniosła 251 (wobec 247 przed rokiem).

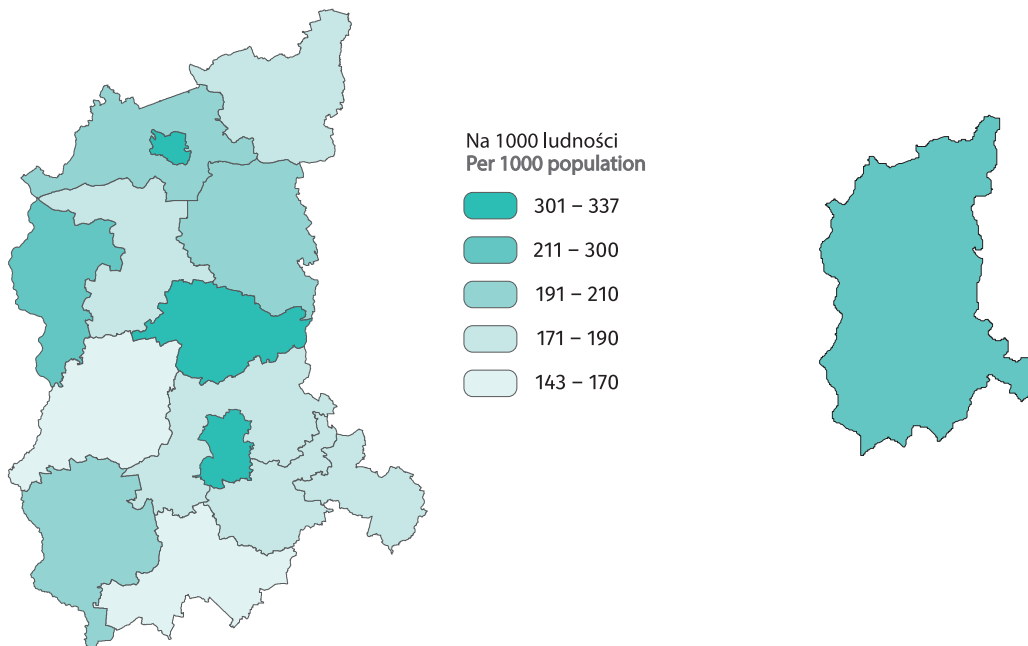
W lubuskich powiatach najwyższy wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców odnotowano w Zielonej Górze (337, wobec 325 przed rokiem). Znaczną liczbę pracujących na 1000 mieszkańców notuje

się także w Gorzowie Wlkp. i powiecie świebodzińskim (w 2018 r. po 328 osób, wobec odpowiednio 321 i 310 przed rokiem). W pozostałych powiatach wartość wskaźnika była zdecydowanie niższa, na poziomie od 229 w powiecie słubskim do 143 w powiecie żagańskim.

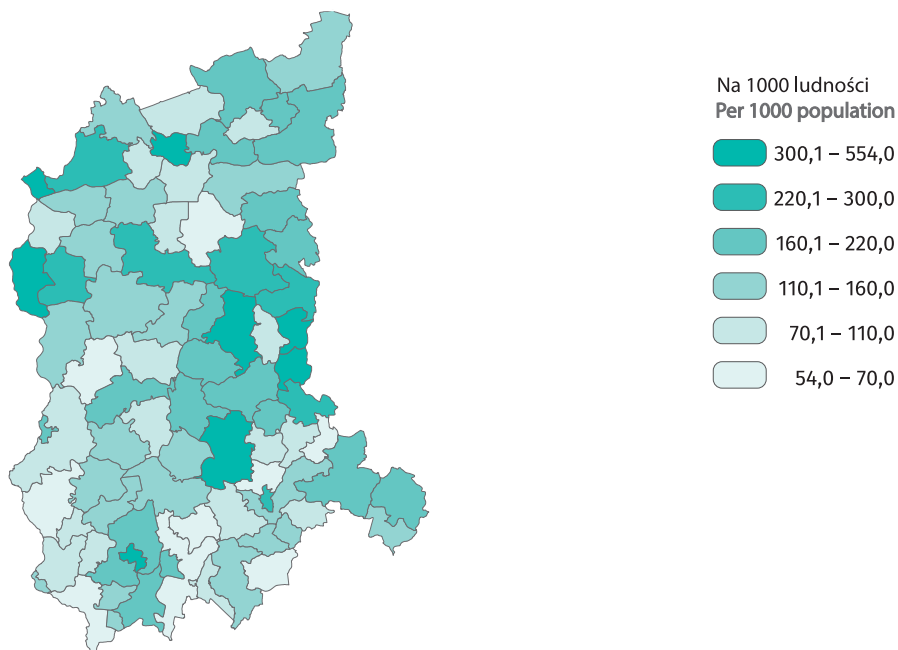
Mapa 5. Pracujący^a według powiatów w 2018 r. Stan w dniu 31 XII

Map 5. Employed^a persons by powiats in 2018. As of 31 Dec.

Mapa 6. Pracujący^a według gmin w 2018 r. Stan w dniu 31 XII

Map 6. Employed^a persons by gminas in 2018. As of 31 Dec.

^a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

^a According to the actual workplace. Excluding economic entities employing up to 9 persons and private farms in agriculture.

Spośród gmin województwa lubuskiego wyższą wartość prezentowanego wskaźnika w stosunku do jego średniej wartości w województwie (233) zanotowano w 14 gminach, w tym gminy: Zbąszynek (554 pracujących na 1000 mieszkańców), Kostrzyn nad Odrą (420) i Świebodzin (365). W pozostałych 68 gminach wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 54 w gminach wiejskich Żagań i Maszewo do 225 w gminie Witnica.

Biorąc pod uwagę formę organizacyjno-prawną jednostek w 2018 r. najwięcej pracujących zanotowano w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, tak jak przed rokiem 40,9% pracujących w województwie. Spółki akcyjne koncentrowały 5,5% pracujących (o 0,1 p. proc. mniej niż przed rokiem). W gminnych samorządowych jednostkach organizacyjnych było 5,4% ogółu pracujących. Z kolei osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 12,7%, wobec 12,3% w 2017 r.

Podrozdział 2.2. ZATRUDNIENIE

Subsection 2.2. PAID EMPLOYMENT

Zatrudnienie (wg siedziby jednostki) w dniu 31 XII 2018 r. wyniosło 199,0 tys., tj. o 1,0% więcej niż przed rokiem (w 2017 r. zanotowano wzrost w analogicznym okresie o 1,7%). Zarówno liczba zatrudnionych kobiet, jak i mężczyzn zwiększyła się w porównaniu z 2017 r. (odpowiednio o 0,2% i o 1,8%, wobec wzrostu w 2017 odpowiednio o 0,7% i o 2,7%). W sektorze prywatnym zatrudnienie wzrosło w skali roku o 1,6%, przy spadku zatrudnienia w sektorze publicznym o 0,4%.

Odsetek pracujących na podstawie stosunku pracy, tak jak w poprzednich latach wyniósł 99,0%, a właściciele i współwłaściciele łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin stanowili 0,8% ogółu pracujących. W populacji zatrudnionych 94,4% stanowili pełnozatrudnieni. Prawie co 5 zatrudniony (19,0% omawianej grupy) posiadał umowę na czas określony.

Tablica 3. Zatrudnieni^a w gospodarce narodowej w województwie lubuskim
Table 3. Paid employment^a in national economy in lubuskie voivodship

Wyszczególnienie Specification	2016	2017	2018
OGÓŁEM			
TOTAL	193742	197053	198980
w tym kobiety of which women	97472	98184	98343
Sektor publiczny Public sector	64949	64664	64419
Sektor prywatny Private sector	128793	132389	134561
Z liczby ogółem pełnozatrudnieni Of total number full-time paid employees	183068	186356	187857
w tym kobiety of which women	90843	91645	91705

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących. Według siedziby jednostki. Stan w dniu 31 XII.

^a Data concerning economic entities employing more than 9 persons and budgetary entities regardless of the number of employment. As of 31 Dec.

W województwie lubuskim w 2018 r. pracujący przepracowali łącznie 367,5 mln godzin, tj. o 0,9% więcej niż w 2017 r. (wobec wzrostu przed rokiem w analogicznym okresie o 2,3%). Nominalny czas przepracowany w przeliczeniu na 1 zatrudnionego wyniósł 1931 godzin. Było to o 6 godzin więcej niż w poprzednim roku. Z ogółu liczby godzin nominalnych 1693 przypadało na czas przepracowany (z tego 97,2% przepracowano w godzinach normalnych, a pozostałe 2,8% w godzinach nadliczbowych). Wzrosła (do 287, tj. o 6 godzin) liczba godzin nieprzepracowanych tj. takiego czasu, w którym pracujący był nieobecny lub nie przystąpił do pracy, m.in. z powodu choroby, opieki na członkiem rodziny, urlopu wypoczynkowego, okolicznościowego, płatnego przestoju, strajku.

Rozdział 3. PRZYJĘCIA I ZWOLNIENIA

Chapter 3. HIRES AND TERMINATIONS

W podmiotach gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostkach sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących, w 2018 r. przyjęto do pracy 50,1 tys. osób, tj. o 2,3% więcej w porównaniu z poprzednim rokiem (w 2017 r. liczba przyjętych do pracy w relacji do 2016 r. wzrosła 11,7%). Większość przyjętych do pracy to mężczyźni (58,7% ogółu przyjętych), a ich udział w strukturze przyjętych wzrósł w relacji do 2017 r. o 0,5 p. proc.

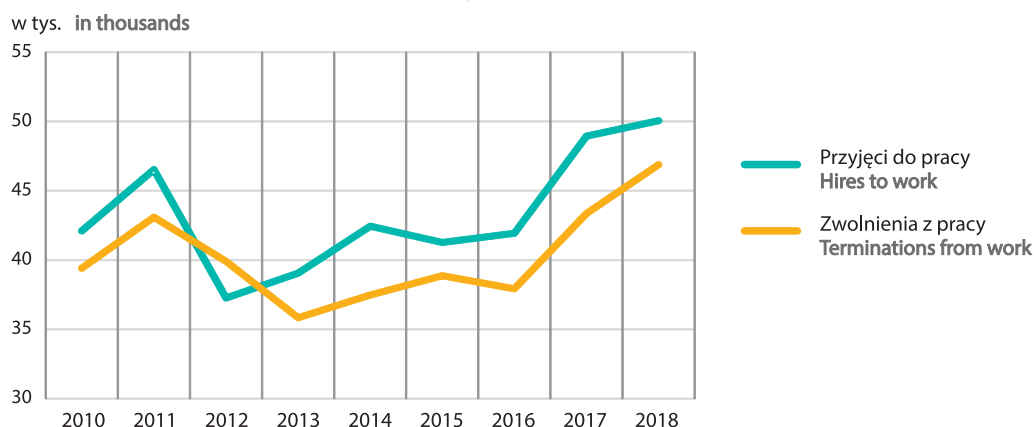
W grupie osób przyjętych do pracy 56,4% stanowiły osoby, które poprzednio pracowały (udział tej grupy zmniejszył się w skali roku o 4,3 p. proc.), w tym dla 15,4% przyjętych do pracy przerwa w pracy nie była dłuższa niż 1 miesiąc. Wśród nowoprzyjętych do pracy 13,4% podjęło pracę po raz pierwszy, a 6,2% posiadało status absolwenta.

W grupie absolwentów przyjętych do pracy najwięcej osób posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe (36,7%, tj. o 1,7 p. proc. więcej niż w poprzednim roku). Znaczącą ze względu na udział w ogóle absolwentów przyjętych do pracy grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym (stanowiące 27,6% przyjętych, tj. o 4,2 p. proc. mniej niż w poprzednim roku), a także osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (23,4%, tj. o 0,4 p. proc. więcej).

Najwięcej nowych pracowników przyjęto w przemyśle (39,3% nowo zatrudnionych, wobec 39,8% w poprzednim roku). W jednostkach działających w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych podjęło pracę 11,6% nowozatrudnionych (o 0,8 p. proc. więcej niż w 2017 r.), a w administrowaniu i działalności wspierającej 11,2% (o 0,3 p. proc. więcej). Kolejne 10,0% zostało zatrudnionych w transporcie i gospodarce magazynowej (o 0,3 p. proc. więcej w porównaniu z 2017 r.).

Współczynnik przyjęć, określający stosunek liczby przyjęć (pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych w roku badanym) do liczby pełnozatrudnionych według stanu z końca roku poprzedzającego rok badany, w 2018 r. wyniósł 27,0% tj. o 0,1 p. proc. więcej niż przed rokiem (kiedy to wzrost wyniósł 3,6 p. proc.). Współczynnik przyjęć kobiet, tak jak przed rokiem, wyniósł 22,7%. W 2017 r. w skali roku wielkość tego wskaźnika wzrosła o 3,7 p. proc.

Wykres 11. Przyjęcia i zwolnienia pracowników pełnozatrudnionych^a
Chart 11. Hires and terminations^a of full-time paid employees

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących. Dane dotyczą pełnozatrudnionych łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.

^a Data concerning economic entities employing more than 9 persons and budgetary entities regardless of the number of employment. Data concern full-time paid employees, including seasonal and temporary paid.

W 2018 r. zwolniono z pracy 46,9 tys. osób, tj. o 8,2% więcej niż w poprzednim roku (w 2017 r. zanotowano wzrost liczby osób zwolnionych o 14,3% w skali roku). Do zwolnienia na mocy porozumienia stron doszło w 36,2% przypadków, tj. o 1,9 p. proc. więcej niż przed rokiem. Co 5 zwolnienie (21,1%) odbyło

się z powodu upływu czasu, na który osoby zostały zatrudnione (było to o 1,3 p. proc. więcej w porównaniu z 2017 r.). Do zwolnień, które wypowiedzieli pracownicy doszło w 14,5% przypadków (podobnie jak przed rokiem). Odsetek osób zwolnionych w drodze wypowiedzenia przez pracodawcę zmniejszył się w skali roku o 3,5 p. proc., do 7,1%. Odsetek zwolnień w wyniku przejścia pracownika na emeryturę, rentę z tytułu niezdolności do pracy, rehabilitację wyniósł 6,9%, tj. o 1,5 p. proc. mniej niż przed rokiem.

Relacja liczby zwolnień do liczby zatrudnionych według stanu z końca poprzedniego roku wyrażona współczynnikiem zwolnień wyniosła 25,3%, tj. o 1,6 p. proc. więcej niż przed rokiem. Współczynnik zwolnień kobiet wzrósł w skali roku o 1,6 p. proc. do 21,2%.

Tablica 4. Zwolnienia i przyjęcia do pracy^a

Table 4.

Terminations and hires^a

Wyszczególnienie Specification	2016	2017	2018
Przyjęci do pracy ogółem Hires total	41938	48940	50060
w tym z ogółu przyjętych: of which of total hires:			
Podejmujący pierwszą pracę Persons starting work for the first time	4573	6272	6733
Pozostali przyjęci do pracy Other hires	37365	42668	43327
w tym poprzednio pracujący of which previously employed persons	24885	29708	28253
Współczynnik przyjęć w % Hire rate in %	23,3	26,9	27,0
Zwolnieni z pracy ogółem Terminated jobs total	37934	43351	46885
w tym z ogółu zwolnionych: of total terminated			
Zwolnieni w drodze wypowiedzenia: Terminated due to dissolution of an employment contract:			
przez pracodawcę by employer	4106	4591	3318
przez pracownika by employee	5443	6270	6818
Zwolnieni na mocy porozumienia stron Terminated by virtue of mutual agreement	12313	14885	16975
Zwolnieni z upływem czasu, na który zostali zatrudnieni Terminated with the passage of time for which they were hired	9149	8580	9874
Współczynnik zwolnień w % Termination rate in %	21,0	23,7	25,3

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących. Dane dotyczą pełnozatrudnionych, bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo.

^a Data concerning economic entities employing more than 9 persons and budgetary entities regardless of the number of employment. Data concern full-time paid employees, excluding seasonal and temporary paid employees.

Rozdział 4. POPYT NA PRACĘ

Chapter 4. DEMAND FOR LABOUR

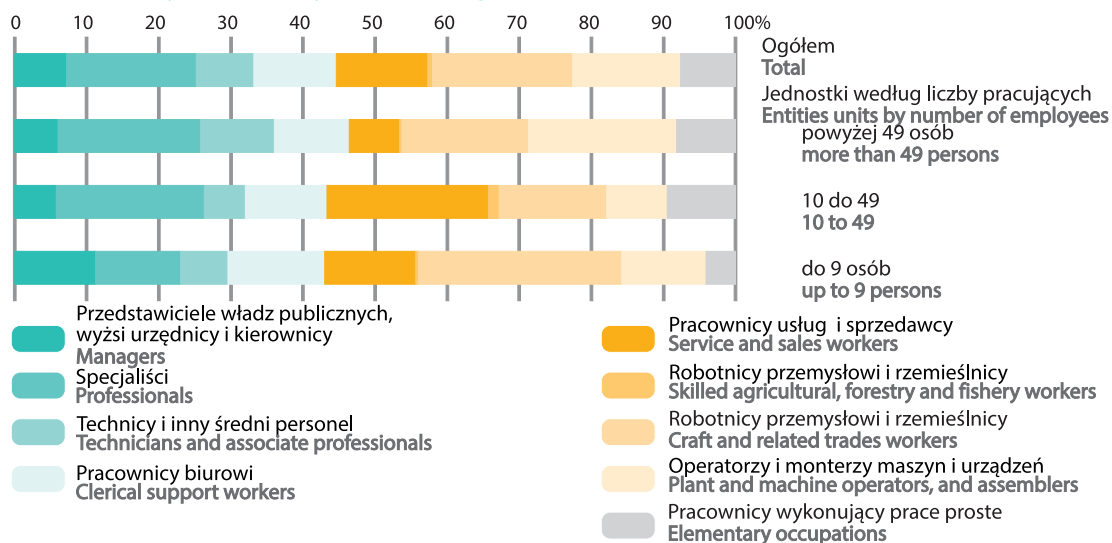
Badanie popytu na pracę przeprowadzone wśród podmiotów dostarcza wielu informacji dotyczących rynku pracy, które nie znajdują odzwierciedlenia w innych badaniach dotyczących tego zakresu statystyki publicznej.

Liczba pracujących w podmiotach zatrudniających 1 i więcej osób w województwie, biorących udział w badaniu popytu na pracę według stanu w dniu 31 XII 2018 r., wyniosła 281,9 tys., tj. o 5,8% więcej niż w 2017 r.

Wśród pracujących w końcu 2018 r. najliczniejszą grupą były osoby pracujące w zawodach zaliczanych według Klasyfikacji Zawodów i Specjalności do grup: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (19,4% ogółu), specjaliści (18,1%), operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (15,0%), pracownicy usług i sprzedawcy (12,7%), pracownicy biurowi (11,4%).

Pracownicy z grupy robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, w liczbie 54,7 tys. osób, w zdecydowanej większości (95,9%) pracowali w sektorze prywatnym. Biorąc pod uwagę wielkość jednostek, blisko połowa pracowników z tej grupy zawodów (43,5%) pracowała w jednostkach dużych (powyżej 49 osób). Ponadto znaczna ich część pracowała w przetwórstwie przemysłowym (68,0%), a także w budownictwie (13,9%).

Wykres 12. Struktura pracujących według grup zawodów i wielkości jednostek w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Chart 12. Structure employed persons by occupational groups and unit size in 2018. As of 31 Dec.

Pracownicy z grupy specjaliści, w liczbie 50,9 tys. osób, w większości pracowali w sektorze publicznym (62,8%), a także w jednostkach dużych (52,4%). Specjaliści najliczniej pracowali w edukacji (41,4%), w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (13,9%) i w przetwórstwie przemysłowym (11,4%).

Pracownicy z grupy operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń w zdecydowanej większości (91,0% ogółu pracujących) pracowali w sektorze prywatnym. Biorąc pod uwagę wielkość podmiotów, największy odsetek tej grupy zawodów (65,5%) zanotowano w jednostkach powyżej 49 osób. Niemal połowę (47,4%) operatorów i monterów maszyn i urządzeń koncentrowały jednostki prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego. Liczna grupa operatorów i monterów (32,2%) pracowała również w transporcie i gospodarce magazynowej.

Z kolei pracownicy usług i sprzedawcy w 92,0% mieli zatrudnienie w sektorze prywatnym. Niemal połowa tej grupy (49,7%) pracowała w jednostkach o liczbie pracujących od 10 do 49 osób. Największa część tej

grupy (64,3%) pracowała w handlu; naprawie pojazdów samochodowych, dość licznie pracowali także w jednostkach prowadzących działalność w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca (8,8%), zakwaterowanie i gastronomia (6,3%).

Pracownicy biurowi w przeważającej części zatrudnieni byli w sektorze publicznym (w 75,9% tej grupy), w jednostkach dużych (43,8%), jak również w przetwórstwie przemysłowym (21,3%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (20,6%) i w administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych (11,0%).

W końcu 2018 r. kobiety stanowiły połowę (50,2%) ogółu pracujących, tj. o 0,2 p. proc. mniej przed rokiem. Ponad połowa pracujących kobiet (64,6%) miała zatrudnienie w sektorze prywatnym (tj. o 1,5 p. proc. więcej niż przed rokiem). W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 49 osób pracowało 46,0% ogółu kobiet.

Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności, najwięcej kobiet pracowało w podmiotach prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (21,3% pracujących kobiet), w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (21,2%), w edukacji (17,0%) i w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (11,2%).

Największy udział kobiet w strukturze pracujących zanotowano w jednostkach prowadzących działalność w sekcjach: opieka zdrowotna i pomoc społeczna (85,7%), edukacja (79,9%), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (72,7%), zakwaterowanie i gastronomia (72,4%), a także administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (72,2%). Najmniejszy udział kobiet wystąpił w budownictwie (14,1%). W przetwórstwie przemysłowym udział kobiet wyniósł 35,1%.

Biorąc pod uwagę strukturę pracujących kobiet według zawodów, najwięcej kobiet wykonywało pracę w zawodach zaliczanych do grupy specjalistów (25,4% ogółu pracujących kobiet). Licznie reprezentowaną przez kobiety grupą zawodową była grupa pracownicy usług i sprzedawcy (19,3% pracujących kobiet), pracownicy biurowi (15,4%), a także technicy i inny średni personel (10,6%).

Największy odsetek pracujących mężczyzn odnotowano w grupach zawodów: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (30,8%), operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (24,2%) i specjaliści (10,7%).

W końcu 2018 r. wśród pracujących 21,2 tys. osób stanowiły osoby niepełnosprawne, których udział w ogóle pracujących wyniósł 7,5%, tj. o 0,4 p. proc. mniej niż przed rokiem. Większość pracujących niepełnosprawnych pracowała w sektorze prywatnym (74,6%), najczęściej w jednostkach dużych (66,2% tej grupy). Wśród niepełnosprawnych 28,4% zatrudnionych było w podmiotach działających w zakresie administrowania i działalności wspierającej, kolejne 23,2% - w przetwórstwie przemysłowym, 10,6% w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej, a 8,3% w handlu; naprawie pojazdów samochodowych.

Największy udział pracujących osób niepełnosprawnych w ogóle pracujących zanotowano w podmiotach działających w zakresie administrowania i działalności wspierającej, ich udział w tej sekcji wyniósł 63,4% (tj. o 9,7 p. proc. więcej niż przed rokiem). Relatywnie wysoki udział pracujących niepełnosprawnych zanotowano w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (12,1%), w obsłudze rynku nieruchomości (10,4%), a także w administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych (9,2%).

W końcu 2018 r. 3,1 tys. niepełnosprawnych pracowało na stanowiskach specjalnie dostosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności (tj. o 37,6% więcej niż poprzednim roku). Grupa ta stanowiła 14,6% pracujących niepełnosprawnych (tj. o 3,9 p. proc. więcej niż w 2017r.). Niemal 1,1 tys. zakładów pracy wskazywało zainteresowanie zwiększeniem zatrudnienia osób niepełnosprawnych (wobec 1,7 tys. przed rokiem).

W końcu 2018 r. 6,2% podmiotów, które brały udział w badaniu wskazywało, że w swoich zasobach dysponuje wolnymi miejscami pracy. Łącznie w zakładach pracy było 7,4 tys. wolnych miejsc pracy, tj. ponad 2-krotnie więcej niż w poprzednim roku. Niemal wszystkie wolne miejsca pracy (95,4%) znajdowały się

w sektorze prywatnym. Biorąc pod uwagę wielkość podmiotów, w 73,4% wolnymi miejscami dysponowały jednostki o liczbie pracujących do 9 osób. Kolejne 17,5% znajdowało się w podmiotach dużych, a 9,2% w tych o liczbie pracujących od 10 do 49 osób. Ponad 70% wolnych miejsc pracy znajdowało się w przetwórstwie przemysłowym. W pozostałych sekcjach znajdowało się zdecydowanie mniej wolnych miejsc pracy, najwięcej w transporcie i gospodarce magazynowej (8,1%) oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (5,7%).

Wykres 13. Struktura wolnych miejsc pracy według grup zawodów w 2018 r.
Chart 13. Structure of vacancies job by occupational groups in 2018

Najwięcej wolnych miejsc pracy w omawianym czasie było dla pracowników wykonujących prace w grupie zawodów zaliczanych do robotników przemysłowych i rzemieślników (36,9%), a nieco mniej dla operatorów i monterów maszyn (24,7%) i pracowników wykonujących prace proste (17,5%).

W województwie lubuskim w 2018 r. powstało 11,2 tys. nowych miejsc pracy, tj. o 3,2 tys. (o 22,0%) mniej niż w poprzednim roku. Ponad 86% (9,7 tys.) miejsc pracy powstało w sektorze prywatnym. Biorąc pod uwagę wielkość jednostek najwięcej nowych miejsc pracy (51,9%) powstało w jednostkach małych (do 9 osób), jednak było to o 5,3 p. proc. mniej niż w poprzednim roku. Kolejne 28,6% nowych miejsc pracy powstało w jednostkach o liczbie pracujących od 10 do 49 osób (o 0,5 p. proc. więcej). Niemal co piąte nowe miejsce pracy powstało w jednostkach dużych (powyżej 49 pracujących) i było to o 4,8 p. proc. więcej w skali roku.

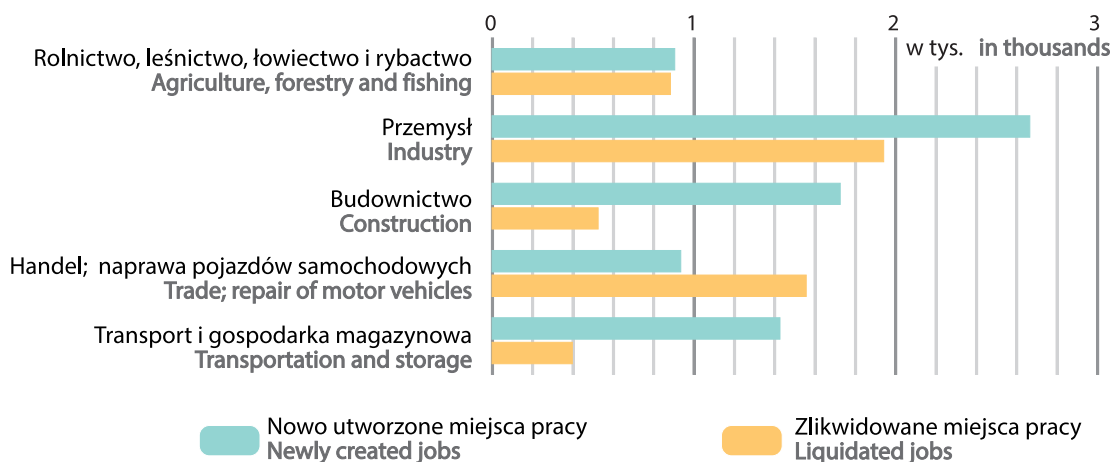
Spadek liczby nowych miejsc pracy w stosunku do 2017 r. wystąpił m.in. w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 2,2 tys.), zakwaterowanie i gastronomia (o 1,2 tys.), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 0,4 tys.) oraz transport i gospodarka magazynowa (o 0,3 tys.). Wzrost liczby nowych miejsc pracy w porównaniu z poprzednim rokiem zanotowano m.in. w budownictwie (o 0,6 tys.), w przetwórstwie przemysłowym (o 0,2 tys.) oraz w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (o 0,2 tys.).

W 2018 r. najwięcej nowych miejsc pracy (23,7%) powstało w przemyśle, w tym 20,9% w przetwórstwie przemysłowym. Ich udział zwiększył się w skali roku odpowiednio o 7,5 p. proc. i 6,2 p. proc. Kolejne 15,4% nowych miejsc pracy powstało w budownictwie (o 7,5 p. proc. więcej niż przed rokiem), a 12,8% – w transporcie i gospodarce magazynowej (wzrost o 1,0 p. proc.).

W handlu; naprawie pojazdów samochodowych powstało 8,4% nowych miejsc pracy. Było to o 13,3 p. proc. mniej niż w poprzednim roku (wobec największej liczby nowych miejsc pracy w tej sekcji w 2017 r.). W rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie udział nowych miejsc pracy wyniósł 8,1% (o 3,3 p. proc. więcej). W sekcjach działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, a także w działalności związanej z zakwaterowaniem i gastronomią powstało odpowiednio 4,7% (o 1,7 p. proc. mniej) i 4,6% (o 7,7 p. proc. mniej) nowych miejsc pracy.

Spośród nowoutworzonych miejsc pracy w końcu 2018 r. 0,3 tys. pozostawało niezagospodarowanymi, w tym najwięcej było dla pracowników, wykonujących prace w zawodach zaliczanych do specjalistów, a także operatorów i monterów maszyn i urządzeń.

Wykres 14. Nowo utworzone i zlikwidowane miejsca pracy według wybranych sekcji PKD w 2018 r.
 Chart 14. Newly created jobs and liquidated jobs by selected sections in 2018

W 2018 r. zlikwidowano 6,8 tys. miejsc pracy, tj. o 2,3% więcej niż w 2017 r. Najwięcej miejsc pracy ubyło w przetwórstwie przemysłowym (1,8 tys.), a także w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (1,6 tys.), w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (0,9 tys.) i budownictwie (0,5 tys.).

Od lat w województwie lubuskim notuje się dodatni bilans miejsc pracy (różnica pomiędzy powstałymi i zlikwidowanymi miejscami pracy), który w 2018 r. wyniósł 4,4 tys. Był on jednak mniejszy niż przed rokiem (kiedy to wyniósł 7,7 tys.).

W 2018 r. niemal we wszystkich rodzajach działalności bilans miejsc pracy był dodatni, w tym w budownictwie (1,2 tys.), transporcie i gospodarce magazynowej (1,0 tys.), przetwórstwie przemysłowym (0,5 tys.), a także w zakwaterowaniu i gastronomii oraz w edukacji (po 0,4 tys.). Ujemny bilans miejsc pracy zanotowano m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (0,6 tys.).

Rozdział 5. WYNAGRODZENIA

Chapter 5. WAGES AND SALARIES

W 2018 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie lubuskim ukształtowało się na poziomie 4029,14 zł, tj. o 7,3% wyższym niż w 2017 r., kiedy wzrost w analogicznym okresie wyniósł 6,0%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w województwie stanowiło 87,8% przeciętnego wynagrodzenia w kraju. Od wielu lat realizacja ta pozostaje na zbliżonym poziomie. Ze względu na wielkość wynagrodzenia lubuskie znalazło się na 12 lokacie w kraju wśród województw. Najwyższe wynagrodzenia zanotowano w województwie mazowieckim (5601 zł), a także w dolnośląskim i śląskim (odpowiednio 4686 zł i 4587 zł), z kolei najniższe - w województwie warmińsko-mazurskim (3856 zł).

Mapa 7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według województw w 2018 r.

Map 7. Average monthly gross wages and salaries by voivodship in 2018

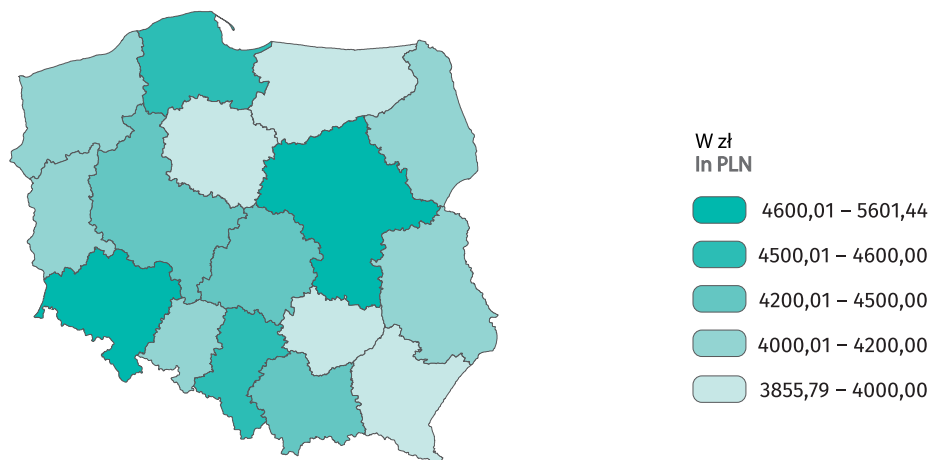
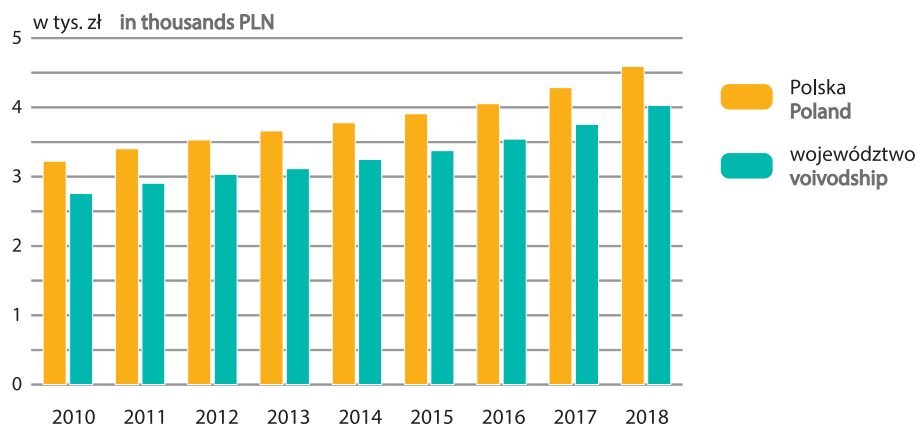
Wykres 15. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto

Chart 15. Average monthly gross wages and salaries

W relacji do poprzedniego roku najbardziej wzrosły wynagrodzenia w m.in. w sekcjach: działalność finansowa i ubezpieczeniowa (o 10,5%), budownictwo (o 9,6%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 9,5%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 8,3%), przemysł (7,9%). Nieznacznie mniejsze (o 0,6%) przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto zanotowano jedynie w sekcji informacja i komunikacja.

Wyższe przeciętne wynagrodzenia od średniego w województwie zanotowano m.in. w sekcjach: informacja i komunikacja (o 63,2% więcej od przeciętnego wynagrodzenia brutto w województwie, wobec wyższego wynagrodzenia od przeciętnego w poprzednim roku o 76,2%), administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (o 32,2% więcej), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (o 27,4% więcej), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (o 24,7% więcej), a także w edukacji (o 8,3% więcej) i przemyśle (o 7,3% więcej). Niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie zanotowano m.in. w sekcjach: zakwaterowanie i gastronomia (o 35,3% mniej, przed rokiem było to mniej o 34,2% mniej), administrowanie i działalność wspierająca (o 32,5% mniej), budownictwo (o 22,8% mniej), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 19,4% mniej) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (o 18,5% mniej).

Wykres 16. Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto według wybranych sekcji od przeciętnego wynagrodzenia w województwie w 2018 r.

Chart 16.

Relative deviations of average monthly gross wages and salaries by selected sections from the average wages and salaries in the voivodship in 2018

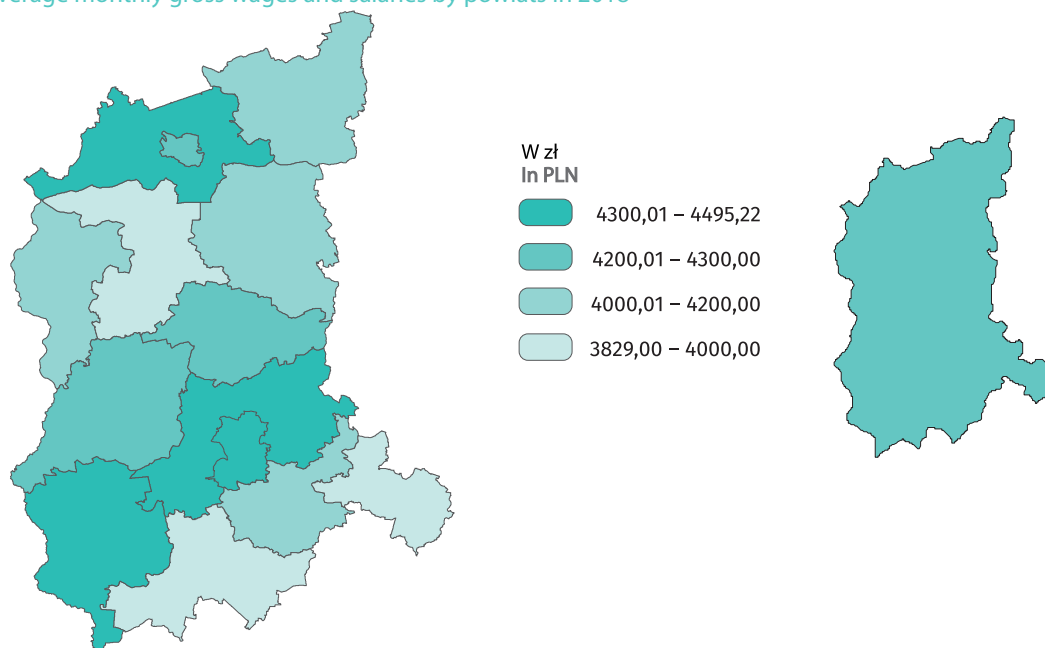

W przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz w jednostkach sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących, przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie w 2018 r. wyniosło 4239,92 zł, tj. wzrosło w skali roku o 7,3%. W 2017 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia brutto w relacji do poprzedniego roku wyniósł 13,5%.

We wszystkich lubuskich powiatach zanotowano wzrost wynagrodzeń brutto w porównaniu z poprzednim rokiem. Wysoki wzrost zanotowano w powiatach sulęcińskim (o 10,4%) i gorzowskim (o 9,9%). W znacznie mniejszym stopniu wzrosły wynagrodzenia w Zielonej Górze (o 5,9%), a także w powiatach zielonogórskim i krośnieńskim (po 6,5%).

Najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2018 r. zanotowano w powiecie gorzowskim (4495,22 zł, tj. o 6,0% więcej od przeciętnego w województwie), żarskim (4426,69zł, 4,4% więcej), a także w Zielonej Górze (4419,34 zł, 4,2% więcej). Najniższe wynagrodzenia zanotowano w powiecie sulęcińskim (3829,00 zł, tj. o 9,7% mniej od przeciętnego w województwie), w powiecie żagańskim (3843,35 zł, o 9,4% mniej), a także w powiecie wschowskim (3866,11 zł, o 8,8% mniej).

Mapa 8. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według powiatów w 2018 r.
Map 8. Average monthly gross wages and salaries by powiats in 2018

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących.

a Data concerning economic entities employing more than 9 persons and budgetary entities regardless of the number of employment.

Rozdział 6. BEZROBOCIE REJESTROWANE

Chapter 6. REGISTERED UNEMPLOYMENT

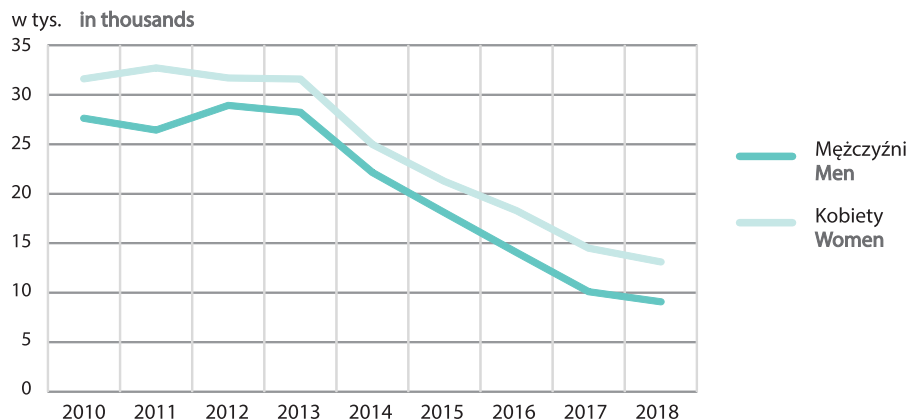
W ostatnich latach w województwie notuje się sukcesywny spadek poziomu bezrobocia rejestrowanego. W końcu 2018 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy wyniosła 22,2 tys. osób. W porównaniu z końcem poprzedniego roku liczba ta była mniejsza o 2,4 tys., tj. o 9,8% (przed rokiem w analogicznym okresie spadek wyniósł 24,0%). Spadek liczby bezrobotnych odnotowano zarówno wśród mężczyzn (o 10,1% do 9,1 tys. osób), jak i wśród kobiet (o 9,5% do 13,1 tys.). W strukturze bezrobotnych przeważały kobiety, których udział wzrósł w skali roku o 0,2 p. proc. do 59,1%.

Tablica 5. Bezrobotni zarejestrowani. Stan w dniu 31 XII
Table 5. Registered unemployed persons. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	2016	2018	2019
OGÓŁEM TOTAL	32367	24605	22201
mężczyźni men	14067	10111	9086
kobiety women	18300	14494	13115
Miasto Urban areas	18193	13700	12371
Wieś Rural areas	14174	10905	9830

Tak jak przed rokiem, ponad połowę zarejestrowanych bezrobotnych (55,7% ogółu) stanowili mieszkańcy miast, przy czym ich liczba zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 9,7%. Liczba bezrobotnych mieszkańców wsi zmniejszyła się o 9,9%, a ich udział w strukturze bezrobotnych wyniósł 44,3%.

Wykres 17. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych. Stan w dniu 31XII
 Chart 17. Registered unemployed. As of 31 Dec.

Większość bezrobotnych zarejestrowanych stanowiły osoby, które poprzednio pracowały zawodowo – 19,6 tys., tj. 88,3% ogółu bezrobotnych (o 0,5 p. proc. więcej niż przed rokiem). Liczba bezrobotnych, którzy zostali zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy wyniosła 0,9 tys., co stanowiło 4,2% ogółu bezrobotnych, tj. o 0,7 p. proc. mniej niż przed rokiem. Bezrobotni bez doświadczenia zawodowego w liczbie 4,0 tys. stanowili 17,8% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, a bez kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu w liczbie 7,1 tys. – 32,0%.

W końcu 2018 r. najmniejszą liczbę bezrobotnych zarejestrowanych zanotowano w powiecie ślubickim (0,4 tys.). Wśród powiatów o stosunkowo niewielkiej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych mieści się także powiat sulęciński (0,7 tys. osób), a także powiaty: świebodziński, gorzowski i wschowski (po 1,1 tys. osób). Większe skupiska zarejestrowanych bezrobotnych notuje się w powiecie międzyrzeczkim (2,5 tys.), w powiecie nowosolskim i w mieście na prawach powiatu Zielona Góra (po 2,3 tys.) oraz w powiecie żagańskim (2,0 tys.).

W niemal wszystkich powiatach liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszyła się w porównaniu z końcem 2017 r. Znaczny spadek liczby bezrobotnych zanotowano w powiatach: nowosolskim (o 19,8%), ślubickim (o 19,2%) i żagańskim (18,4%). Niewielki wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych w skali roku odnotowano w Zielonej Górze (o 0,6%).

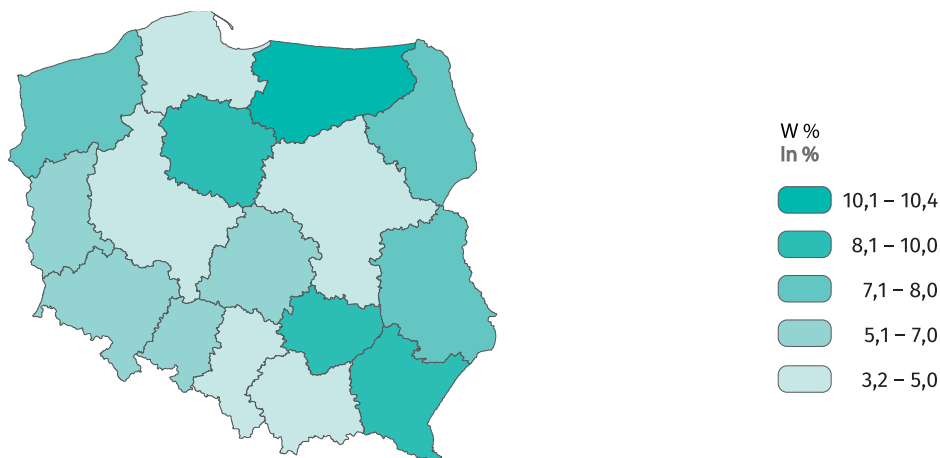
Struktura bezrobotnych według płci jest zróżnicowana w poszczególnych powiatach województwa lubuskiego. Udział kobiet w populacji zarejestrowanych bezrobotnych kształtował się na poziomie od 47,2% w powiecie ślubickim do 63,6% w powiecie nowosolskim.

W końcu 2018 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 70 gminach województwa była mniejsza niż w końcu poprzedniego roku. W 1 gminie liczba ta nie zmieniła się w skali roku, natomiast w pozostałych 11 wzrosła. W 2017 r. we wszystkich gminach województwa zanotowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w relacji do 2016 r.

Największy bezwzględny spadek liczby osób bezrobotnych wystąpił w gminie Nowa Sól (o 203 bezrobotnych, tj. o 18,8%). Znacząco zmniejszyła się liczba bezrobotnych w gminie Kożuchów (o 171 osób, tj. o 23,5%), w gminie miejskiej Żagań (o 133 osoby, tj. o 25,0%), w gminie Międzyrzecz (o 122 osoby, tj. o 11,4%), w gminie Szprotawa (o 114 osób, tj. 14,7%). W gminie Deszczno liczba zarejestrowanych bezrobotnych nie zmieniła się w ujęciu rocznym (wyniosła 121 osób). Wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych zanotowano m.in. w gminach: Sulechów (o 41 osób, tj. o 7,3%), Santok (o 25 osób, tj. o 13,6%) i Tuplice (o 14 osób, tj. o 13,9%).

Mapa 9. Stopa bezrobocia rejestrowanego według województw w 2018 r. Stan w dniu 31 XII

Map 9. Registered unemployment rate by voivodship in 2018. As of 31 Dec.

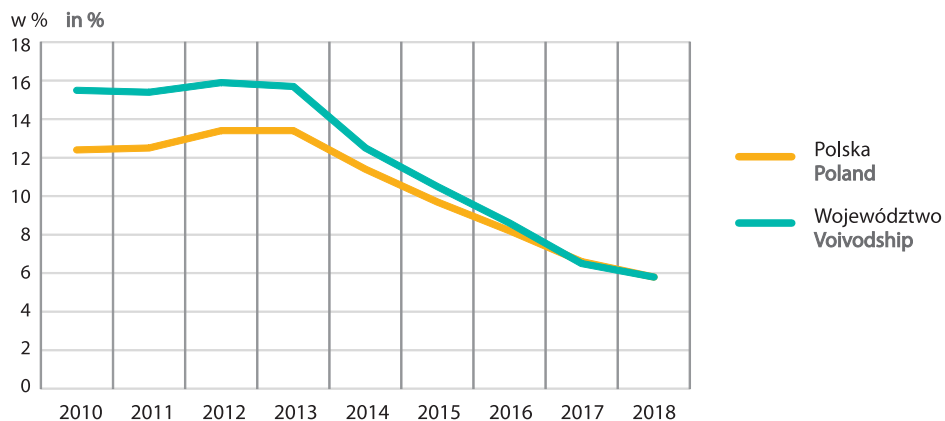

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie lubuskim w końcu 2018 r. wyniosła 5,8%, tj. o 0,7 p. proc. mniej niż w końcu 2017 r. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa stopie bezrobocia w kraju (przed rokiem była mniejsza o 0,1 p. proc.). Spośród 16 województw lubuskie zajmuje 7 lokatę ze względu na wielkość stopy bezrobocia. Najmniejszy wskaźnik zanotowano w województwie wielkopolskim (3,2%), a najwyższy w warmińsko-mazurskim (10,4%).

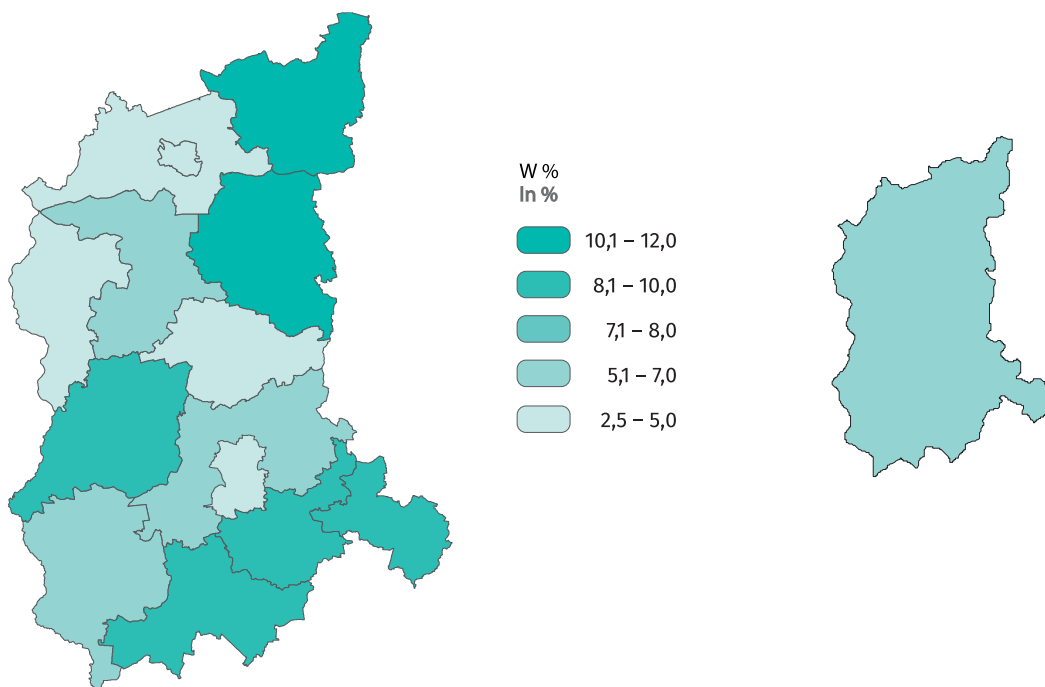
Rozpiętość stopy bezrobocia rejestrowanego w powiatach w województwie lubuskim w końcu 2018 r. wyniosła 9,7 p. proc. Najniższą stopę bezrobocia rejestrowanego w województwie lubuskim odnotowano w powiecie słubickim (2,5%, tj. o 0,6 p. proc. mniej niż przed rokiem). Niska wartość wskaźnika zanotowano także w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. (2,6%, tj. o 0,1 p. proc. mniej niż przed rokiem) i Zielona Góra (3,3%, tj. o 0,1 p. proc. mniej). Największą stopę bezrobocia rejestrowanego zanotowano w powiecie międzyrzeckim (12,0%, wobec 13,4% w końcu 2017 r.). Wśród powiatów o relatywnie wysokim natężeniu zjawiska wyrażonym stopą bezrobocia rejestrowanego znajdują się także powiaty: strzelecko-drezdenecki (11,0%, wobec 11,5% przed rokiem) i żagański (9,4%, wobec 11,3%).

Wykres 18. Stopa bezrobocia rejestrowanego. Stan w dniu 31 XII

Chart 18. Registered unemployment rate. As of 31 Dec.

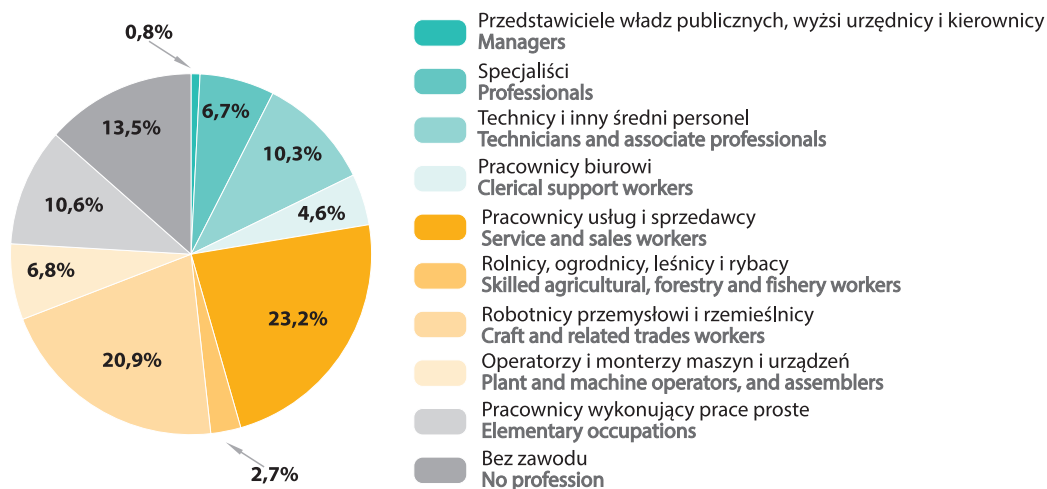
Mapa 10. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Map 10. Registered unemployment rate by powiats in 2018. As of 31 Dec.

W końcu grudnia 2018 r. bez prawa do zasiłku pozostawało 18,0 tys. osób bezrobotnych. Grupa ta stanowiła 81,1% ogółu bezrobotnych, tj. o 1,0 p. proc. mniej niż w końcu poprzedniego roku.

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych największą grupę stanowiły osoby zaliczane według klasyfikacji zawodów i specjalności do grup zawodów: pracownicy usług i sprzedawcy (23,2%). Znaczącą w strukturze bezrobotnych była także grupa zawodów robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, która stanowiła 20,9% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Osoby bez zawodu, tzn. które nie posiadały kwalifikacji poświadczonych odpowiednimi dokumentami do wykonywania zawodu lub nie posiadały udokumentowanej ciągłości pracy w okresie minimum 6 miesięcy w tym samym zawodzie stanowiły 13,4% zarejestrowanych bezrobotnych.

Wykres 19. Bezrobotni zarejestrowani według wielkich grup zawodów w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
 Chart 19. Registered unemployed by great occupational groups in 2018. As of 31 Dec.

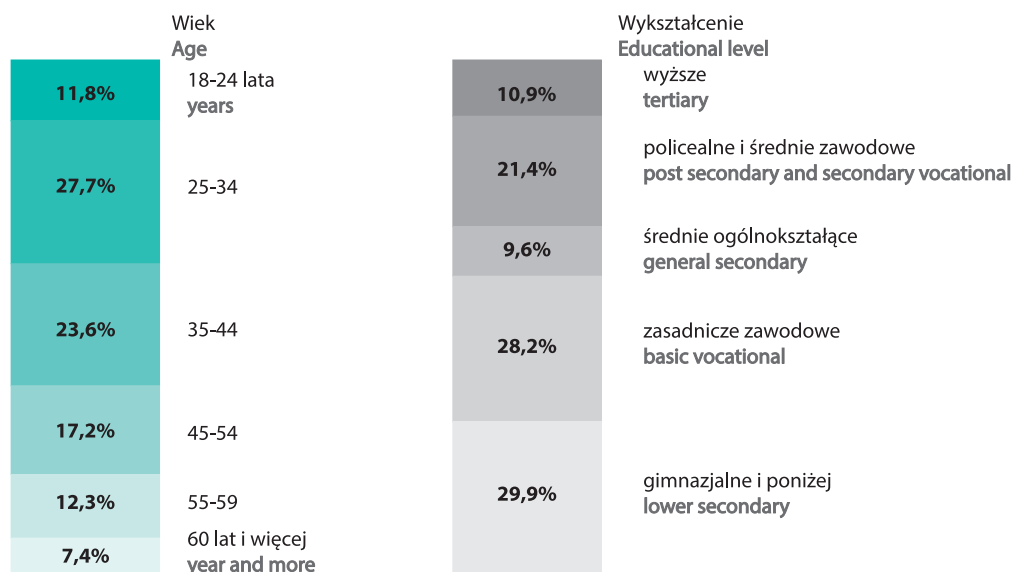
Spośród bezrobotnych kobiet najwięcej było zaliczonych do grupy zawodów pracownicy usług i sprzedawcy (33,1%), a także do grupy technicy i inny średni personel (11,3%). Ponadto 15,3% zarejestrowanych bezrobotnych kobiet stanowiły osoby bez zawodu.

Spośród bezrobotnych mężczyzn największą grupę stanowili mężczyźni z grupy zawodów robotnicy przemysłowi i magazynowi (37,4%) oraz pracownicy wykonujący prace proste (11,8%). Dalsze 10,7% bezrobotnych mężczyzn było bez zawodu.

Wśród osób, które pracowały do momentu zarejestrowania jako bezrobotne najliczniejszą grupę stanowiły osoby pracujące w przemyśle (20,2% ogółu osób poprzednio pracujących). Stosunkowo często osoby wskazywały pracę w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (16,5%) oraz w działalności w zakresie administrowania i działalności wspierającej (5,7%). Kobiety jako poprzednie miejsce pracy najczęściej wskazywały przedsiębiorstwa z sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (21,2% ogółu kobiet poprzednio pracujących), a mężczyźni w przemyśle (22,3% ogółu pracujących do momentu zarejestrowania mężczyzn).

Biorąc pod uwagę wiek bezrobotnych, w końcu 2018 r. największą grupę stanowiły osoby w wieku 25-34 lata, przy czym ich udział w populacji zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w skali roku o 0,4 p. proc. do 27,7%. Osoby w wieku 35-44 lata stanowiły 23,6% ogółu bezrobotnych, tj. o 0,7 p. proc. więcej niż przed rokiem. Dalsze 17,2% stanowili bezrobotni w wieku 45-54 lata, a 12,3% osoby w wieku 55-59 lat (tj. odpowiednio o 0,6 p. proc. i 0,4 p. proc. mniej w porównaniu z końcem 2017 r.). Osoby najmłodsze, w wieku 18-24 lata stanowiły 11,7% zarejestrowanych bezrobotnych (o 0,1 p. proc. więcej niż w końcu 2017 r.), a najstarsze (w wieku powyżej 60 lat) – 7,4%, tj. o 0,5 p. proc. więcej niż przed rokiem.

Wykres 20. Bezrobotni zarejestrowani według wieku i wykształcenia w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Chart 20. Registered unemployed persons by age and level of education in 2018. As of 31 Dec.

Wśród kobiet najliczniejszą grupą były osoby w wieku 25-34, a ich udział w ogóle bezrobotnych kobiet wyniósł 34,5%. Wśród bezrobotnych mężczyzn najwięcej (20,4%) stanowiły osoby w wieku 35-44 lata.

W końcu grudnia 2018 r. najwięcej osób bezrobotnych legitymowało się wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Ich udział w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 29,9% i był o 0,1 p. proc. większy niż przed rokiem. Dalsze 28,2% bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (o 1,1 p. proc. mniej niż w końcu 2017 r.). Udziały tych grup w strukturze bezrobotnych od lat są najwyższe. Co piąty bezrobotny (21,3%) posiadał wykształcenie policealne i średnie zawodowe. Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 10,9%, a ze średnim ogólnokształcącym 9,6% ogółu bezrobotnych.

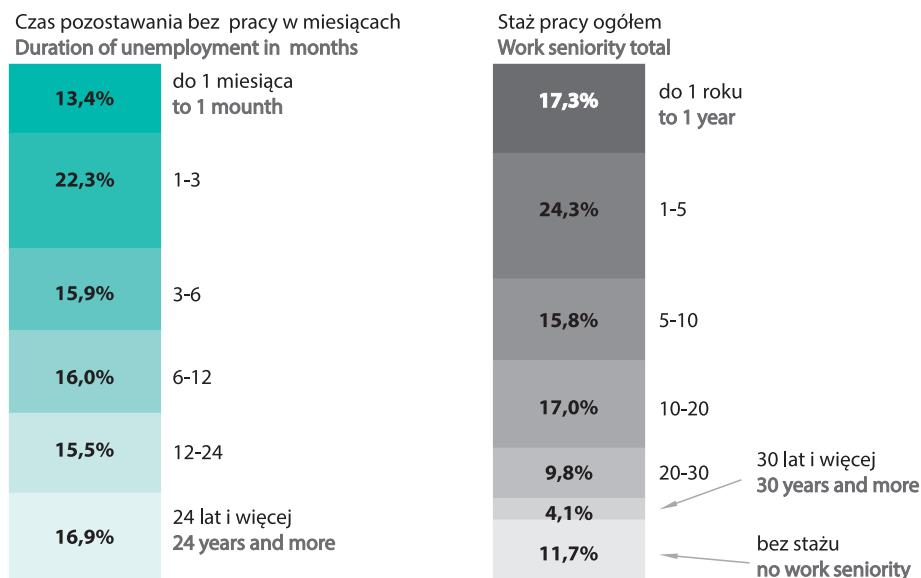
Zarówno w populacji kobiet jak i mężczyzn najwięcej osób legitymowało się wykształceniem gimnazjalnym i niższym, odpowiednio 26,1% i 35,5%.

W strukturze bezrobotnych zarejestrowanych według stażu pracy najwięcej było osób, których staż pracy do momentu zarejestrowania wynosił od 1 do 5 lat – 24,3%, tj. o 0,7 p. proc. więcej niż przed rokiem. Najmniej osób bezrobotnych posiadało staż pracy 30 lat i więcej (4,2%, o 0,1 p. proc. mniej niż w końcu 2017 r.).

Wśród bezrobotnych kobiet najwięcej osób posiadało staż pracy od 1 do 5 lat (27,4%), a wśród mężczyzn – od 10 do 20 lat (20,2%).

Wykres 21. Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy w 2018 r.
 Chart 21. **Stan w dniu 31 XII**

Registered unemployed persons by work seniority and duration of unemployment in 2018. As of 31 Dec.

Z ogółu bezrobotnych zarejestrowanych najwięcej osób pozostawało bez pracy przez okres od 1 do 3 miesięcy. Ich udział w ogóle bezrobotnych wyniósł 22,3% i zmniejszył się w skali roku o 0,1 p. proc. Dalsze 16,9% stanowiły osoby pozostające bez pracy przez okres powyżej 24 miesięcy, a 16,0% – przez okres od 6 do 12 miesięcy. Odsetek obu wymienionych grup zmniejszył się w relacji do poprzedniego roku odpowiednio o 0,3 p. proc. i 1,5 p. proc. Najmniej osób bezrobotnych pozostawało bez pracy przez okres do 1 miesiąca (13,4%).

Spośród bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych, stanowili długotrwale bezrobotni (45,3% ogółu bezrobotnych, tj. 10,1 tys. osób). Odsetek osób w wieku powyżej 50 lat wyniósł 28,7% (o 0,3 p. proc. mniej niż przed rokiem). Osoby do 30 roku życia stanowiły 24,9% (o 0,1 p. proc. więcej), w tym osoby do 25 roku życia – 11,7% (o 0,1 p. proc. więcej). Odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej stanowiły 1,7% ogółu bezrobotnych (o 0,4 p. proc. mniej w porównaniu z końcem 2017 r.), posiadające co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia – 20,4% (o 0,1 p. proc. więcej), a posiadające dziecko niepełnosprawne w wieku do 18 roku życia, tak jak przed rokiem – 0,3%. Nie zmienił się w skali roku także odsetek osób bezrobotnych niepełnosprawnych i wyniósł 9,1%.

Najmniejszy udział osób w wieku do 30 roku życia w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zanotowano w powiecie ślubickim (16,5%), a także w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. (20,7%) i Zielona Góra (21,0%). Z kolei największy odsetek bezrobotnych w tym wieku zanotowano w powiecie wschowskim (29,1%), a także w powiatach zielonogórskim i strzelecko-drezdeneckim (po 28,5%).

Tablica 6. Bezrobotni zarejestrowani będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Stan w dniu 31 XII
 Table 6. Registered unemployed persons with a specific situation on the labour market. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	2016	2017	2018
Powyżej 50 roku życia Over 50 years of age	9771	7143	6380
Do 30 roku życia Below 30 years of age	8231	6092	5523
w tym do 25 roku życia of which below 25 years of age	4027	2845	2606
Długotrwale bezrobotni ^a Long-term unemployed ^a	15989	12092	10063
Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej Unemployed persons benefiting from social assistance	634	524	378
Osoby posiadające co najmniej jedno dziecko: Unemployed persons with at least one child			
do 6 roku życia under 6 years of age	5512	4993	4522
niepełnosprawne do 18 roku życia disabled child under 18 years of age	41	69	68
Niepełnosprawni Disabled	2816	2239	2022

a Do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

a To the long term unemployed are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of traineeship and occupational preparation of adult in the workplace.

Wśród powiatów województwa struktura bezrobotnych zarejestrowanych jest zróżnicowana także ze względu na udział osób powyżej 50 roku życia, który wyniósł od 26,2% w powiecie strzelecko-dreźnieckim i 26,8% w powiecie międzyrzeckim, do 32,8% i 37,5% odpowiednio w powiatach: świebodzińskim i ślubickim.

W końcu 2018 r. w trzech powiatach ponad połowę zarejestrowanych bezrobotnych stanowili długotrwale bezrobotni: w powiecie nowosolskim (54,3%), międzyrzeckim (54,1%) i krośnieńskim (51,1%). Najmniejszy udział długotrwale bezrobotnych zanotowano w Gorzowie Wlkp. – 26,6%.

W 2018 r. odnotowano przewagę osób wyrejestrowanych z ewidencji urzędów pracy nad nowo zarejestrowanymi. W rezultacie zanotowano ujemne saldo napływu i odpływu bezrobotnych.

W 2018 r. liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 49,1 tys. osób tj. o 9,0 tys. osób (o 15,4%) mniej niż w poprzednim roku. Osoby, które rejestrowały się jako bezrobotne po raz kolejny stanowiły 84,5% ogółu nowo rejestrujących się. Ich liczba zmniejszyła się w skali roku o 15,9%. Dotychczas niepracujący stanowili 13,3% nowo zarejestrowanych (wobec 13,7% przed rokiem), a ich liczba była mniejsza niż przed rokiem o 17,7%. Zmniejszyła się również liczba osób, które zostały zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy (o 34,2%). Udział tej grupy w ogóle bezrobotnych nowo rejestrujących się wyniósł 3,3%.

W 2018 r. liczba wyrejestrowanych bezrobotnych z ewidencji urzędów pracy wyniosła 51,5 tys. osób, tj. o 14,3 tys. (o 21,8%) mniej niż w poprzednim roku. Dla blisko połowy osób wyrejestrowanych przyczyną skreślenia z ewidencji bezrobotnych było podjęcie pracy (48,4% wobec 46,4% przed rokiem). Niepotwierdzenie gotowości do podjęcia pracy było powodem wyrejestrowania w 22,1% przypadków (o 1,1 p. proc. więcej niż przed rokiem).

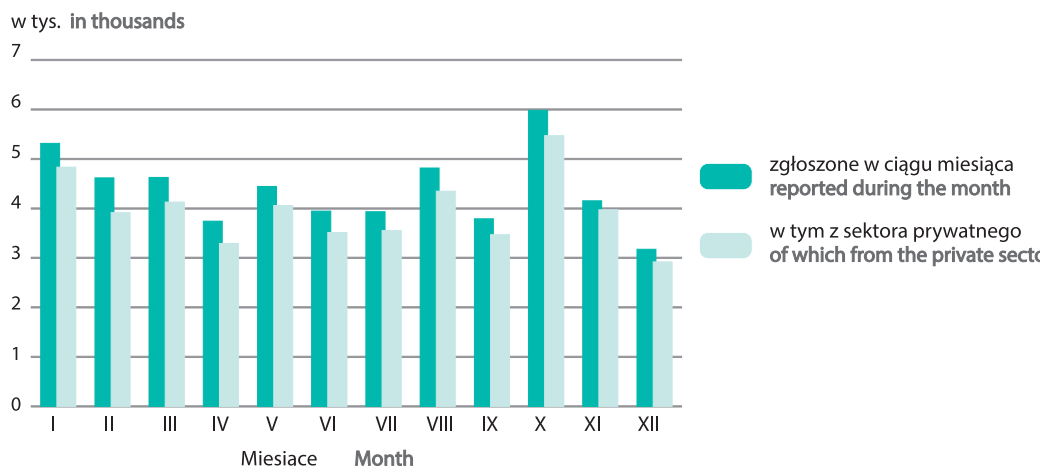
Kolejne 7,3% wyrejestrowanych bezrobotnych stanowili bezrobotni podejmujący szkolenie lub staż. Dobrowolnie ze statusu bezrobotnego zrezygnowało 8,7% ogółu wyrejestrowanych.

Wykres 22. Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani według miesięcy w 2018 r.
 Chart 22. Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls by months in 2018

W 2018 r. do urzędów pracy wpłynęło łącznie 52,5 tys. ofert pracy, tj. o 7,2% mniej niż w poprzednim roku. Ponad 90% zgłoszonych ofert pracy pochodziło z sektora prywatnego. W końcu grudnia 2018 r. na 1 ofertę pracy przypadają, tak jak przed rokiem, 9 bezrobotnych. Najwięcej ofert wpłynęło do urzędów pracy w miesiącach październik, styczeń i sierpień. Miesiące, o najmniejszej ilości nowych ofert pracy to grudzień, kwiecień i wrzesień.

Wykres 23. Oferty pracy w 2018 r.
 Chart 23. Job offers in 2018

Wydatki z Funduszu Pracy w 2018 r. wyniosły 145,4 mln zł, tj. o 26,3% mniej niż w roku poprzednim. Na programy przeciwdziałania bezrobociu wyasygnowano 57,5% ogółu środków, tj. o 3,4 p. proc. mniej niż w poprzednim roku. Z ogółu wydatków na przeciwdziałanie bezrobociu 29,8% dotyczyło bezrobotnych do 30 roku życia (w tym 16,0% – osób do 25 roku życia). Środki, które dotyczyły osób powyżej 50 roku życia stanowiły 6,9% ogółu środków.

Na staże wydatkowano 14,4% ogółu środków (wobec 13,6% w poprzednim roku), a na podjęcie działalności gospodarczej przez bezrobotnych przeznaczono 12,1% ogółu środków (wobec 11,9%). Na roboty publiczne i prace społecznie użyteczne wydatkowano łącznie 4,3% środków (wobec 4,8% przed rokiem).

Wydatki na prace interwencyjne wyniosły 4,2% ogółu środków, a na szkolenia 1,1%, wobec odpowiednio 2,9% i 1,3% przed rokiem. Na zasiłki dla bezrobotnych wydatkowano 32,2% środków, wobec 29,6% przed rokiem.

Rozdział 7. WARUNKI PRACY. WYPADKI PRZY PRACY.

Rozdział 7. WORK CONDITIONS AND ACCIDENTS AT WORK

Podrozdział 7.1. WARUNKI PRACY

Subsection 7.1. WORK CONDITIONS

Ocena stanu i śledzenie zmian w zakresie zagrożeń na stanowiskach oraz liczby osób korzystających ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i z tytułu wypadków przy pracy umożliwia podejmowanie działań zapobiegawczych i prowadzenie skutecznej polityki w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Wpływ na warunki pracy mają m.in. zagrożenia związane ze środowiskiem pracy, uciążliwością, zagrożeniami pracy oraz czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

Badanie warunków pracy przeprowadzane jest w jednostkach, o liczbie pracujących 10 i więcej osób w tych rodzajach działalności, w których potencjalnie mogą wystąpić największe zagrożenia czynnikami mechanicznymi, środowiskowymi lub przekroczenie obowiązujących norm na stanowiskach pracy.

W 2018 r. w województwie lubuskim w jednostkach objętych badaniem zatrudnionych było 125,5 tys. osób, tj. o 1,0% więcej niż w poprzednim roku (wobec wzrostu w 2017 r. o 2,6%). W warunkach zagrożenia w tym czasie pracowało 13,1 tys. osób (liczonych jeden raz w grupie czynnika przeważającego tzn. zagrożenia środowiskiem pracy, uciążliwością pracy, bądź czynnikami mechanicznymi). Zatrudnieni w warunkach zagrożenia stanowili 10,4% ogółu zatrudnionych w badanych jednostkach (wobec 9,8% w 2017 r.).

Tablica 7. Zatrudnieni^a w warunkach zagrożenia według sektorów własności. Stan w dniu 31 XII
Table 7. Persons working^a in hazardous conditions by ownership sectors. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	2016	2017	2018	2017	2018
	w osobach in persons			analogiczny okres roku poprzedniego=100 corresponding period of previous year = 100	
OGÓŁEM TOTAL	11479	12212	13077	106,4	107,1
sektor publiczny public sector	1406	1312	1522	93,3	116,0
sektor prywatny private sector	10073	10900	11555	108,2	106,0
Z ogółem kobiety Of total women	2564	2660	3636	103,7	136,7

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy.

a Counted only once in the group of the prevailing factor, i.e. the most harmful one in a given workplace.

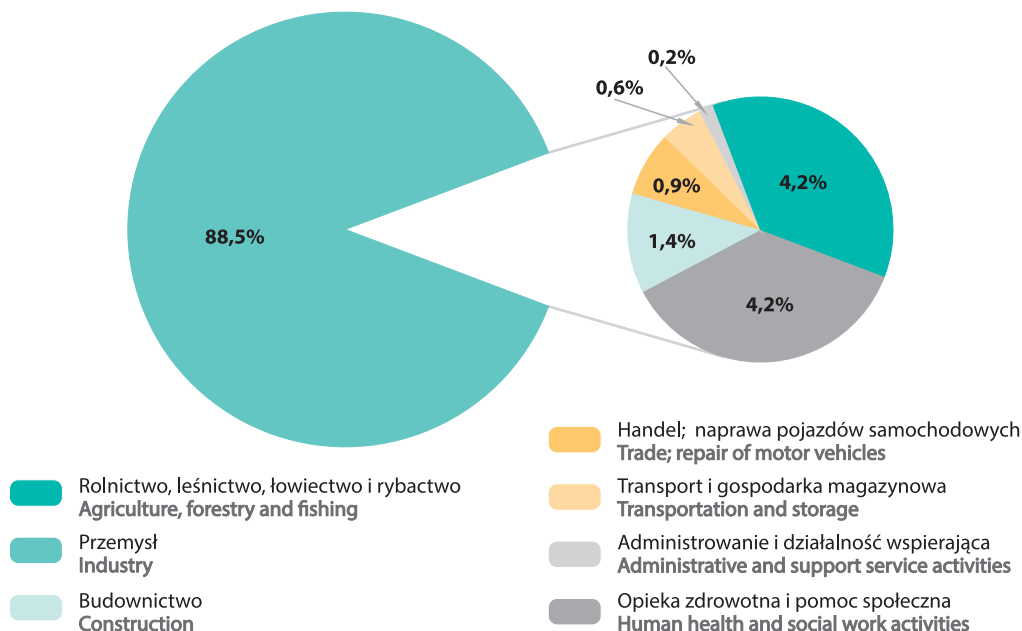
Liczba osób pracujących w warunkach zagrożenia wzrosła w skali roku o 7,1% (wobec wzrostu przed rokiem o 6,4%). Zdecydowana większość pracujących w warunkach zagrożenia (88,4%) zatrudniona była w sektorze prywatnym. Udział kobiet w ogóle pracujących w warunkach zagrożenia wyniósł 27,8%, tj. o 6,0 p. proc. więcej niż w poprzednim roku.

W 2018 r. najwięcej osób pracujących w warunkach zagrożenia odnotowano w przemyśle (11,6 tys. osób). Grupa ta stanowiła 88,6% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia (tj. o 0,2 p. proc. więcej niż w 2017 r.).

Miarą skali zatrudnienia w warunkach zagrożenia jest wskaźnik zatrudnionych w warunkach zagrożenia w przeliczeniu na 1000 zatrudnionych w badanej zbiorowości, który w 2018 r. w województwie lubuskim wyniósł 104,2 (wobec 98,2 w 2017 r.). Ze względu na wartość omawianego wskaźnika województwo lubuskie zajmuje 2 lokatę w kraju, za województwem śląskim (ze wskaźnikiem na poziomie 148,5), wobec jego średniej wartości w kraju równej 77,2 (wobec 77,6 w poprzednim roku).

Wykres 24. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według sekcji PKD w 2018 r. Stan w dniu 31 XII

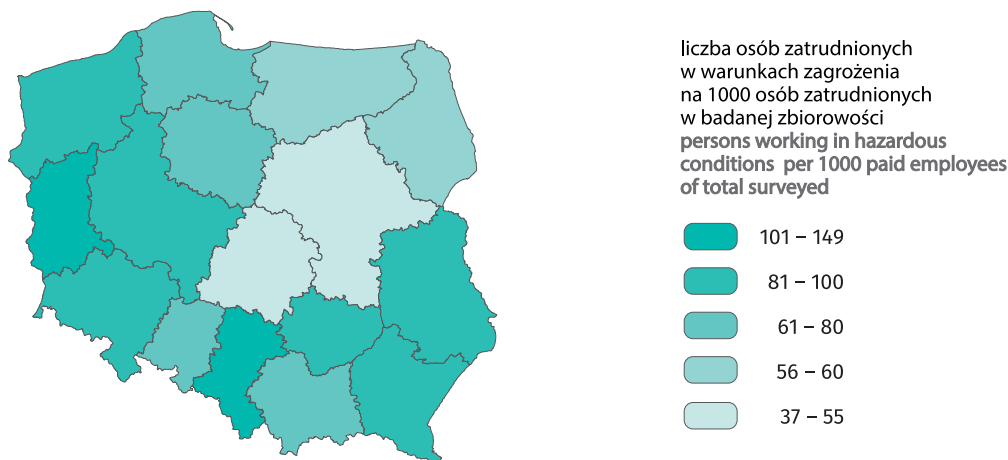
Chart 24. Persons working in hazardous conditions by sections Nace Rev. 2 in 2018. As of 31 Dec.

Mapa 11. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych według województw w 2018 r. Stan w dniu 31 XII

Map 11.

Persons working in hazardous conditions per 1000 paid employees by voivodship in 2018. As of 31 Dec.

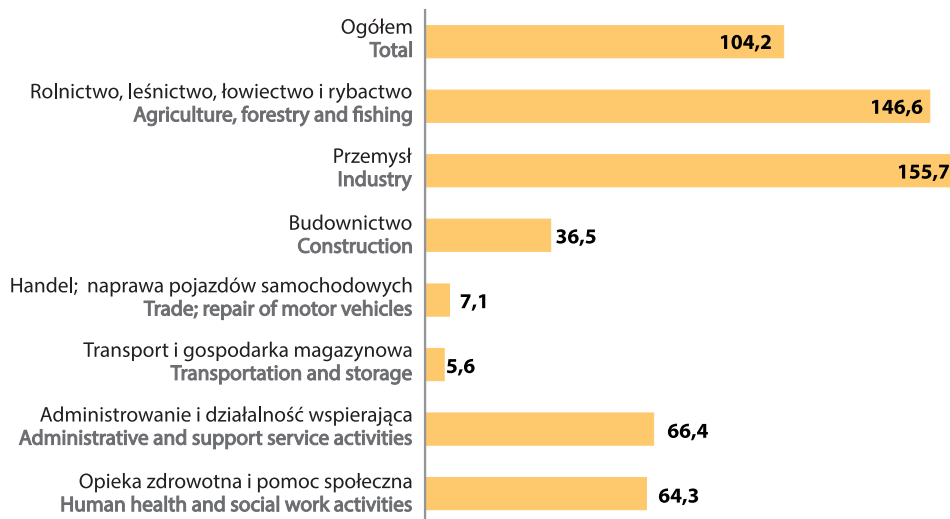
W województwie od lat najwięcej pracujących w warunkach zagrożenia notuje się w przemyśle. W 2018 r. na 1000 zatrudnionych w przemyśle 156 osób pracowało w warunkach zagrożenia (wobec 145 w poprzednim roku). Relatywnie wysoki wskaźnik zanotowano w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie, który wyniósł 147 na 1000 zatrudnionych w tej sekcji, tj. o 12 więcej niż w 2017 r.

W pozostałych sekcjach wskaźnik ten był znacznie mniejszy: w administrowaniu i działalności wspierającej wyniósł 66 na 1000 zatrudnionych, w budownictwie – 37, w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 7, w transporcie i gospodarce magazynowej – 6.

Wskaźnik zatrudnionych w warunkach zagrożenia w populacji kobiet ukształtował się na poziomie 29 na 1000 zatrudnionych kobiet (wobec 21 przed rokiem). W przemyśle na każde 1000 zatrudnionych kobiet 41 pracowało w warunkach zagrożenia. W rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie wskaźnik wyniósł 13, a w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 1.

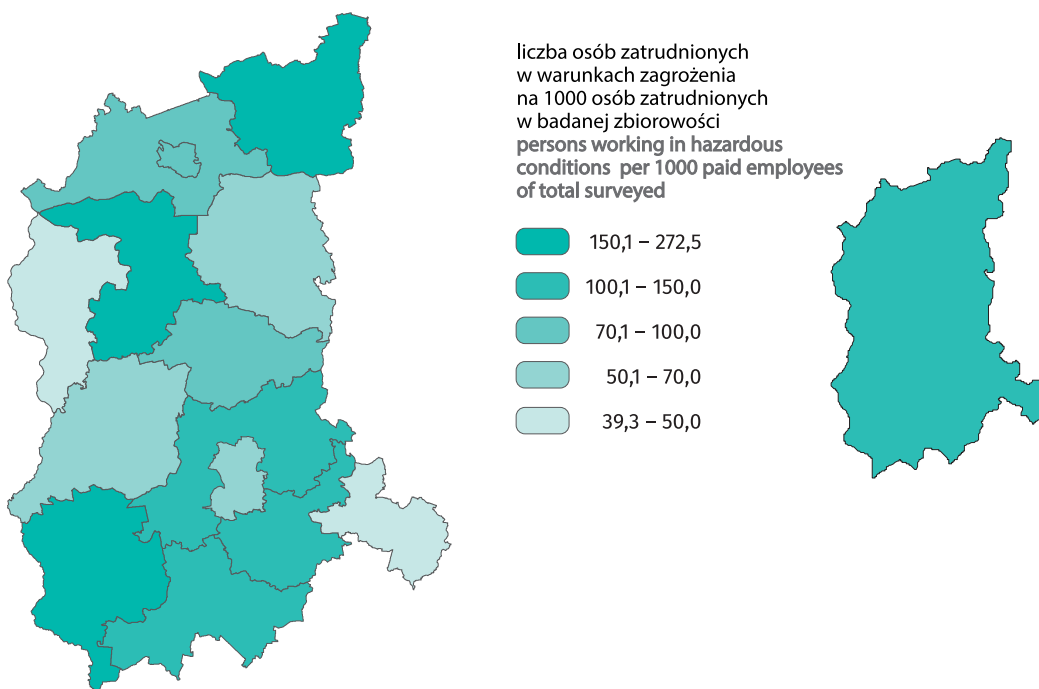
Wykres 25. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych według sekcji PKD w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Chart 25.

Persons working in hazardous conditions per 1000 paid employees by sections Nace Rev. 2 in 2018. As of 31 Dec.

Mapa 12. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według powiatów w 2018 r. Stan w dniu 31 XII
Map 12.

Persons working in hazardous conditions by powiats in 2018. As of 31 Dec.

Poziom zatrudnienia w warunkach zagrożenia ściśle zależy od koncentracji zakładów pracy o rodzajach działalności, w których najczęściej występują potencjalne zagrożenia warunków pracy. W końcu 2018 r. niemal co 5 zatrudniony w warunkach zagrożenia w województwie pracował w powiecie żarskim (18,9%, tj. o 1,3 p. proc. mniej niż w poprzednim roku). Relatywnie wysoki odsetek pracujących w warunkach zagrożenia zanotowano w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. (14,1%, tj. o 1,1 p. proc. mniej) i Zielona Góra (12,7%, tj. o 0,4 p. proc. mniej). Wśród pozostałych powiatów odsetek zatrudnionych w warunkach zagrożenia wahał się od 1,2% w powiecie wschowskim (o 0,3 p. proc. mniej w skali roku) do 8,2% w powiecie sulęcińskim i 7,9% w powiecie zielonogórskim (więcej odpowiednio o 7,1 p. proc. i o 0,6 p. proc.).

W 2018 r. najwięcej pracujących w warunkach zagrożenia w przeliczeniu na 1000 zatrudnionych zanotowano w powiecie sulęcińskim – 273. Wyższe niż przeciętne wartości omawianego wskaźnika w województwie zanotowano w powiatach: żarskim (211), strzelecko-drezdeneckim (153), zielonogórskim (144), zagańskim (128) i nowosolskim (111).

W badaniu warunków pracy dla potrzeb sprawozdawczych przyjęto podział czynników i uciążliwości pracy szkodliwych dla zdrowia na: zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy, zagrożenia związane z uciążliwością pracy, zagrożenia czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

Tablica 8. Zatrudnieni^a w warunkach zagrożenia według grup zagrożeń. Stan w dniu 31 XII
 Table 8. Persons working^a in hazardous conditions by hazardous groups. As of 31 Dec.

Wyszczególnienie Specification	2016	2017	2018	2017	2018
				analogiczny okres roku poprzedniego=100 corresponding period of pre- vious year = 100	
OGÓŁEM TOTAL	11479	12212	13077	106,4	107,1
zagrożenia związane: hazard connected with:					
Ze środowiskiem pracy Work environment	6919	7008	7986	101,3	114,0
Z uciążliwością pracy Strenuous conditions	2487	2967	3009	119,3	101,4
Z czynnikami mechanicznymi zwią- zanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi Mechanical factors related to parti- cularly deangerous machinery	2073	2237	2082	107,9	93,1

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy.

^a Counted only once in the group of the prevailing factor, i.e. the most harmful one in a given workplace.

Najwięcej zagrożeń dla zdrowia i życia na stanowiskach pracy jest związanych ze środowiskiem pracy. Są to m.in. działania substancji chemicznych, pyłów, hałasu, wibracji (drgań mechanicznych), mikroklimatu gorącego lub zimnego, promieniowania, pola elektromagnetycznego oraz czynników biologicznych. W 2018 r. udział tej grupy zagrożeń w ogóle zagrożeń wyniósł 61,1% (tj. o 3,7 p. proc. więcej niż przed rokiem). Na tego typu zagrożenia narażonych było 8,0 tys. zatrudnionych.

Osoby zatrudnione na stanowiskach pracy, na których występują warunki zagrożenia mogą być narażone na kilka czynników szkodliwych, dlatego w analizach wykorzystuje się kategorię tzw. osobozagrożeń. Liczba osobozagrożeń to liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia, liczonych tyle razy na ile czynników osoby te były narażone.

Największym zagrożeniem czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia w grupie zagrożeń związanych ze środowiskiem pracy jest hałas. W 2018 r. w tej grupie zanotowano 7,2 tys. osobozagrożeń, tj. 70,9% ogółu zagrożeń związanych ze środowiskiem pracy. Istotnym zagrożeniem na stanowiskach pracy były czynniki biologiczne, stanowiące 11,4% zagrożeń. Pozostałe czynniki zagrożenia występowały w mniejszym natężeniu, wśród nich wibracje (5,2%) i pyły (4,1%).

W 2018 r. zlikwidowano lub ograniczono 4,3 tys. osobozagrożeń powodowanych czynnikami środowiska pracy (tj. o 0,2 tys. mniej niż w 2017 r.). W tej grupie ujawniono w omawianym czasie 2,7 tys. osobozagrożeń (łącznie z zagrożeniami nowo powstałymi). Przewaga likwidacji lub ograniczeń osobozagrożeń w 2018 r. nad ich ujawnieniem lub powstaniem w wysokości o 1,5 tys. ograniczeń świadczy o poprawie sytuacji w zakresie warunków pracy.

Zagrożenia na stanowiskach pracy związane z uciążliwością pracy (m.in. wymuszona pozycja ciała, nadmierny wysiłek fizyczny), tak jak w przed rokiem dotyczyły 3,0 tys. osób, tj. 23,0% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia (o 1,3 p. proc. więcej niż przed rokiem). Pracownicy narażeni na oddziaływanie zagrożeń związanych z uciążliwością pracy mogą doświadczać złego samopoczucia lub nadmiernego zmęczenia, przy czym dolegliwości te nie prowadzą do trwałego pogorszenia stanu zdrowia. Wymienione czynniki mogą powodować dużą absencję chorobową i obniżenie wydajności. W 2018 r. ograniczono lub zlikwidowano 0,8 tys. osobozagrożeń związanych z uciążliwością pracy. Jednocześnie ujawniono lub stwierdzono fakt powstania nowych 0,4 tys. osobozagrożeń w tej grupie.

W 2018 r. z zagrożeniami czynnikami mechanicznymi (np. obsługa maszyn szczególnie niebezpiecznych m.in. pilarek tarczowych i taśmowych, strugarek, pras i innych) zmagano się 2,1 tys. osób, tj. 15,9% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia. Zlikwidowano lub ograniczono w omawianym roku 0,5 tys. osobozagrożeń i stwierdzono 0,2 tys. osobozagrożeń nowopowstałych lub ujawnionych.

W 2018 r. dokonano oceny ryzyka zawodowego na 31,2 tys. stanowiskach (tj. o 4,7% mniej niż w poprzednim roku). Na stanowiskach tych zatrudnionych było 43,8 tys. osób, tj. o 1,1% mniej niż w poprzednim roku. W 2018 r. wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe na 12,4 tys. stanowiskach, na których było zatrudnionych 18,1 tys. osób (przed rokiem ograniczenia lub wyeliminowania zastosowano na 13,0 tys. stanowisk dla 18,4 tys. zatrudnionych). Najwięcej wyeliminowań lub ograniczeń ryzyka zawodowego dokonano w przemyśle (61,8%, wobec 67,5% w poprzednim roku). W pozostałych sekcjach ich odsetek był zdecydowanie mniejszy: 9,3% wyeliminowań lub ograniczeń ryzyka zawodowego odnotowano w transporcie i gospodarce magazynowej, 8,3% – w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie, 6,5% – w budownictwie, 6,4% – w handlu; naprawie pojazdów samochodowych.

Tablica 9. Stanowiska pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego oraz zatrudnieni na tych stanowiskach w 2018 r.

Table 9.

Workstations for which occupational risk has been assessed and employees in these positions in 2018

Wyszczególnienie Specification	Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego Conducting an occupational risk assessment	Wyeliminowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego Elimination or reduction of occupational risk	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Measures taken to eliminate or reduce occupational risk		
			techniczne technical	organizacyjne organizational	ochrony indywidualnej protection personal protection
Liczba stanowisk pracy Number of work stations	31224	12366	3466	4887	9146
Liczba zatrudnionych Number persons working	43780	18104	5110	6919	13808

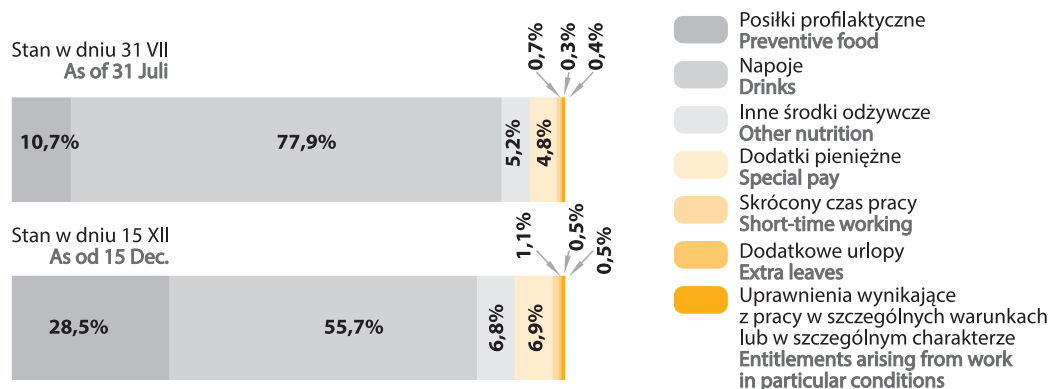
Na stanowiskach pracy, na których w 2018 r. wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe dla 9,1 tys. zastosowano środki ochrony indywidualnej (wobec 10,1 tys. w poprzednim roku). Środki orga-

nizacyjne zastosowano dla 4,9 tys. stanowisk, a środki techniczne dla 3,5 tys. stanowisk. Ilość zastosowanych środków w tych grupach nie zmieniła się w relacji do poprzedniego roku.

Szkodliwe i uciążliwe dla zdrowia warunki pracy dają pracownikom możliwość korzystania z uprawnień wynikających z pracy w określonych warunkach. W 2018 r. wzrosła liczba osób korzystających ze świadczeń z tytułu pracy w szkodliwych warunkach odpowiednio o 7,1% w końcu lipca i o 9,0% w połowie grudnia.

Pracownicy najczęściej korzystali z napojów: 28,2 tys. osób w końcu lipca i 13,6 tys. w połowie grudnia. Było to więcej niż w poprzednim roku odpowiednio o 9,0% i 12,8%. Posiłki profilaktyczne dla osób pracujących w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych w końcu lipca wydano 3,9 tys. pracującym (o 19,9% mniej w porównaniu z rokiem poprzednim), a w połowie grudnia 2018 r. – 7,0 tys. (o 8,2% mniej). Pracownicy korzystali również m.in. z innych środków odżywczych (odpowiednio 1,9 tys. i 1,7 tys.), a także z dodatków pieniężnych (po 1,7 tys. w lipcu i w połowie grudnia).

Wykres 26. Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych w 2018 r.
Chart 26. Beneficiaries of the hazardous and hard working conditions benefits in 2018

W 2018 r. wypłacono 1,6 tys. jednorazowych odszkodowań wypadkowych, których łączna kwota wyniosła 8,0 mln zł.

Podrozdział 7.2. WYPADKI PRZY PRACY

Subsection 7.2. ACCIDENTS AT WORK

W 2018 r. w województwie lubuskim odnotowano 2391 wypadków przy pracy, to o 78 mniej niż w poprzednim roku. W przeliczeniu na 1000 pracujących liczba wypadków przy pracy wyniosła 7,4 wobec 7,8 w 2017 r. Z ogółu wypadków przy pracy 6 zakwalifikowano jako wypadki zbiorowe (przed rokiem było ich 7).

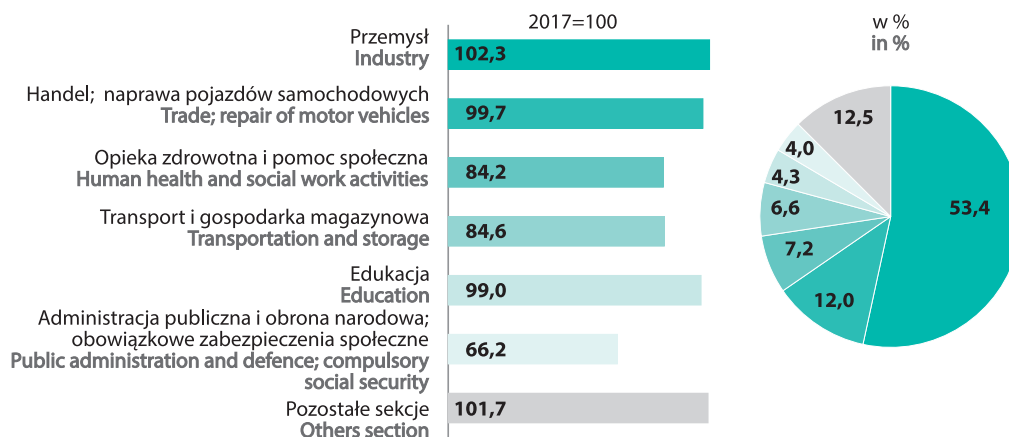
Ponad połowa wypadków przy pracy (1276) wydarzyła się w przemyśle, w tym 1193 – w przetwórstwie przemysłowym (tj. więcej w relacji do poprzedniego roku odpowiednio o 2,3% i 2,9%). W handlu; naprawie pojazdów samochodowych zanotowano 288 wypadków (o 0,3% mniej niż przed rokiem), w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej 171 wypadków (o 15,8% mniej), a w transporcie i gospodarce magazynowej – 159 wypadków (o 15,4% mniej).

W 2018 r. w wyniku wypadków przy pracy zarejestrowanych zostało 2401 osób poszkodowanych, w tym 5 w wypadkach ze skutkiem śmiertelnym oraz 13 z ciężkimi obrażeniami ciała. W porównaniu z poprzednim rokiem ogólna liczba poszkodowanych zmniejszyła się o 81, tj. o 3,3%. Liczba osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych wzrosła o 2, a poszkodowanych z ciężkimi obrażeniami ciała zmniejszyła się o 8 osób.

W omawianym roku w wypadkach przy pracy poszkodowanych było 1539 mężczyzn tj. o 1,9% mniej niż w poprzednim roku, a poszkodowanych kobiet – 862 (o 5,6% mniej).

Wykres 27. Wypadki przy pracy według wybranych sekcji w 2018 r.
Chart 27. Accidents at work by selected sections in 2018

Tablica 10. Poszkodowani w wypadkach przy pracy^a według sektorów własności
Table 10. Persons injured in accidents at work^a by ownership sectors

Wyszczególnienie Specification	2016	2017	2018	2017	2018
	w osobach in persons			analogiczny okres roku poprzedniego=100 corresponding period of the previous year=100	
OGÓŁEM TOTAL	2486	2482	2401	99,8	96,7
sektor publiczny public sector	608	679	581	111,7	85,6
sektor prywatny private sector	1878	1803	1820	96,0	100,9
Z ogółem kobiety Of total women	893	913	862	102,2	94,4

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

W 2018 r., we wszystkich miesiącach dochodziło do zbliżonej ilości wypadków przy pracy. Najwięcej poszkodowanych w wypadkach przy pracy zanotowano w marcu – 238 osób, a najmniej w grudniu – 166 poszkodowanych, tj. odpowiednio 9,9% i 6,9% ogółu poszkodowanych w wypadkach w ciągu roku.

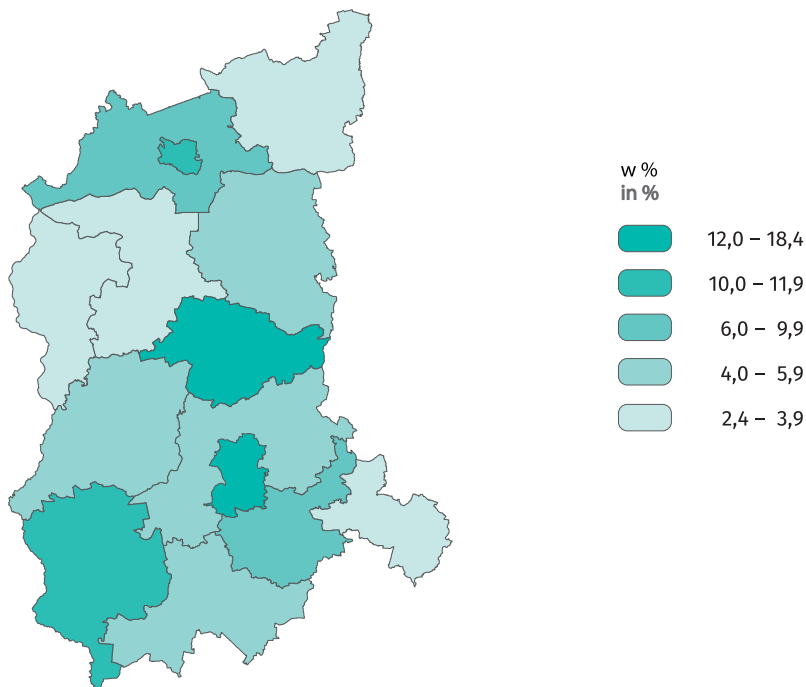
W 2018 r. najwięcej poszkodowanych zanotowano w wypadkach przy pracy, które zdarzyły się w godzinach 13.00 – 13.59, a także 9.00 – 9.59, było to odpowiednio 9,9% i 9,4% ogółu poszkodowanych.

Z kolei, biorąc pod uwagę liczbę godzin przepracowanych od podjęcia pracy do chwili wypadku, stosunkowo często dochodziło do nich po przepracowaniu 3 godzin (w przypadku 13,4% ogółu poszkodowanych), 2 godzin (13,3%) i 1 godziny (13,2%).

Biorąc pod uwagę podział terytorialny, największą liczbę poszkodowanych w wypadkach przy pracy zanotowano w Zielonej Górze (441 wypadków, tj. 18,4% ogółu w województwie). Kolejne powiaty o relatywnie wysokiej liczbie poszkodowanych to: świebodziński (12,0%), miasto na prawach powiatu Gorzów Wlkp. (11,9%), powiat żarski (11,0%). Najmniej poszkodowanych zanotowano w powiatach słubickim (2,4%) i sulcińskim (2,7%).

Mapa 13. Poszkodowani w wypadkach przy pracy według powiatów w 2018 r.

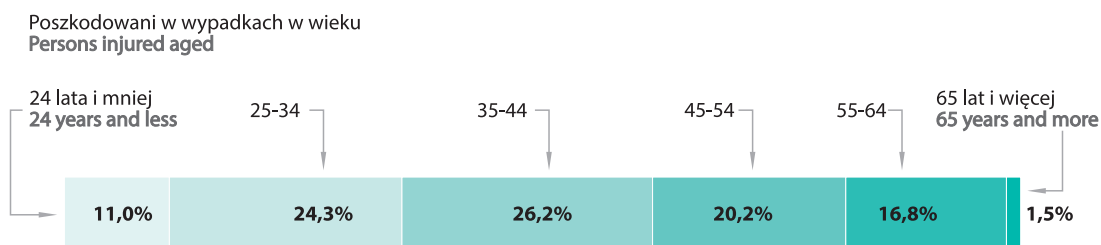
Map 13. Persons injured in accidents at work by powiats in 2018

W 2018 r. osoby poszkodowane w wypadkach przy pracy miały najczęściej od 35 do 44 lat. Udział tej grupy w ogóle poszkodowanych nieznacznie wzrósł w porównaniu z poprzednim rokiem (o 0,1 p. proc. do 26,2%). Kolejne 24,3% poszkodowanych w wypadkach stanowiły osoby w wieku od 25 do 34 lat (o 0,1 p. proc. mniej niż przed rokiem), a 20,2% – osoby w wieku od 45 do 54 lat (o 1,0 p. proc. mniej).

Wykres 28. Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wieku w 2018 r.

Chart 28. Persons injured in accidents at work by age in 2018

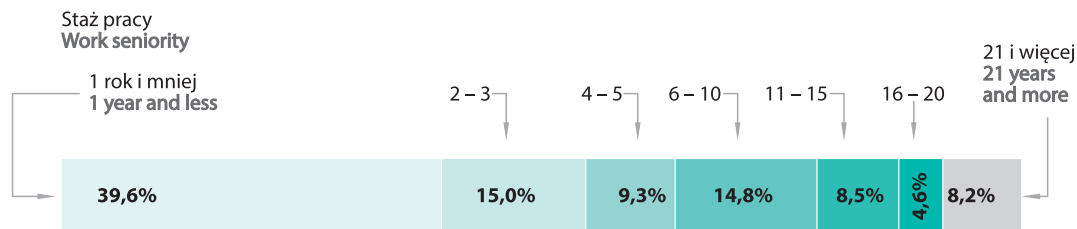
Biorąc pod uwagę staż pracy poszkodowanego w momencie wypadku największy udział w ogóle poszkodowanych miały osoby ze stażem pracy nie przekraczającym 1 roku (39,6% wobec 35,2% w 2017 r.). Liczba osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy ze stażem 1 rok i mniej wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 8,8%. W pozostałych grupach stażu zanotowano spadek liczby osób poszkodowanych, przy czym najwyższy wśród osób ze stażem od 2 do 3 lat (o 13,3%) i ze stażem 21 lat i więcej (o 11,7%), a ich udział w ogóle poszkodowanych zmniejszył się odpowiednio o 1,7 p. proc. do 15,0% oraz o 0,8 p. proc. do 8,2%).

Poszkodowanymi w wypadkach przy pracy najczęściej były osoby zatrudnione w grupie zawodów zaliczanych do robotników przemysłowych i rzemieślników. Grupa ta stanowiła 28,2% ogółu poszkodowanych (wobec 28,4% przed rokiem). Znaczący był także odsetek poszkodowanych w wypadkach przy pracy wśród osób pracujących w zawodach zaliczanych do operatorów i monterów maszyn i urządzeń (22,0%

wobec 23,2% w 2017 r.). W pozostałych grupach zawodów udział poszkodowanych był zdecydowanie mniejszy, przy czym najwięcej poszkodowanych było wśród pracowników biurowych oraz pracowników usług i sprzedawców (odpowiednio 10,6% i 10,2%).

Wykres 29. Poszkodowani w wypadkach przy pracy według stażu pracy w 2018 r.

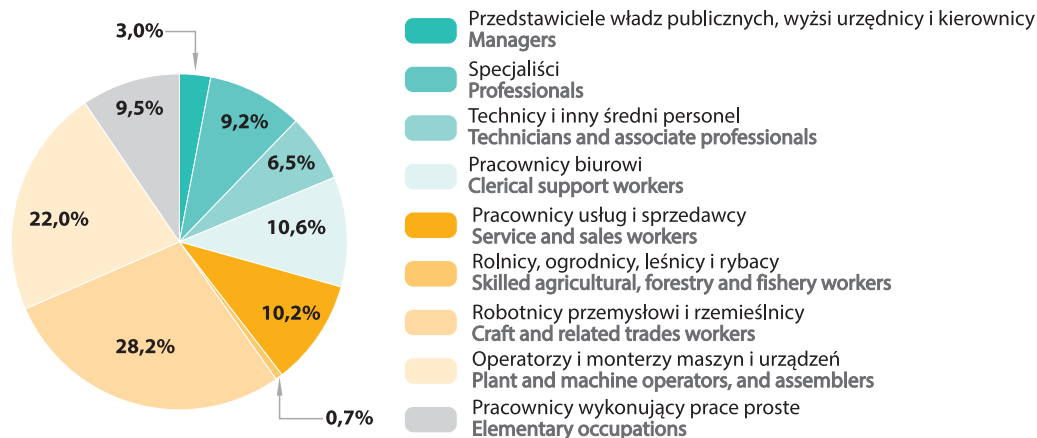
Chart 29. Persons injured in accidents at work by work seniority works in 2018

Wśród mężczyzn najwięcej poszkodowanych zanotowano w grupie zawodów zaliczanych do robotników przemysłowych i rzemieślników (37,5% ogółu poszkodowanych mężczyzn) oraz operatorów i monterów maszyn i urządzeń (27,3%). Wśród kobiet najliczniej poszkodowanymi były osoby z grupy pracownicy usług i sprzedawcy (20,3% ogółu poszkodowanych kobiet), a także z grupy specjaliści (19,0%).

Wykres 30. Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wielkich grup zawodów w 2018 r.

Chart 30. Persons injured in accidents at work by occupation groups in 2018

W 2018 r., tak jak w poprzednich latach, ponad połowa poszkodowanych (57,8%) w chwili wypadku przebywała w miejscach produkcji przemysłowej. Kolejne 19,2% dotyczyło biur, placówek naukowych i szkół, a także zakładów usługowych, 8,1% - miejsc i środków komunikacji publicznej, a 6,1% - placówek ochrony zdrowia.

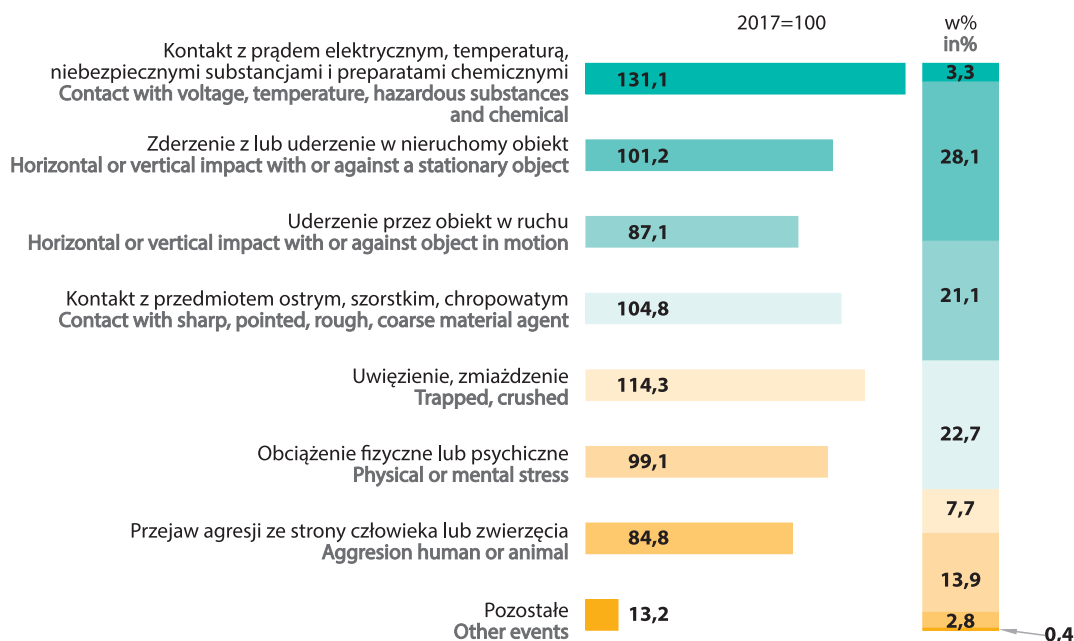
W 2018 r. zanotowano 4,9 tys. przyczyn, mających wpływ na powstanie wypadków (o 3,5% mniej niż w poprzednim roku). Ponad połowa z nich (63,0%) była następstwem nieprawidłowego zachowania się pracownika spowodowanego m.in. niedostateczną koncentracją uwagi na wykonywanej pracy i zaskoczeniem, niespodziewanym zdarzeniem. Niewłaściwa organizacja pracy i stanowiska pracy były w 9,3% przyczynami powodującymi powstanie wypadków. Dalsze 7,4% przyczyn wypadków przy pracy to przyczyny związane z niewłaściwym stanem czynnika materialnego, które dotyczyły m.in. wad konstrukcyjnych lub niewłaściwych rozwiązań technicznych i ergonomicznych czynnika materialnego, wad materiałowych, a także niewłaściwej eksploatacji czynnika materialnego (nadmierna eksploatacja, niedostateczna konserwacja itp.). Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym przez pracownika stanowił 7,2% wszystkich przyczyn wypadków.

Wykres 31. Poszkodowani w wypadkach przy pracy według przyczyn w 2018 r.
 Chart 31. Persons injured in accidents at work by causes in 2018

Wśród wydarzeń powodujących wypadki przy pracy w 2018 r. najczęściej notowano: zderzenie z lub uderzenie w nieruchomy obiekt (28,1% ogółu wydarzeń powodujących wypadki przy pracy, tj. o 1,2 p. proc. więcej niż przed rokiem), kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym, np. nożem, ostrzem, ostrym narzędziem (22,7%, tj. o 1,7 p. proc. więcej), a także uderzenie przez obiekt w ruchu (21,1%, tj. o 2,3 p. proc. mniej).

Wykres 32. Poszkodowani w wypadkach przy pracy według grup wydarzeń powodujących uraz w 2018 r.
 Chart 32. Persons injured in accidents at work by location of accidents and contact-mode of injury in 2018

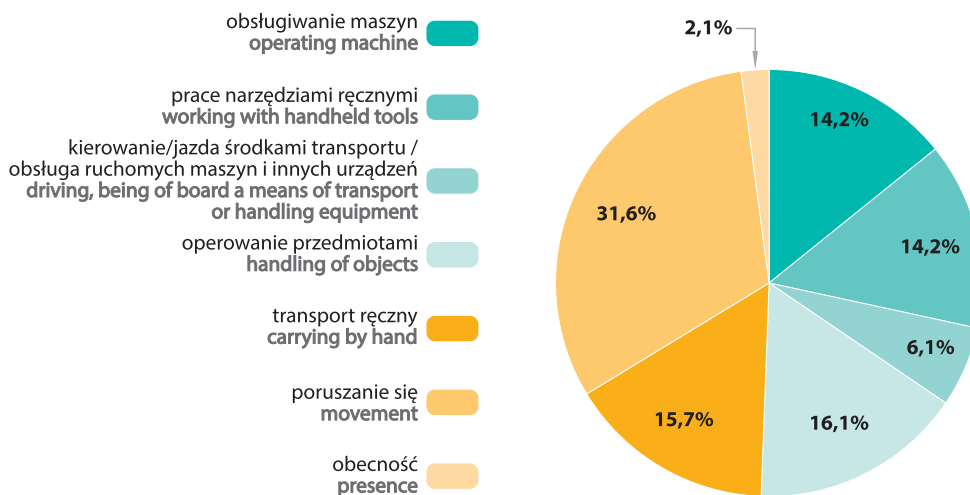

Czynność jaką wykonywały osoby poszkodowane w momencie wypadku to najczęściej: poruszanie się (31,6%, wobec 32,4% w poprzednim roku), operowanie przedmiotami (16,1%, wobec 14,4%), transport ręczny (15,7%, wobec 14,4%).

Wykres 33. Poszkodowani w wypadkach przy pracy według czynności wykonywanych przez poszkodowanego w chwili wypadku w 2018 r.
Chart 33.

Persons injured in accidents at work by specific physical activity performed by the victim at the moment of accident by consequence of accidents in 2018

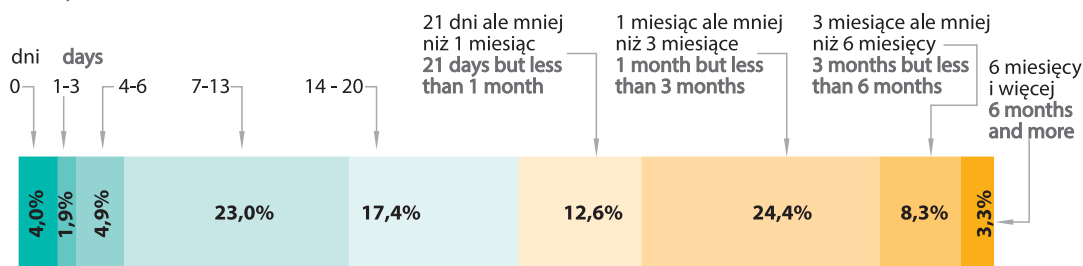
Czynności wykonywane przez poszkodowanego w chwili wypadku
Activity performed by the victim at the moment of accidents

Wykres 34. Poszkodowani w wypadkach przy pracy według dni niezdolności do pracy w 2018 r.
Chart 34.

Persons injured in accidents at work by days of inability to work in 2018

Niezdolność do pracy:
Inability to work:

W wyniku wypadków przy pracy niemal połowa urazów dotyczyła kończyn górnych (46,4% ogółu poszkodowanych), były to najczęściej rany i powierzchowne urazy. Kolejną grupą były urazy kończyn dolnych (34,4% ogółu poszkodowanych), w tym głównie przemieszczenia, zwichnięcia, skręcenia i naderwania, a także rany i powierzchniowe urazy.

Jedną z konsekwencji wypadków przy pracy jest absencja pracownika w miejscu pracy. W wyniku wypadków przy pracy powstałych w 2018 r. liczba dni niezdolności do pracy wyniosła 97,1 tys., co w przeliczeniu na jednego poszkodowanego wyniosło 39 dni (wobec 40 w 2017 r.). Osoby poszkodowane w wypadkach przy pracy najczęściej były niezdolne do pracy przez okres 1 miesiąca ale mniej niż 3 miesiące (24,4% ogółu poszkodowanych niezdolnych do pracy), a także od 7 do 13 dni (23,0%).

Rozdział 8. ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Chapter 8. SOCIAL BENEFITS

Według danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, w 2018 r. świadczenia z ubezpieczeń społecznych w województwie lubuskim pobierało łącznie 224,5 tys. emerytów i rencistów, tj. o 7,6 tys. osób (o 3,5%) więcej niż przed rokiem. Liczba pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyniosła 208,1 tys. osób (o 4,2% więcej niż przed rokiem), a pobierających świadczenia z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego 16,4 tys. osób (o 3,8% mniej).

Tablica 11. Świadczenia społeczne
Table 11. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2016	2017	2018
Emeryci i renciści^a Retirees and pensioners^a			
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Persons receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution	197963	199818	208118
emerytury retirement pay	134547	138480	150636
renty z tytułu niezdolności do pracy pensions resulting from an inability to work	32081	30347	27053
renty rodzinne family pensions	31336	30991	30430
Rolnicy indywidualni Farmers	17771	17042	16389
w tym pobierający emerytury of which persons receiving retirement pay	13464	12832	12434
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (w zł) Gross retirement pay and pension benefits (in zł)			
Wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Paid by the Social Insurance Institution			
przeciętna miesięczna emerytura average monthly retirement pay	1949,10	2005,06	2086,04
przeciętna miesięczna renta z tytułu niezdolności do pracy average monthly pensions resulting from an inability to work	1559,79	1625,05	1728,11
przeciętna miesięczna renta rodzinna average monthly pension family pensions	1692,93	1732,20	1804,91
Rolników indywidualnych ^b Farmers ^a			
Przeciętna miesięczna emerytura i renta Average monthly retirement pay and pension	1319,19	1339,92	1363,70
w tym przeciętna miesięczna emerytura of which Average monthly retirement pay	1393,75	1410,42	1423,94

a Przeciętne w roku. b Łącznie z wypłatami z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego funduszu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego.

a Including payments from the Social Insurance Fund, in the case of combining entitlements to benefits from this fund with entitlements to benefits from the Pension Fund.

W 2018 r. ponownie zanotowano wzrost odsetka osób pobierających emerytury w ramach świadczeń z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (72,4%, wobec 69,3% w poprzednim roku). Zmniejszył się odsetek osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy (do 13,0%, tj. o 2,2 p. proc.), a także osób pobierających renty rodzinne (do 14,6%, tj. o 0,9 p. proc.).

Wyplacone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w 2018 r. świadczenia społeczne wyniosły łącznie 4990,9 mln zł (tj. o 9,3% więcej niż w 2017 r.), w tym 75,6% wydatkowano na emerytury.

Przeciętna miesięczna emerytura wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w 2018 r. wyniosła 2086 zł, renta z tytułu niezdolności do pracy 1728 zł, a przeciętna miesięczna renta rodzinna wyniosła 1805 zł.

Wśród 16,4 tys. korzystających ze świadczeń z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, 12,4 tys. pobierało emerytury. W relacji do poprzedniego roku liczba korzystających ze świadczeń KRUS ogółem zmniejszyła się o 3,8%, w tym liczba pobierających emerytury o 3,1%. Świadczenia z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w 2018 r. wyniosły 268,2 mln zł (tj. o 2,1% mniej niż przed rokiem). Emerytury stanowiły 79,2% ogółu świadczeń KRUS, przy czym przeciętna miesięczna emerytura rolników indywidualnych wyniosła 1424 zł.

Rozdział 9. PODSTAWOWE DANE O WOJEWÓDZTWIE W 2018 R.

Chapter. 9 GENERAL DATA ABOUT VOIVODSHIP IN 2018

Tablica 12. Województwo na tle kraju w 2018 r.
Table 12. Voivodship on the background of the country in 2018

Wyszczególnienie Specification	Ludność w tysiącach ^a Population ^a in thousands		Pracujący ^{ab} Employed persons ^{ab}	
	ogółem total	w wieku produkcyjnym working age	w tysiącach in thousands	na 1000 ludności w osobach per 1000 population in persons
POLSKA POLAND	38411,1	23269,7	15614,9	406,5
Dolnośląskie	2901,2	1753,2	1148,8	396,0
Kujawsko-pomorskie	2077,8	1266,3	749,2	360,6
Lubelskie	2117,6	1282,8	854,7	403,6
Lubuskie	1014,5	618,6	357,7	352,6
Łódzkie	2466,3	1464,3	1022,1	414,4
Małopolskie	3400,6	2075,2	1447,7	425,7
Mazowieckie	5403,4	3216,2	2658,7	492,0
Opolskie	986,5	611,8	338,3	342,9
Podkarpackie	2129,0	1319,3	866,8	407,1
Podlaskie	1181,5	728,4	441,3	373,5
Pomorskie	2333,5	1407,4	888,4	380,7
Śląskie	4533,6	2735,1	1763,7	389,0
Świętokrzyskie	1241,5	750,5	485,0	390,6
Warmińsko-mazurskie	1429,0	884,3	457,0	319,8
Wielkopolskie	3494,0	2121,6	1563,8	447,6
Zachodniopomorskie	1701,0	1034,7	571,7	336,1

a Stan w dniu 31 XII. b Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

a As of 31 Dec. b By actual workplace and kind-of-activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture.

Tablica 12. Województwo na tle kraju w 2018 r. (cd.)
 Table 12. Voivodship on the background of the country in 2018 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Przeciętne zatrudnienie ^a Average paid employment ^a	Liczba wolnych miejsc pracy ^b Number of vacancies jobs ^b	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy ^c Number of newly created jobs ^c
	w tysiącach in thousands		
POLSKA POLAND	10606,2	139,2	717,8
Dolnośląskie	809,4	12,1	47,6
Kujawsko-pomorskie	465,0	4,1	31,2
Lubelskie	412,2	2,7	28,2
Lubuskie	229,3	7,3	11,2
Łódzkie	616,2	7,5	39,5
Małopolskie	878,8	12,1	68,9
Mazowieckie	2428,2	33,6	151,7
Opolskie	204,5	2,3	14,0
Podkarpackie	442,3	4,0	30,5
Podlaskie	227,2	1,4	11,6
Pomorskie	596,6	7,9	43,5
Śląskie	1248,8	18,4	96,1
Świętokrzyskie	244,2	1,8	18,5
Warmińsko-mazurskie	282,7	2,7	16,8
Wielkopolskie	1152,6	14,7	79,4
Zachodniopomorskie	368,2	6,6	29,1

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących. Według siedziby zarządu jednostki. b Stan w dniu 31 XII. c W ciągu roku.
 a Data concerning economic entities employing more than 9 persons and budgetary entities regardless of the number of employment. According to the abode of management unit. b As of 31 Dec. c During the year.

Tablica 12. Województwo na tle kraju w 2018 r. (cd.)
 Table 12. Voivodship on the background of the country in 2018 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Bezrobotni zarejestrowani ^a Unemployed persons ^a	Z liczby ogółem będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy Of total number with a specific situation on the labour market				Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %
		do 30 roku życia below 30 years of age		powyżej 50 roku życia over 50 years of age	długotrwale bezrobotni long-term unemployed	
		razem total	w tym do 25 roku życia of which below 25 years of age			
w tysiącach in thousands						
POLSKA POLAND	968,9	252,0	118,6	262,7	507,2	5,8
Dolnośląskie	62,8	13,8	6,2	19,2	31,3	5,2
Kujawsko-pomorskie	72,7	19,3	9,0	18,3	42,0	8,8
Lubelskie	74,4	22,9	10,9	17,1	43,0	8,0
Lubuskie	22,2	5,5	2,6	6,4	10,1	5,8
Łódzkie	66,0	13,9	6,4	20,2	35,1	6,1
Małopolskie	71,5	20,4	9,7	18,4	36,1	4,7
Mazowieckie	136,5	32,7	15,6	38,1	75,0	4,9
Opolskie	22,7	5,8	2,7	7,1	11,4	6,3
Podkarpackie	82,9	24,1	11,4	19,8	47,2	8,7
Podlaskie	36,8	10,0	4,7	10,3	21,2	7,7
Pomorskie	46,1	13,2	6,2	11,7	20,0	4,9
Śląskie	80,1	18,4	8,2	23,2	39,1	4,3
Świętokrzyskie	44,1	12,6	6,0	10,8	22,3	8,3
Warmińsko-mazurskie	53,1	14,2	7,0	15,1	27,9	10,4
Wielkopolskie	50,9	14,0	6,9	13,1	21,8	3,2
Zachodniopomorskie	46,0	11,1	5,1	13,8	23,8	7,4

a Stan w dniu 31 XII.
 a As of 31 Dec..

Tablica 12. Województwo na tle kraju w 2018 r. (cd.)
 Table 12. Voivodship on the background of the country in 2018 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia ^a Persons working in hazardous condition ^a		Zagrożenia związane Hazard connected with			Poszkodowani w wypadkach przy pracy Persons injured in occupational accidents
	ogółem w tysiącach total in thousands	na 1000 zatrudnionych per 1000 paid employees persons	ze środowiskiem pracy work environment	z uciążliwością pracy strenuous conditions	z czynnikami mechanicznymi connected with mechanical factors	
POLSKA POLAND	462,2	77,2	270,9	112,7	78,7	84,3
Dolnośląskie	39,8	83,4	23,2	11,9	4,7	8,4
Kujawsko-pomorskie	18,2	66,4	12,8	2,4	2,9	4,7
Lubelskie	19,0	89,5	13,8	2,9	2,3	3,3
Lubuskie	13,1	104,2	8,0	3,0	2,1	2,4
Łódzkie	17,7	52,5	8,5	5,7	3,4	5,0
Małopolskie	31,4	62,9	19,0	7,0	5,4	5,5
Mazowieckie	46,3	36,9	19,6	15,2	11,5	10,2
Opolskie	9,6	76,5	5,5	2,6	1,5	2,1
Podkarpackie	21,8	81,2	13,5	4,7	3,6	3,5
Podlaskie	7,1	56,1	2,4	3,6	1,1	2,2
Pomorskie	23,6	72,9	14,1	5,0	4,6	5,4
Śląskie	109,0	148,5	62,0	30,8	16,3	12,0
Świętokrzyskie	11,2	81,4	7,7	2,7	0,9	2,1
Warmińsko-mazurskie	8,9	59,8	5,1	1,2	2,6	3,0
Wielkopolskie	66,4	88,5	44,3	9,7	12,5	10,7
Zachodniopomorskie	19,0	98,9	11,3	4,3	3,4	3,8

a Stan w dniu 31 XII; liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy. Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a As of 31 Dec.; listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post. Data concern entities employing more than 9 persons.

Tablica 12. Województwo na tle kraju w 2018 r. (cd.)
 Table 12. Voivodship on the background of the country in 2018 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w zł Average monthly gross wages and salaries in national economy in PLN					
	ogółem total	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry	budownic- two construction	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^A trade; repair of motor vehicles ^A	transport i gospodarka magazynowa transportation and storage
POLSKA POLAND	4589,91	4895,78	4678,85	3830,45	4030,42	4014,17
Dolnośląskie	4685,86	5054,51	5262,52	4016,80	3869,38	3551,54
Kujawsko-pomorskie	3961,76	4904,09	4026,63	3359,52	3558,84	3183,56
Lubelskie	4061,28	4797,53	4323,06	3403,20	3124,79	3137,49
Lubuskie	4029,14	5131,70	4324,52	3110,87	3247,82	3284,34
Łódzkie	4216,62	5016,83	4411,38	3333,04	3780,79	3429,86
Małopolskie	4418,06	4679,15	4433,23	3452,24	3586,16	3185,23
Mazowieckie	5601,44	4910,03	5203,58	5064,03	5338,75	4690,23
Opolskie	4157,68	4844,81	4379,80	3398,43	3614,35	3447,94
Podkarpackie	3933,60	5154,31	4084,92	3132,30	3178,28	3055,99
Podlaskie	4066,29	5658,66	4069,13	4000,24	3370,55	3265,62
Pomorskie	4506,18	4813,68	4625,37	3608,94	3924,34	4475,59
Śląskie	4586,55	4857,28	5276,34	3820,87	3693,37	3826,42
Świętokrzyskie	3954,13	5465,00	4096,79	3205,85	3270,88	3041,56
Warmińsko-mazurskie	3855,79	4780,55	3881,19	3140,30	3075,28	3013,81
Wielkopolskie	4201,16	4713,49	4486,97	3541,07	3690,04	3632,38
Zachodniopomorskie	4155,94	4746,24	4321,54	3285,83	3466,01	3783,22

Tablica 12. Województwo na tle kraju w 2018 r. (dok.)
 Table 12. Voivodship on the background of the country in 2018 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w zł Average monthly gross wages and salaries in national economy in PLN					
	działalność finansowa i ubezpieczeniowa financial and insurance activities	obsługa rynku nieruchomości ^A real estate activities	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna professional, scientific and technical activities	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne public administration and defence; compulsory social security	edukacja education	opieka zdrowotna i pomoc społeczna human health and social work activities
POLSKA POLAND	7536,05	4744,64	5852,37	5555,40	4478,98	4414,12
Dolnośląskie	6655,05	4579,29	5500,78	5559,27	4628,95	4376,02
Kujawsko-pomorskie	5324,32	4186,37	4164,16	4991,11	4364,55	4089,85
Lubelskie	5010,31	4052,99	3908,87	5157,31	4385,10	4359,60
Lubuskie	5026,14	4101,24	3895,98	5324,74	4364,44	4174,55
Łódzkie	6204,18	4210,66	4613,11	5151,42	4425,96	4570,18
Małopolskie	6009,52	4191,30	6244,67	5507,17	4652,95	4435,52
Mazowieckie	9023,55	5967,64	7186,21	6413,66	4671,92	4833,47
Opolskie	5197,79	4068,70	3838,69	5247,70	4401,17	4427,01
Podkarpackie	4849,98	4032,46	4163,04	5080,06	4382,83	4159,35
Podlaskie	5479,52	4125,97	3708,24	5323,76	4381,65	4234,36
Pomorskie	6654,90	4701,26	5219,77	5498,92	4526,63	4419,02
Śląskie	6607,75	4327,43	4881,86	5432,38	4289,61	4388,85
Świętokrzyskie	5266,86	4807,82	3631,75	5024,50	4296,10	4536,39
Warmińsko-mazurskie	4800,49	4260,46	3739,21	5082,28	4328,40	4071,33
Wielkopolskie	5930,40	4465,98	4877,99	5408,19	4450,28	4338,55
Zachodniopomorskie	5456,20	4432,75	3947,69	5325,10	4462,74	4076,27

Tablica 13. Ważniejsze dane o województwie w 2018 r.
 Table 13. Major data on the voivodship in 2018

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018
LUDNOŚĆ POPULATION				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tysiącach Population (as of 31 XII) in thousands	1018,1	1017,4	1016,8	1014,5
miasta urban areas	661,3	660,4	659,7	658,9
wieś rural areas	356,8	357,0	357,1	355,6
z liczby ogółem kobiety of total number women	522,4	522,3	521,9	520,7
Ludność w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII) w tysiącach Working age population (as of 31 XII) in thousands	642,6	635,1	627,2	618,6
RYNEK PRACY LABOUR MARKET				
Pracujący ^a : Employed persons ^a :				
w tysiącach in thousands	334,6	343,8	351,7	357,7
w tym kobiety of which women	159,7	163,0	164,8	166,8
na 1000 ludności per 1000 population	328,7	338,0	345,9	352,6
w % in %				
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	11,2	11,0	10,7	10,4
przemysł i budownictwo industry and construction	31,8	31,7	31,7	32,4
handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^a ; informacja i komunikacja trade; repair of motor vehicles ^a ; transportation and storage; accommodation and catering ^a ; information and communication	25,3	25,6	26,1	26,3
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^a financial and insurance activities; real estate activities	3,1	3,0	2,9	2,8
pozostałe usługi other services	28,6	28,7	28,6	28,1
z ogółem pracujący w sektorze prywatnym w % of total employed persons in private sector in %	78,1	78,7	79,3	79,6

^a Stan w dniu 31 XII; według faktycznego miejsca pracy.
^a As of 31 Dec.; by actual workplace.

Tablica 13. Ważniejsze dane o województwie w 2018 r. (cd.)
 Table 13. Major data on the voivodship in 2018 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018
RYNEK PRACY (cd.) LABOUR MARKET (cont.)				
Przeciętne zatrudnienie ^a w tysiącach Average paid employment ^a in thousands				
w przemyśle: in industry:				
w tysiącach in thousands	74,0	75,1	75,4	76,7
na 1000 ludności per 1000 population	72,7	73,8	74,1	75,5
w budownictwie: in construction:				
w tysiącach in thousands	11,2	11,6	11,8	12,6
na 1000 ludności per 1000 population	11,0	11,4	11,6	12,4
Przyjęcia ^b do pracy w tysiącach Hires ^b in thousands.	41,3	41,9	48,9	50,1
Współczynnik przyjęć w % Hire rates in %	23,5	23,3	26,9	27,0
Zwolnienia ^b z pracy w tysiącach Terminations ^b in thousands	38,9	37,9	43,4	46,9
Współczynnik zwolnień w % Termination rate in %	22,1	21,0	23,7	25,3
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) Registered unemployed persons (as of 31 Dec.)				
w tysiącach in thousands	39,3	32,4	24,6	22,2
w tym: of which:				
kobiety women	21,3	18,3	14,5	13,1
niepełnosprawni disabled persons	3,5	2,8	2,2	2,0
poprzednio pracujący previously employed	34,0	28,3	21,6	19,6

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie; bez zatrudnionych za granicą. b Dane dotyczą pełnozatrudnionych, bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
 a By actual workplace and by actual kind activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture; excluding persons employed abroad. b Data concern full-time paid employees, excluding seasonal and temporary workers; excluding economic entities employing up to 9 persons.

Tablica 13. Ważniejsze dane o województwie w 2018 r. (cd.)
 Table 13. Major data on the voivodship in 2018 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018
RYNEK PRACY (cd.) LABOUR MARKET (cont.)				
Bezrobotni zarejestrowani (dok.) Registered unemployed persons (cont.)				
bez stażu pracy not work seniority	5,4	4,1	3,0	2,6
bez prawa do zasiłku not possessing benefit rights	32,6	26,7	20,2	18,0
pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok unemployed for longer than 1 year	12,2	10,7	7,8	7,2
w wieku: at age:				
24 lata i mniej 24 and less	5,4	4,0	2,8	2,6
25-34	10,5	8,8	6,9	6,1
35-44	8,4	7,1	5,6	5,2
45-54	7,3	5,8	4,4	3,8
55 lat i więcej 55 and more	7,8	6,7	4,8	4,4
z wykształceniem: by educational level:				
wyższym tertiary	3,9	3,3	2,6	2,4
policealnym i średnim zawodowym post-secondary as well as vocational secondary	8,1	6,7	5,1	4,7
średnim ogólnokształcącym general secondary	3,6	3,0	2,4	2,1
zasadniczym zawodowym basic vocational	11,8	9,5	7,2	6,3
gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym lower secondary, primary and incomplete primary	11,9	9,8	7,3	6,6
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu (w ciągu roku) Registered unemployed persons benefitting from labour market programme (during the year)				
rozpoczynający szkolenie lub staż starting training or internship	7,5	6,0	5,7	3,8
podejmujący zatrudnienie przy pracach interwencyjnych undertaking employment in intervention works	1,2	1,0	1,2	1,1
podejmujący zatrudnienie przy robotach publicznych undertaking employment in public works	1,0	1,1	1,1	0,7

Tablica 13. Ważniejsze dane o województwie w 2018 r. (cd.)
Table 13. Major data on the voivodship in 2018 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018
RYNEK PRACY (dok.) LABOUR MARKET (cont.)				
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 XII) w % Registered unemployment rate in % (as of 31 XII)	10,5	8,6	6,5	5,8
Oferty pracy (w ciągu roku) w tysiącach Job offers (during the year) in thousands	40,5	50,2	56,6	52,5
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę (stan w dniu 31 XII) Unemployed persons per 1 job offer (as of 31 XII)	15	11	9	9
WARUNKI PRACY I WYPADKI PRZY PRACY WORK CONDITIONS AND ACCIDENTS AT WORK				
Wypadki przy pracy powodujące niezdolność do pracy ^a Accidents at work resulting in inability to work ^a	2339	2480	2469	2391
Poszkodowani w wypadkach przy pracy ^a Persons injured in accidents at work ^a	2342	2486	2482	2401
Liczba świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych ^b Number of occupational diseases benefits ^b	731	734	583	.
Średnie odszkodowanie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zł ^b Average occupational accidents and occupational diseases compensations in zł ^b	4086	3736	4290	.
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia ^c Persons working in hazardous conditions ^c	11417	11479	12212	13077
w tym kobiety of which women	2337	2564	2660	3636
Sektor publiczny Public sector	1500	1406	1312	1522
Sektor prywatny Private sector	9917	10073	10900	11555
Na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości Per 1000 paid employees of surveyed population	95,7	94,7	98,2	104,2
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS				
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3375,72	3541,91	3754,54	4029,14
w tym: of which:				
przemysł industry	3509,62	3703,20	4006,24	4324,52
budownictwo construction	2541,67	2683,15	2838,42	3110,87

a Zgłoszone w danym roku. b Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Registered in a given year. b Data concern entities employing more than 9 persons. c Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons.

Tablica 13. Ważniejsze dane o województwie w 2018 r. (dok.)
 Table 13. Major data on the voivodship in 2018 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (dok.) WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS (cont.)				
Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tysiącach Average number of retirees and pensioners in thousands	214,8	215,7	216,9	224,5
pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution	196,4	198,0	199,8	208,1
rolników indywidualnych farmers	18,4	17,8	17,0	16,4
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł: Average monthly gross retirement pay and pension in PLN:				
wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych paid by the Social Insurance Institution	1810,13	1845,46	1905,03	1998,41
rolników indywidualnych ^a farmers ^a	1319,74	1319,19	1339,93	1363,70

a łącznie z wypłatami z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego funduszu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego.
 a Including payments from the Social Insurance Fund, in the case of a simultaneous right to benefits from this fund and to benefits from the Pension Fund.

Tablica 14. Wybrane dane o podregionach i powiatach w 2018 r.
Table 14. Selected data on subregions and powiats in 2018

Wyszczególnienie Specification	Ludność ^a Population ^a	Pracujący ^{ab} Employed persons ^{ab}		Przeciętne zatrudnienie ^{ac} Average paid employment ^{ac}	Bezrobotni zarejestrowani ^a Registered unemployed persons ^a	
		ogółem total	w tym kobiety of which women		ogółem total	w tym kobiety of which women
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	1014548	236701	117405	190295	22201	13115
Podregion gorzowski Subregion	385258	92759	46009	75874	8117	4680
Powiaty: Powiats						
Gorzowski	71549	14845	6417	12027	1118	692
Międzyrzecki	58024	11359	5908	8218	2462	1429
Słubicki	47101	10764	4992	10966	413	195
Strzelecko-drezdenecki	49366	8562	3830	6813	1902	1139
Sulęciński	35297	6641	3773	5212	740	372
Miasto na prawach powiatu City with powiat status						
Gorzów Wlkp.	123921	40588	21089	32638	1482	853
Podregion zielonogórski Subregion	629290	143942	71396	114421	14084	8435
Powiaty: Powiats						
Krośnieński	55245	9149	4455	7309	1619	941
Nowosolski	86634	16196	7793	12903	2334	1485
Świebodziński	55840	18330	8182	12609	1109	635
Wschowski	39065	7145	3799	6170	1119	687
Zielonogórski	75750	14415	6777	10546	1722	1028
Żagański	79583	11375	6136	9286	1957	1226
Żarski	96876	20025	10049	14739	1943	1112
Miasto na prawach powiatu City with powiat status						
Zielona Góra	140297	47307	24205	40859	2281	1321

a Stan w dniu 31 XII. b Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz osób pracujących gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. c Według siedziby zarządu jednostki; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących.
a As of 31 Dec. b By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture. c By seat of the management unit; data concerning economic entities employing more than 9 persons and budgetary entities regardless of the number of employment.

Tablica 14. Wybrane dane o podregionach i powiatach w 2018 r. (dok.)
 Table 14. Selected data on subregions and powiats in 2018 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Stopa bezrobocia ^a w % Unemployment rate ^a in %	Oferty pracy w ciągu roku Job offers during the year	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie ^b w zł Average monthly wages and salaries ^b in PLN	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia ^{cd} Persons working in hazardous conditions ^{cd}	Poszkodowani w wypadkach przy pracy Persons injured in accidents at work
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	5,8	52540	4239,92	13077	2401
Podregion gorzowski Subregion	5,4	23185	4183,95	5040	761
Powiats: Powiats					
Gorzowski	4,3	3180	4495,22	818	146
Międzyrzecki	12,0	2600	4066,99	347	124
Słubicki	2,5	1455	4014,73	271	57
Strzelecko-drezdenecki	11,0	2190	4124,64	685	83
Sulęciński	6,4	1827	3829,00	1070	66
Miasto na prawach powiatu City with powiat status					
Gorzów Wlkp.	2,6	11933	4224,62	1849	285
Podregion zielonogórski Subregion	6,1	29355	4277,03	8037	1640
Powiats: Powiats					
Krośnieński	9,3	4107	4255,01	255	104
Nowosolski	8,5	3168	4174,69	944	208
Świebodziński	4,4	3900	4234,21	815	289
Wschowski	8,5	2809	3866,11	157	80
Zielonogórski	6,7	2450	4330,43	1030	117
Żagański	9,4	2565	3843,35	696	136
Żarski	6,0	3747	4426,69	2477	265
Miasto na prawach powiatu City with powiat status					
Zielona Góra	3,3	6609	4419,34	1663	441

a Stan w dniu 31 XII. b Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz osób zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. c Liczeni tylko 1 raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy. d Dotyczy podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a As of 31 Dec. b Excluding economic entities employing more than 9 persons and employed abroad, foundations, associations and other organizations. c Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post. d Data concern entities employing more than 9 persons.

Uwagi ogólne

1. Dane zamieszczone w publikacji dotyczą **całej gospodarki narodowej**.
2. Dane prezentuje się:
  - 1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007)** opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2, wprowadzonej z dniem I I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004;
    - a) w ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**” jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”;
    - b) pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.
  - 2) według sektorów własności:
    - a) sektor publiczny – grupujący własność państwowa (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
    - b) sektor prywatny – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„**Własność mieszaną**” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.
3. Dane prezentowane według makroregionów, regionów i podregionów odpowiadają poszczególnym poziomom obowiązującej w krajach Unii Europejskiej Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), wprowadzonej Rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. z późniejszymi zmianami. Od 1 I 2018 r. obowiązują zmiany wprowadzone Rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 XI 2016 r. W ramach przyjętej nomenklatury: **regiony (poziom 2)** grupują jednostki szczebla wojewódzkiego; **podregiony (poziom 3)** grupują jednostki szczebla powiatowego.
4. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.
5. Przez podmioty gospodarki narodowej rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
6. Pod pojęciem podmiotów gospodarczych rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą, tj. produkcyjną i usługową, na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

Dane w podziale według sekcji i działów PKD oraz w podziale terytorialnym opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

7. Dane prezentuje się także przy wykorzystaniu **Klasyfikacji Zawodów i Specjalności** na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego, pełnozatrudnionych i ich wynagrodzeń; klasyfikacja opracowana na podstawie Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08), wprowadzona została rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 1145 z późniejszymi zmianami).
8. Informacje w podziale według **województw, podregionów i powiatów** oraz w podziale na **miasta i wieś** – jeżeli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek, przez „wieś” – pozostałe terytorium kraju.
9. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki w przypadku zmian metodycznych obliczono w warunkach porównywalnych.

10. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.
11. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.
12. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych. Skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw przedstawia się następująco:

skrót	pełna nazwa
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

13. Wyjaśnienia podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach metodycznych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki znajdzie Czytelnik w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

General notes

1. Data presented in the publication, unless otherwise indicated, concern the entire national economy.
2. **Data are presented:**
  - 1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) and replaced the Polish Classification of Activities – PKD 2004;
    - a) The item **"Industry"** was introduced as an additional grouping, including sections "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" as well as "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities".
    - b) The item **"Other services"** was introduced including sections: "Professional scientific and technical activities", "Administrative and support service activities", "Public administration and defence; compulsory social security", "Education", "Human health and social work activities", "Arts, entertainment and recreation" and "Other service activities".
  - 2) according to **ownership sectors:**
    - a) public sector – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entity ownership as well as "mixed ownership" with a predominance of capital (property) of public sector entities,
    - b) private sector – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as "mixed ownership" with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

"Mixed ownership" is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company's registration application.
3. Data presented by macroregions, regions and subregions correspond to separate levels of obligatory in the European Union countries, the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS), introduced by the Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council, dated 26 V 2003 with later amendments. Since 1 I 2018, the amendments introduced by the Commission Regulation (EU) 2016/2066, dated 21 XI 2016, are valid. According to this nomenclature: **regions (level 2)** group voivodship-level units; **subregions (level 3)** group powiat-level units.
4. Data are compiled in accordance with the **respective organizational status of units of the national economy**.
5. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.
6. The term economic entities is understood as entities conducting economic activity, i.e., production and service activity, on their own account in order to earn profit.

Data according to NACE sections and divisions, as well as according to administrative division are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual Classification levels and territorial divisions.

7. Data are also presented in accordance with the **Occupations and Specializations Classification** on the basis of which councillors of organs of local self-government entities, full-time paid employees and their wages and salaries are grouped; the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1 VII 2010 by a decree of the Minister of Labour and Social Policy (Journal of Laws 2014, item 1145 with later amendments).
8. Information by **voivodships, subregions and powiats** as well as by **urban** and **rural areas**, unless otherwise indicated, is presented according to administrative division in a given period. The term urban area is understood as an area located within the administrative borders of these units, while rural area is understood as the remaining territory of the country.
9. **Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices – in case of methodological changes—are calculated in comparable conditions.

10. Due to the electronic method of data processing, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item “total”.
11. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note.
12. The names of some Classification levels used in the publication have been abbreviated. Abbreviated names are indicated in the tables with the symbol: „ Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:

abbreviation	complete name
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities

13. Explanations basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the methodological notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (Methodological Papers and Classifications).

Uwagi metodyczne

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI

Informacje zostały opracowane na podstawie uogólnionych wyników reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** przeprowadzonego w IV kwartale 2017 r.

Do uogólniania wyników badania na populację generalną zastosowano dane o ludności Polski w wieku 15 lat i więcej, pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Ponadto nastąpiły zmiany metodologiczne, mające na celu dostosowanie populacji objętej badaniem do zaleceń Eurostat-u.

1. **Ludność aktywna zawodowo** – tzw. siła robocza; wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne, zgodnie poniższymi definicjami:
  - 1) **do pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:
    - wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, jakkolwiek pracę przynoszącą dochód lub zarobek, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym lub dzierżawionym gospodarstwie rolnym albo prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem
    - miały pracę, ale jej nie wykonywały:
      - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub wypoczynkowego,
      - z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła:
        - do 3 miesięcy,
        - powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały, co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Do grupy pracujących – zgodnie z międzynarodowymi standardami – zaliczono również uczniów, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

Klasyfikacja statusu zatrudnienia oparta została na Międzynarodowej Klasyfikacji Statusu Zatrudnienia i wyróżnia następujące kategorie pracujących:

- **pracujący na własny rachunek** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą:
  - **pracodawca** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i zatrudnia, co najmniej jednego pracownika najemnego,
  - **pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i nie zatrudnia pracowników,
- **pracownik najemny** – osoba zatrudniona na podstawie stosunku pracy w przedsiębiorstwie publicznym lub u pracodawcy prywatnego,
- **pomagający bezpłatnie członek rodziny** – osoba, która bez umownego wynagrodzenia pomaga w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej.

Do **pracowników najemnych** zaliczono również osoby wykonujące pracę nakładczą oraz uczniów, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, (jeżeli otrzymują wynagrodzenie).

Do pracujących na własny rachunek zaliczono również agentów we wszystkich rodzajach agencji;

- 2) **bezrobotni**, według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności to osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
  - aktywnie poszukiwały pracy tzn. podjęły konkretne działania w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni - tydzień badany), aby znaleźć pracę,
  - były gotowe (zdolne) podjąć pracę ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zostały zaliczone także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

2. **Ludność bierna zawodowo**, tzn. pozostająca poza siłą roboczą, to wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane, jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w badanym tygodniu:
- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
  - nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne (gotowe) do jej podjęcia w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym,
  - nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
  - dłuższym niż 3 miesiące,
  - do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Wśród biernych zawodowo wyróżnia się grupę **zniechęconych**, do której należą osoby nieposzukujące pracy, ponieważ są przekonane, że jej nie znajdą.

3. **Współczynnik aktywności zawodowej** obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopa bezrobocia jest to procentowy udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Z uwagi na reprezentacyjną metodę badania zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi w tych przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 15 tysięcy. W przypadku, gdy liczby po uogólnieniu wyników z próby wynoszą poniżej 5 tys., zostały one zastąpione znakiem kropki (""), co oznacza, że konkretna wartość nie może być pokazana ze względu na losowy błąd próby.

PRACUJĄCY. ZATRUDNIENI

1. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód.

Do **pracujących** zaliczono:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy),

- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
    - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin),
    - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
    - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody,
  - 3) osoby wykonujące pracę nakładczą,
  - 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów),
  - 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych),
  - 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.
2. Dane o **zatrudnionych na podstawie stosunku pracy** dotyczą: zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych.
  3. **Pełnozatrudnieni** są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub w przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

Przeciętnie zatrudnieni to pracownicy pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni przeliczeni na pełnozatrudnionych.

4. W liczbie pracujących ujęto zarówno obywateli polskich pracujących za granicą, jak i cudzoziemców pracujących w Polsce.

Za **osoby zatrudnione za granicą**, zaliczone do pracujących, przyjęto osoby wykonujące prace poza granicami kraju na rzecz krajowych jednostek, w których zostały zatrudnione np. jako pracownicy polskich przedstawicielstw dyplomatycznych, a także osoby skierowane za granicę w celach szkoleniowych i badawczych.

Cudzoziemcy zaliczeni do pracujących w Polsce to osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 645, z późn. zm.) zostały zatrudnione przez zakłady pracy lub osoby fizyczne.

5. **Niepełnosprawni** to osoby, w stosunku do których orzeczono niepełnosprawność na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 2046 z późniejszymi zmianami).
6. Informacje o **osobach wykonujących pracę w porze nocnej** dotyczą osób, dla których praca nocna wynika z obowiązującego w zakładzie pracy rozkładu czasu pracy, a więc nie jest świadczona incydentalnie. Do kategorii tej zaliczono wszystkie osoby zgodnie z ewidencją, tzn. nawet jeśli były nieobecne w pracy w danym dniu (np. z powodu urlopu, zwolnienia lekarskiego, delegacji służbowej).

7. Informacje o **ruchu zatrudnionych** obejmują pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Dane te dotyczą liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby **przyjętych** do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny.

Do liczby **zwolnionych** z pracy zaliczono: osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy łącznie ze zwolnieniami grupowymi, osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także - ze względów ewidencyjnych - osoby zmarłe.

Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

8. Dane o **absolwentach szkół** podejmujących pierwszą pracę dotyczą osób pełnozatrudnionych (bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo).
9. Czas pracy jest to czas, w którym pracownik pozostaje w dyspozycji zakładu pracy, w miejscu zatrudnienia lub w innym miejscu wyznaczonym do wykonywania pracy, a także okresy przerw, w czasie których pracownik nie pozostawał w dyspozycji zakładu pracy, jeżeli nastąpiły z mocy prawa lub za zgodą zakładu pracy (np. choroba pracownika, opieka nad chorym członkiem rodziny, wykonywanie obowiązków społecznych, załatwianie ważnych spraw rodzinnych, urlopy wypoczynkowe, bezpłatne), a także nieobecności nieusprawiedliwione.

Nominalny czas pracy jest to czas, który powinien być przepracowany w danym okresie rozliczeniowym w normalnym czasie pracy, zgodnie z normami czasu pracy (dobową, średniotygodniową) obowiązującymi danego pracownika na podstawie przepisów prawa.

Czas przepracowany to czas przepracowany w wymiarze normalnym (obowiązującym daną grupę pracowników) oraz w godzinach nadliczbowych.

Czas przepracowany w godzinach normalnych to czas przepracowany w wymiarze normalnym, obowiązującym daną grupę pracowników.

Czas przepracowany w godzinach nadliczbowych to czas przepracowany ponad obowiązujące normy czasu pracy, za który pracownik nie otrzymuje dnia wolnego od pracy, lecz dodatkowe wynagrodzenie.

Czas nieprzepracowany to część nominalnego czasu pracy, w ciągu którego pracownik był nieobecny w pracy lub nie przystąpił do niej, bez względu na powód.

BEZROBOCIE

Dane prezentowane w publikacji dotyczą osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy i poszukujących pracy poprzez te urzędy.

Dane opublikowane o liczbie bezrobotnych obejmują osoby zarejestrowane w urzędach pracy, według ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017, poz. 1065, z późniejszymi zmianami).

1. **Bezrobotny** to osoba niezatrudniona i niewykonywająca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, (bądź, jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nie ucząca się w szkole z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie wieczorowym albo zaocznym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:
  - 1) ukończyły 18 lat i nie osiągnęły wieku emerytalnego;
  - 2) nie nabyły prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, zaprzestaniu prowadzenia pozarolniczej działalności, nie pobierają nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, nie pobierają świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego;
  - 3) nie są właścicielami lub posiadaczami (samoistnymi lub zależnymi) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych, nie podlegają ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe;
  - 4) nie złożyły wniosku do ewidencji działalności gospodarczej albo po złożeniu wniosku o wpis nie zgłosiły do ewidencji działalności gospodarczej wniosku o zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej i okres zawieszenia jeszcze nie upłynął, albo nie upłynął jeszcze okres do określonego we wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej, dnia podjęcia działalności gospodarczej;
  - 5) nie są tymczasowo aresztowane lub nie odbywają kary pozbawienia wolności z wyjątkiem kary pozbawienia wolności odbywanej poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego;
  - 6) nie uzyskują miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych;
  - 7) nie pobierają na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłku stałego;
  - 8) nie pobierają na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania;
  - 9) nie pobierają po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego.

Liczba bezrobotnych nie obejmuje osób odbywających m.in. szkolenie, staż, przygotowanie zawodowe dorosłych, pracę społecznie użyteczną oraz osób skierowanych do agencji zatrudnienia w ramach zleceń działań aktywizacyjnych.

2. **Stopa bezrobocia rejestrowanego** obliczona została jako procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie wyników Spisów. Dane o bezrobotnych pochodzą ze źródeł różniących się metodą zbierania, co może powodować pewne nieścisłości, zwłaszcza w przypadku stopy bezrobocia ustalonej dla powiatów. Dla bezrobotnych miejscem lokalizacji jest ich miejsce zamieszkania lub pobytu, zaś dla pracujących lokalizacją miejsca pracy.

3. Pod pojęciem **ludności aktywnej zawodowo** szacowanej na koniec każdego prezentowanego okresu, należy rozumieć osoby pracujące w jednostkach sektora publicznego i prywatnego, jak również osoby bezrobotne.
4. Do **bezrobotnych zarejestrowanych w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki (absolwenci)** — zaliczono osoby bezrobotne, które w w/w okresie ukończyły (potwierdzonej dyplomem, świadectwem lub innym dokumentem) naukę w szkole ponadgimnazjalnej (zasadniczej-zawodowej i średniej), policealnej, wyższej, specjalnej, dzienne kursy zawodowe trwające co najmniej 24 miesiące lub nabyły uprawnienia do wykonywania zawodu jako osoby niepełnosprawne.
5. **Długotrwale bezrobotni** — to osoby bezrobotne pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.
6. **Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych** — oznacza to bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonych dyplomem, świadectwem, lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu.
7. **Bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko** — oznacza bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.
8. **Napływ bezrobotnych** - oznacza liczbę osób zarejestrowanych w ciągu miesiąca, kwartału i roku w powiatowych urzędach pracy.
9. **Odływ bezrobotnych** - oznacza liczbę osób, które w ciągu roku zostały wykreślone z ewidencji urzędów pracy z różnych przyczyn m. in. w związku z podjęciem pracy stałej, sezonowej, interwencyjnej lub robót publicznych, w wyniku niepotwierdzenia gotowości do pracy, podjęcia nauki, nabycia praw emerytalnych itd.
10. **Aktywne formy pomocy bezrobotnym** - to działania zmierzające do ograniczenia wielkości bezrobocia na danym terenie. Wśród nich wyróżnia się w szczególności:
  - **szkolenia** - oznaczają pozaszkolne zajęcia edukacyjne mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych oraz ogólnych potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia.
  - **staż u pracodawcy** - oznacza nabywanie umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą.
  - **prace interwencyjne** - oznaczają zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które nastąpiło w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie osób bezrobotnych.
  - **roboty publiczne** - to prace organizowane dla bezrobotnych przez organy samorządu terytorialnego, administracji rządowej lub instytucje użyteczności publicznej na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Prace te są częściowo finansowane przez urzędy pracy.
11. **Osoby poprzednio pracujące** to osoby, które kiedykolwiek wykonywały pracę na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego, umowy o pracę nakładczą oraz inną pracę zarobkową a także prowadziły pozarolniczą działalność.
12. Bezrobotni **zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładów pracy** (tzn. zwolnieni grupowo) - są to osoby zwolnione zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. Nr 90 z 22 maja 2003 r., poz. 844 z późniejszymi zmianami). Przepisy ustawy stosuje się w razie konieczności rozwiązania przez pracodawcę stosunków pracy, (zatrudnienia z pracownikami), w drodze wypowiedzenia dokonanego przez pracodawcę, a także na mocy porozumienia stron w okresie nie przekraczającym 30 dni. Dotyczy to zakładów pracy, w których następuje zmniejszenie zatrud-

nienia z przyczyn ekonomicznych lub w związku ze zmianami organizacyjnymi, produkcyjnymi albo technicznymi, a także w przypadku ogłoszenia upadłości zakładów lub ich likwidacji.

13. **Oferty pracy** (wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej) — jest to zgłoszone przez pracodawców do powiatowego urzędu pracy: co najmniej jedno wolne miejsce zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej (tj. wykonywanie pracy lub świadczenia usług na podstawie umów cywilnoprawnych), w określonym zawodzie lub specjalności w celu uzyskania pomocy w znalezieniu odpowiedniego pracownika, miejsce aktywizacji zawodowej, przyjęte do realizacji, m.in. przygotowanie zawodowe dorosłych, praca społecznie użyteczna.

WARUNKI PRACY I WYPADKI PRZY PRACY

1. **Warunki pracy** jest to zespół czynników występujących w środowisku pracy wynikających z procesu pracy oraz czynników związanych z wykonywaniem pracy.

Na środowisko pracy składają się czynniki: fizyczne (np. oświetlenie, hałas, mikroklimat), chemiczne (np. substancje toksyczne) oraz biologiczne (np. bakterie), występujące na obszarze miejsca pracy (np. w hali fabrycznej, na stanowisku pracy), jak i na obszarze otaczającym zakład pracy.

2. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia** dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych z:
- uciążliwością pracy,
  - środowiskiem pracy,
  - zagrożeniem czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

Przez **zagrożenie związane z uciążliwością pracy** rozumie się szkodliwy wpływ na pracownika czynności roboczych wykonywanych, np. wymuszonej pozycja ciała w warunkach ciężkiego wysiłku fizycznego lub w warunkach szczególnej uciążliwości.

Przez **zagrożenie szkodliwymi czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy** rozumie się wpływ na pracownika szkodliwych czynników występujących w procesie pracy, których stężenie lub natężenie przekracza obowiązujące NDS (najwyższe dopuszczalne stężenie) i NDN (najwyższe dopuszczalne natężenie) polskie normy lub inne normy higieniczne, np.: substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwłókniające, hałas, wibracja, mikroklimat, promieniowanie jonizujące, promieniowanie laserowe, promieniowanie nadfioletowe, promieniowanie podczerwone, pole elektromagnetyczne.

Do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok bieżący.

Przez **zagrożenie czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi** rozumie się pracę przy maszynach wymienionych w załączniku IV do Dyrektywy 2006/42/WE wprowadzonej ustawą z dnia 21 października 2008 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn (Dz. U. nr 199, poz. 1228 z późniejszymi zmianami).

3. **Osobozagrożenia** jest to suma działających na pracownika szkodliwych czynników. Jeżeli na każdego pracownika działa tylko jeden czynnik szkodliwy, wówczas suma osobozagrożeń jest równa liczbie osób narażonych na czynniki szkodliwe.
4. **Świadczenia z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub szczególnie uciążliwych** dotyczą:
- 1) posiłków profilaktycznych w rozumieniu Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz. U. Nr 60 z 1996 r., poz. 279), wydawanych nieodpłatnie w ramach dożywiania specjalnego, pracownikom zatrudnionym stale przy pracach szczególnie szkodliwych dla zdrowia, wykonujących stale ciężkie lub uciąż-

liwe prace na otwartej przestrzeni w okresie zimowym, inne prace narażające organizm na nadmierne ochłodzenie, jak również wykonującym prace w szczególnie trudnych warunkach,

- 2) napojów w rozumieniu rozporządzenia RM z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz. U. Nr 60 z 1996 r., poz. 279),
  - 3) innych środków odżywczych wydawanych pracownikom na podstawie branżowych układów pracy lub innych przepisów,
  - 4) dodatków pieniężnych wypłacanych pracownikom wykonującym pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub uciążliwych, jeżeli odpowiednie przepisy przewidują możliwość ich wypłacenia,
  - 5) skróconego czasu pracy, tj. krótszego od ustawowego czasu pracy w danej grupie zawodowej,
  - 6) dodatkowych urlopów (płatnych),
  - 7) innych uprawnień, np. możliwość wcześniejszego, niż ogólnie przyjęto, przejścia na emeryturę.
5. **Odszkodowanie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych** są to należne wypłaty dla pracowników, którzy doznali uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, a także dla członków rodzin pracowników zmarłych wskutek takiego wypadku lub choroby:
- 1) odszkodowań z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu lub śmierci pracownika,
  - 2) odszkodowań za przedmioty utracone lub uszkodzone wskutek wypadku przy pracy.
6. Dane o **wypadkach przy pracy**, poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego czy na karcie wykazana została niezdolność do pracy, czy nie (z powodu np. hospitalizacji poszkodowanego, czy odmowy przyjęcia zwolnienia lekarskiego).
7. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:
- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia,
  - w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działającą u pracodawcy organizację związkową.

Za **wypadek przy pracy** uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- pełnienia mandatu posła (w kraju lub w Parlamencie Europejskim) lub senatora, pobierającego uposażenie;

- odbywania - na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący - szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

Dane o wypadkach przy pracy dotyczą osób, które uległy wypadkom indywidualnym i zbiorowym.

Za **jeden wypadek przy pracy** uważa się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej zarówno w wypadku indywidualnym, jak i zbiorowym.

Za **zbiorowy wypadek przy pracy** uważa się wypadek, któremu, w wyniku tego samego zdarzenia w danym zakładzie, uległy co najmniej 2 osoby.

Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

Za **ciężki wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie, albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

8. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** bezpośrednio je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.

Wydarzenie powodujące uraz opisuje w jaki sposób poszkodowany doznał urazu (fizycznego lub psychicznego) spowodowanego przez czynnik materialny.

Wydarzenie będące odchyleniem od stanu normalnego jest to wydarzenie niezgodne z właściwym przebiegiem procesu pracy, które wywołało wypadek.

Czynność wykonywana przez poszkodowanego w chwili wypadku to czynność wykonywana przez poszkodowanego w sposób zamierzony, bezpośrednio przed wypadkiem.

Czynnik materialny:

- związany z czynnością wykonywaną przez poszkodowanego w chwili wypadku to maszyna, narzędzie lub inny obiekt używany przez poszkodowanego w chwili, gdy uległ on wypadkowi,
- związany z odchyleniem to maszyna, narzędzie, inny obiekt lub czynnik środowiska, który ma bezpośredni związek z wydarzeniem będącym odchyleniem od stanu normalnego,
- będący źródłem urazu to maszyna, narzędzie, inny obiekt lub czynnik środowiska, z którym kontakt stał się przyczyną urazu (fizycznego lub psychicznego).

Przyczyny wypadku są to wszelkie braki i nieprawidłowości, które bezpośrednio lub pośrednio przyczyniły się do powstania wypadku, związane z czynnikami materialnymi (technicznymi), z ogólną organizacją pracy w zakładzie lub organizacją stanowiska pracy oraz związane z pracownikiem, w tym również z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika.

9. Informacje o **dniach niezdolności do pracy** obejmują łączną kalendarzową liczbę dni niezdolności do pracy spowodowaną wypadkami przy pracy, ustaloną na podstawie zaświadczeń lekarskich.

WYNAGRODZENIA I ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Dane o wynagrodzeniach i przeciętnych wynagrodzeniach podaje się w ujęciu brutto.

1. **Wynagrodzenia** obejmują wypłaty pieniężne, wypłacane pracownikom lub innym osobom fizycznym, stanowiące wydatki ponoszone przez pracodawców na opłacenie wykonywanej pracy, niezależnie od Źródeł ich finansowania (ze środków własnych lub refundowanych) oraz bez względu na podstawę stosunku pracy bądź innego stosunku prawnego lub czynności prawnej, na podstawie których jest świadczona praca lub pełniona służba. Częściowe spełnienie wynagrodzenia w innej formie (w postaci papierów wartościowych oraz świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalentów) jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy przewidują to ustawowe przepisy prawa pracy lub układ zbiorowy pracy.

Wynagrodzenia dzielą się na:

- wynagrodzenia osobowe,
  - wynagrodzenia bezosobowe - wynikają z tytułu umowy zlecenia lub umowy o dzieło,
  - honoraria (wynagrodzenia z tytułu korzystania lub rozporządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi),
  - wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne,
  - dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
  - wypłaty z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach.
2. **Wynagrodzeniami osobowymi** są wynagrodzenia i inne świadczenia z tytułu pracy, wypłacane lub wydawane w naturze (odpowiednio przeliczone) pracownikom – należne z tytułu stosunku pracy lub stosunku służbowego, osobom wykonującym pracę nakładczą – należne z tytułu umowy o pracę nakładczą, młodocianym z tytułu umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego i osobom pełnoletnim, które kończą naukę zawodu na warunkach określonych dla młodocianych.

Wynagrodzenia osobowe obejmują w szczególności:

- wynagrodzenia zasadnicze w formie czasowej, akordowej, prowizyjnej i innej,
- dodatki za staż pracy oraz inne dodatki (dodatkowe wynagrodzenia) za szczególne właściwości pracy, szczególne kwalifikacje lub warunki pracy,
- premie i nagrody regulaminowe i uznaniowe,
- dodatki za pracę w godzinach nadliczbowych,
- wynagrodzenia dodatkowe za prace wykonywane w ramach obowiązującego wymiaru czasu pracy, lecz niewynikające z zakresu czynności,
- wynagrodzenia za czynności przewidziane do wykonania poza normalnymi godzinami pracy w zakładzie lub w innym miejscu wyznaczonym przez pracodawcę (np. dyżury, pełnienie pogotowia domowego),
- wyrównanie do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę,
- wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy, wypłacane ze środków pracodawców (wynagrodzenia za urlopy wypoczynkowe i dla poratowania zdrowia, za czas niezdolności do pracy wskutek choroby, za czas przestoju niezawinionego przez pracownika i inne),

- nagrody jubileuszowe, odprawy rentowe i emerytalne, ekwiwalenty pieniężne za niewykorzystany urlop wypoczynkowy i inne,
- uposażenia posłów i senatorów wraz z uposażeniem dodatkowym, odprawy emerytalne, rentowe i parlamentarne posłów i senatorów, a także odprawy dla pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie wyboru, z którymi został rozwiązany stosunek pracy w związku z upływem kadencji,
- świadczenia o charakterze deputatowym (wartość świadczeń w części nieopłaconej przez pracownika) lub ich ekwiwalenty pieniężne (np. deputaty węglowe, energetyczne, środków spożywczych), a także ekwiwalenty za umundurowanie, jeśli obowiązek jego noszenia wynika z obowiązujących ustaw,
- świadczenia odszkodowawcze (w związku ze skróceniem okresu wypowiedzenia), dodatek wyrównawczy wypłacany pracownikom, których wynagrodzenie uległo obniżeniu wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

Do wynagrodzeń osobowych nie zalicza się wynagrodzeń z tytułu rozporządzania przez pracowników prawami autorskimi do utworów stworzonych w ramach stosunku pracy.

3. **Wynagrodzenia bezosobowe** obejmują m.in. wynagrodzenia wypłacane na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło.
4. **Honoraria** (wynagrodzenia z tytułu korzystania lub rozporządzania prawami autorskimi lub pokrewnymi) obejmują w szczególności:
  - wynagrodzenie przekazywane autorowi lub artyście wykonawcy z tytułu korzystania z utworu lub artystycznego wykonywania przez podmioty wypłacające wynagrodzenie, jeżeli utwór lub artystyczne wykonanie zostały stworzone przez pracowników na podstawie umowy o pracę lub przez osoby fizyczne na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło,
  - wynagrodzenia (tantiemy) wypłacane twórcom lub artystom wykonawcom przez organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi,
  - wynagrodzenia za opracowania naukowe i badawczo-rozwojowe, wykonywane przez pracowników jednostek naukowych i jednostek badawczo-rozwojowych, stanowiące wykładnik działalności twórczej.
5. **Wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne** obejmują wynagrodzenia osób fizycznych, należne za zleczone czynności, wykonywane na podstawie umowy agencyjnej, opłacane od dokonywanych transakcji kupna lub sprzedaży oraz wykonywanych usług według określonej wysokości stawki prowizyjnej.
6. **Dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej** obejmują wypłaty z wyodrębnionych na ten cel środków na wynagrodzenia, tworzonych na podstawie odrębnych przepisów.
7. **Wypłaty z tytułu udziału w zysku** obejmują wypłaty dla pracowników z funduszu nagród, tworzono go na podstawie odrębnych przepisów w przedsiębiorstwach państwowych i innych jednostkach z zysku po opodatkowaniu. Wypłaty z tytułu udziału w nadwyżce bilansowej obejmują premie i nagrody dla członków spółdzielni będących pracownikami i pracowników spółdzielni, a w spółdzielniach pracy – także wypłaty dla członków z tytułu wkładu pracy.
8. Do **wynagrodzeń** nie zalicza się m.in.:
  - świadczeń z tytułu ubezpieczenia społecznego finansowanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ze środków budżetu państwa (zasiłki: chorobowe, opiekuńcze i macierzyńskie oraz świadczenia rodzinne),
  - świadczeń finansowanych ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i świadczeń urlopowych,

- wartości świadczeń rzeczowych, wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy (w tym profilaktycznych posiłków i napojów) oraz dopuszczalnych ekwiwalentów pieniężnych za te świadczenia, a także ekwiwalentów za pranie odzieży roboczej wykonywane przez pracowników i ekwiwalentów pieniężnych za używanie własnej odzieży i obuwia roboczego,
  - wartości umundurowania, jeśli obowiązek jego noszenia wynika z obowiązujących ustaw,
  - określonych ustawowo odpraw pieniężnych, odszkodowań, rekompensat lub innych świadczeń z powodu ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy albo restrukturyzacji zatrudnienia z przyczyn niedotyczących pracowników,
  - dywidend wypłacanych akcjonariuszom,.
9. **Stawka płac** to wynagrodzenie przysługujące pracownikowi za jednostkę czasu pracy (przy czasowym systemie płac) lub za jednostkę wyrobu (przy akordowym systemie płac).
10. **Przeciętne wynagrodzenie (przeciętna płaca)** jest to wynagrodzenie przeciętne w przeliczeniu na 1 zatrudnionego. Do obliczania przeciętnego wynagrodzenia (na podstawie sprawozdawczości) należy przyjąć dwie składowe:
- sumę wynagrodzeń (wynikających ze stosunku pracy – wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą, uczniów, zatrudnionych za granicą, honoraria wypłacane niektórym grupom pracowników za pracę wynikającą z umowy o pracę (np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych), wypłaty z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
  - oraz przeciętne zatrudnienie – jest to średnia wielkość zatrudnienia obliczona dla badanego okresu (np. miesiąca, kwartału, roku) na podstawie ewidencyjnego stanu zatrudnienia, po wyłączeniu osób zatrudnionych za granicą i po przeliczeniu osób niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnione.
11. Przez **wynagrodzenie nominalne** rozumie się przysługującą pracownikowi należność za pracę wykonaną, wynikającą ze stosunku pracy. W praktyce statystycznej miarą ogólnego poziomu wynagrodzeń nominalnych jest przeciętne wynagrodzenie miesięczne przypadające na 1 zatrudnionego (pracownika).
12. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń finansowanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, którym dysponuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz z budżetów Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Ministerstwa Sprawiedliwości.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń finansowanych z Funduszu Emerytalno-Rentowego, którym dysponuje Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, a także z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z obu tych funduszy.

13. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:
- pracownicy,
  - osoby wykonujące pracę nakładczą,
  - członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych,
  - osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia,
  - osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści),
  - duchowni,
  - żołnierze zawodowi,

- funkcjonariusze: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej,
  - rolnicy indywidualni,
  - inwalidzi wojenni i wojskowi oraz kombatanci.
14. **Świadczenia emerytalne i rentowe** (wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:
- emerytury,
  - renty z tytułu niezdolności do pracy,
  - renty rodzinne.
15. **Świadczenia emerytalne i rentowe** obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych). Od 1995 r. świadczenia nie obejmują zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych wypłacanych emerytom i rencistom na członków ich rodzin.
16. Dane dotyczące **przeciętnej miesięcznej** emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.
17. Dane o świadczeniach podaje się w **ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

Methodological notes

ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION

The information was compiled from generalized results of a representative **Labour Force Survey (LFS)** conducted in the fourth quarter of 2017.

Generalization of the survey results over the overall population has been carried out with the use of the data on population of Poland aged 15 years and more coming from the balances compiled on the basis of the Population and Housing Census 2011. Moreover, here have been introduced methodological changes targeted at harmonization of the population covered with the survey in accordance with Eurostat recommendations.

1. **Economically active population** (or labour force) includes all persons aged 15 and more who are considered as employed or unemployed in accordance with the definitions presented below.
  - 1) Among the employed are included all persons aged 15 and more who during the reference week:
    - performed for at least one hour any work generating pay or income, i.e. were employed as employees, worked on their own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture, assisted (without pay) in work on family agricultural farm or in conducting family economic activity outside agriculture,
    - had work but did not perform it:
      - due to sickness, maternity leave, parental leave or vacation,
      - due to other reasons, but the break in employment:
      - did not exceed 3 months,
      - exceeded 3 months, but these persons worked as employees and during that period received at least 50% of the hitherto remuneration.

The Classification of the status in employment is based on the International Classification of Status in Employment (ICSE). It specifies the following categories of the employed:

- **self-employed person** – a person who conducts his/her own economic activity:
  - employer – a person who conducts his/her own economic activity and employs at least one paid employee,
  - own-account worker without employees – a person who conducts his/her own economic activity and does not hire any employees,
- **employee** – a person employed on the basis of employment contract by a public or private employer,
- **contributing family worker** – a person who helps without agreed upon remuneration in conducting family economic activity.

Among **employees** are also included persons performing outwork and apprentices with whom enterprises or natural persons signed a contract for occupational training or learning skills for a particular job (if they receive a payment).

Among **own-account workers** have been included agents in all system of agencies.

- 2) **unemployed persons** are persons aged 15-74, who simultaneously fulfill three conditions:
  - within the reference week were not employed,
  - actively sought work, i.e., within a 4-week period undertaken real activity (the last week being the reference week) to find work,

- were available for work within a fortnight period after the reference week.

The unemployed also include persons who have found and were waiting to begin work in the period not longer than 3 months and they were able to take the job.

2. **Economically inactive persons are persons who are not classified either as employed or unemployed.**
3. The **activity rate** is calculated as the share of economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The employment rate is calculated as the share of employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **unemployment rate** for a survey period is calculated as the relation of the number of unemployed persons to the total economically active population (total or in a given group).

Since this is a sample-based survey, it is important to be careful about using the data in cases where more detailed divisions were applied and where numbers are lower than 15 thousands. In cases when after generalization of the sample results, the numbers are estimated below 5 thousand, they are replaced by points ("."), what means that the value cannot be displayed because of high sampling error.

PAID EMPLOYEES

1. Data regarding **employment** include persons performing work providing earnings or income.

Among the **employed** are included:

- 1) employees hired on the basis of employment contracts (labour contract, posting, appointment or election),
  - 2) employers and own-account workers:
    - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers),
    - b) owners and co-owners (including contributing family workers, excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity,
    - c) other self-employed persons, e.g., self-employed professionals,
  - 3) outworkers,
  - 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents),
  - 5) members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' co-operatives, other co-operatives engaged in agricultural production and agricultural farmers co-operatives),
  - 6) clergy fulfilling priestly obligations.
2. Data regarding employees hired **on the basis of employment contracts** concern the employment as of 31 XII of full-time employees (including seasonal and temporary employees), as well as part-time employees in the main job, without converting them into full-time employees.
  3. **Full-time paid employees** are employed persons on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

The average paid employment are full and part-time employees in terms of full-time equivalent.

4. Data on employment include both: Polish citizens employed abroad and foreigners employed in Poland.

Persons working abroad and counted among the employed are persons working abroad for the Polish enterprises which employed them, e. g. persons working at export building sites, diplomats, as well as people sent abroad in order of training and research work.

Foreigners counted as employed in Poland comprise persons who in accordance with The Law on Promotion of Employment and Labour Market Institutions dated 20 April 2004 (Journal of Laws, 2016, item 645, with later amendments) were employed by establishments or natural persons.

5. **The disabled** are persons with a certification of disability granted on the basis of the Law of August 27, 1997 "On Occupational and Social Rehabilitation and Employment of Persons" (Journal of Laws, 2016, item 2046 with later amendments).
6. Data concerning **persons performing night work** comprise persons for whom night work derives from the obligatory working time of the establishment, thus it is not incidental. In this category were included all persons according to registers, even if they were absent on a given day (e.g. due to vacation, sick leave or field assignment).
7. Information regarding **labour turnover** concerns full-time employees (including seasonal and temporary employees) excluding entities employing 9 persons or less. These data concern the number of hires and the number of terminations and not the numbers of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time.

Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work, as well as - for record-keeping purposes - persons who died.

Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements, as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care leaves and unpaid vacations and rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care leaves) during the surveyed year to the number of full-time employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.

8. Data regarding **school leavers who started to work for the first-time** concern full-time paid employees (excluding seasonal and temporary employees).
9. **Work time** - time when the employee is available for the employing establishment, the place of employment or any other place designed for work, as well as break time when the employee was not available for the employing establishment, if this break time was accepted by the establishment or occurred according to the law (for example, a sick leave, a care after the sick member of the family, fulfilling social duties, important family matters, holidays, unpaid leaves), as well as unjustified absence.

Nominal work time is the time, which should be completed in a given billing period in the normal working time, in accordance with the standards of working time (daily, weekly) applicable to the employee under the law.

Time worked in standard number of hours (binding for a given employee group) and in overtime.

Time worked in normal hours - time worked in the standard number of hours binding for a given employee group.

Overtime - time worked over the binding number of hours of work time, for which the employee does not receive a day off, but additional pay.

Time not worked - part of the nominal work time, during which the employee was absent from work or did not work regardless of the reason why.

UNEMPLOYMENT

Presented data concern unemployed persons registered in powiat labour offices and looking for a job through these offices.

Published data on the number of unemployed include those who were registered with employment offices, according to the Law dated 20 IV 2004 on Promotion of Employment and Labour Market Institutions (Journal of Laws 2017, item 1065, with later amendments).

1. **An unemployed person** is understood as a person not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person - capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam with the scope of this school programme exam) or tertiary schools in the evening, weekend and extra curriculum education system, looking for employment or other kind of paid work and registered in a local labour office, appropriate for his/her permanent stay, if he/she fulfilled among others, the following conditions:
  - 1) are aged 18 or more and have not reached the retirement age;
  - 2) did not acquire the right to retirement pay or pension resulting from inability to work, pension due to training, social welfare pension or dependant's pension exceeding half of the minimum wage, or after termination of employment or other paid work or a person, who after completing employment, other gainful work, or after ceasing to carry out non-agricultural economic activity does not collect teachers' compensation benefit, do not receive a pre-retirement benefit or allowance, rehabilitation allowance, sick benefit, maternity benefit or benefit equal to maternity benefit;
  - 3) are not owners or holders (sole or dependent) of agricultural real estate with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha; are not subject to retirement and pension insurance from full-time work due to being a spouse or a member of an agricultural household with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha;
  - 4) the person has not submitted an application for entry to the economic activity register or after its submission the person submitted to the economic activity register an application for suspension of the economic activity and the period of suspension has not yet expired; or the period to commence economic activity defined in the application for entry to the economic activity register has not yet lapsed;

- 5) are not temporarily under arrest or serving a prison sentence except for a sentence of imprisonment served outside a penitentiary establishment under a system of electronic monitoring;
- 6) do not receive monthly income exceeding half of the minimum wage, excluding income generated from interests or other monetary means gathered on bank accounts;
- 7) do not receive, on the basis of the regulation concerning social welfare, a permanent social benefit;
- 8) do not receive, on the basis of regulations concerning family allowances, a nursing allowance or allowance supplementary to family benefit due to single parenthood and loss of the rights to unemployment benefit because of the expiry of its legal duration;
- 9) do not receive a training allowance after termination of employment.

Registered unemployment has not include persons who: undergoing traineeships, an internship, person undergoing occupational preparation of adults and social utility works and directed to employment agency within the framework of activation actions appointment.

2. **The registered unemployment rate** is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. The unemployment rate is given considering employed persons on private farms in agriculture (as part of the economically active civilian population) estimated on the basis of the censuses results. The data on the unemployed are collected according to their place of residence or stay, while the data on the employed - according to address of their place of work. Therefore the unemployment rates are not exactly precise, especially in a case of unemployment rates by powiats.
3. **Economically active population** (labour force) estimated at the end of each presented period comprises employed persons in public and private units as well as unemployed persons.
4. Among the unemployed registered within 12 months following the date of completing education (school-leavers) are included unemployed persons who in the mentioned period completed (which was confirmed by a diploma, certificate, or other document) any of the following: school education at the level higher than lower secondary (basic vocational or secondary), post-secondary, tertiary or special school, full-time occupational courses of at least 24 months duration, or obtained the rights to perform a job as disabled.
5. The long-term unemployed are persons who stayed in the registers of the powiat labour office for the overall period exceeding 12 months in the last two years, excluding the periods of trainee-ship occupational preparation of adult at the workplace.
6. The unemployed without occupational qualifications are unemployed persons who do not have qualifications confirmed by a diploma, certificate, or any other document entitling them to perform an occupation.
7. The unemployed bringing up singlehanded at least one child comprise unemployed single parents with at least one child in accordance with the regulations concerning income taxes from natural persons.
8. **Inflow to unemployment** means number of persons, who were registered in powiat labour offices during a month, quarter, year.
9. **Outflow of the unemployed** means the number of persons, who within a year were withdrawn from labour office registers due to different reasons, i.e., taking permanent or seasonal job, starting interventional or public work, did not confirm readiness to take a job, entering education, acquirement of pension rights etc.

10. **Labour market programmes** comprises activities directed at diminishing the size of unemployment in a given region. In particular, there can be distinguished: trainings, traineeship with the employer interventional and public works:
  - **training means vocational training**, retraining, improving vocational skills development needed for performing jobs at work place or learning how to search and find employment.
  - **traineeship with the employer** means acquisition by a school-leaver of practical skills by means of performing tasks at work place without conclusion of an employment relationship with employer. School leavers are entitled to grants paid by regional labour offices, during a period of traineeship.
  - **interventional work** means employment of an unemployed person by an employer in a period not exceeding 12 months, if such employment was a result of a contract signed with a regional labour office. Such work is partially financed by a labour office.
  - **public work** means employment of an unemployed during the period not exceeding 12 months, for work organized by local government bodies, government administration or public utility institutions.
11. **Persons previously in employment.** Includes persons who have performed any work on the basis of labour contract, posting, appointment, contract for outwork or any other earning generating work, or conducted their own economic activity outside agriculture.
12. **The unemployed dismissed because of reasons related to establishments (i.e. mass dismissals)** are persons dismissed according to regulations dated 13 III 2003 on Particular Rules of Dissolving Contracts Because of Reasons Not Related to the Employees (Journal of Laws No. 90, item 844, with later amendments). Regulations concern is in case of a necessity a dissolving of the employment contract with employees by the employer in a period not exceeding 30 days. To concern establishments in which decrease in employment is caused by economic reasons or organizational changes, changes in production or technological ones, and also in cases of bankruptcy or liquidation of an establishments.
13. **Job offers** (vacancies and places of occupational activation) comprise vacant jobs and places for on a job training reported by employers to labour offices: at least one vacant place of employment or other paid work (i.e. performing work or providing services on the basis of the civil-legal contracts), in a particular occupation or speciality, in order to find an appropriate employee, place of occupational activation, adopted to implementation, i.e. such as traineeship, occupational preparation of adults, social utility work.

WORK CONDITION AND ACCIDENTS AT WORK

1. **Work conditions** include a group of factors appearing in the working environment deriving from the process of work and factors connected with performing work.

On the working environment consists of factors: physical (such as lighting, noise, microclimate), chemical (e.g. toxic substances) and biological (e.g. bacteria), acting on the work area (for example, in the factory hall, in the workplace), and the area surrounding the workplace.

2. Information regarding **persons working in hazardous conditions** with substances hazardous to health concern individuals exposed to factor connected with:
  - strenuous work conditions,
  - work environment,
  - mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.

Hazard related to strenuous work conditions comprises harmful influence on employees of work performed e.g. for example, in forced awkward position, requiring hard physical effort or performed in particu-

larly strenuous conditions.

Hazard related to work environment comprises influence on employees of the harmful factors arising in the process of work, which concentration or intensity exceed obligatory HAC (the highest allowed concentration) and HAI (the highest allowed intensity), Polish standards or other hygienic standards. e.g. chemical substances, fibrosis inducing industrial dusts, noise, vibrations, micro-climates, ionizing radiation, laser, infrared radiation, infrared radiation, electromagnetic fields.

Hazard related to mechanical factors connected with particularly dangerous machinery comprises work with machines listed in Annex IV to Directive 2006/42/EC introduced by the Law of 21 October 2008 on essential requirements for machines (Journal of Laws No. 199, item. 1228 as amended).

To calculate the rate in 1000 was adopted by the number of employees employed on the basis of the work according to the state on 31 XII of the year preceding the current year.

3. **Threat per capita** consists of the total amount of all hazardous factors influencing a worker. If there is only one hazardous factor per every person the total of threats per capita amounts to the total number of the persons working in hazardous conditions.
4. **Benefits due to work in hazardous conditions particularly strenuous comprise:**
  - 1) prophylactic according to the decree of the Council of Ministers from 28 V 1996 concerning prophylactic meals and drinks (Journal of Laws No. 60, item 279), strengthening free meals, served within the range of special nourishment for the employed permanently performing work particularly hazardous for health, permanently maintaining hard or strenuous outdoor work in the winter, performing other work exposing body to overcooling as well as for people performing work in particularly hard conditions,
  - 2) drinks according to the decree of the Council of Ministers from 28 V 1996 concerning prophylactic meals and drinks (Journal of Laws No. 60, item 279),
  - 3) other nourishment served on the basis of branch labour agreements or other regulations,
  - 4) monetary benefits paid for work in hazardous or strenuous conditions providing that adequate regulations allow such payments,
  - 5) shorter working hours i.e. shorter than regular working hours for a given occupational group,
  - 6) additional vacations (paid),
  - 7) other benefits e.g. earlier retirement.
5. **Compensations for injuries and occupational diseases due** to employees who have suffered injury as a result of an accident at work or occupational disease, as well as family members of workers who died as a result of such an accident or illness:
  - 1) compensations for permanent or long-duration loss of health or death of employee,
  - 2) compensations for things lost or damaged because of occupational accident,
6. Data on accidents at work, in addition to individual farms, are derived from statistical accident at work. Information on occupational accidents include all accidents, incidents and treated as accidents at work, regardless of whether the card has been demonstrated inability to work or not (e.g. due to patient hospitalization or denied sick leave).
7. **Accident at work** is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:
  - during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee

and activities for the employees, even without instructions,

- when the employee remains at the disposal of the employers on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- during a business trip,
- during a training within the scope of common self-defence,
- at performing tasks ordered by trade union organizations, functioning at the employer.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- practising sports during competitions and raining by a person receiving sport scholarship;
- performance of paid work while serving the sentence of imprisonment or temporary detentions;
- exercising a mandate by members of parliament (in the country or in the European Parliament) or senate, who receive salaries;
- doing - on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity - training or a traineeship connected with a scholarship received by school leavers (graduates);
- performance of work by members of agricultural producers` cooperatives, agricultural farmers` cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;
- performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
- performance of typical activities associated with running or cooperation in running, a non-agricultural economic activity;
- performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
- serving supplementary forms of military service;
- education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

Data on accident at work concern persons injured during a individual or mass accidents.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

Mass accident at work is an accident in which at least two people were injured as a result of the same event in a given workplace.

A **fatal accident at work** is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

A **serious accident at work** is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental

illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

8. Accidents at work are classified, i.e., according to **contact — mode of injury** which directly cause them (describing the type of contact of the person injured with the factor which caused the accident) as well as according to their causes (all short-comings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents.

Contact - mode of injury describes in what way the victim was injured (physically or psychically) by material agent.

Deviation describes the event not in accordance with the appropriate course of the work process which caused an accident.

Specific Physical Activity performed by the victim at the moment of accident describes activity performed by the injured person in a purposeful way directly before the accident occurred.

Material agent:

- material agent connected to the Specific Physical Activities performed by the victim at the moment of accident is a machine, tool or other object used by the victim at the moment when the accident occurred,
- material agent connected with the deviations is a machine, tool, other object or environmental factor that is directly connected to the deviant event in case a few material agents are related to a deviation, the last one of these material agents,
- material agent that is a source of injury comprise machine, tool, other object or environment agent the contact with which caused injury (physical or psychical).

Causes of accident are all short-comings and irregularities connected with material (technical) factors, organization of work in an enterprise or in a workplace, and related to employees including incorrect employee behaviour.

9. Information on **days of inability to work** includes the total number of calendar days of inability to work caused by accidents at work, assumed on the basis of the number of sick leaves.

WAGES AND SALARIES AND SOCIAL SECURITY BENEFITS

Data on wages and salaries and average monthly wages and are presented in gross terms.

1. **Wages and salaries** (total) include cash payments paid to employees or other natural persons, constituting expenditures incurred by the employers to for the payment of the performed work, regardless of the sources of funds (self-financing or refund) and regardless of the basis for employment contracts or other legal relationship or activity on the basis of which the work or service is performed. Partial payment in other form (securities and benefits in nature or their equivalents) is permitted only when provided for by the statutory labour provisions or collective labour agreement.

Wages and salaries are comprised of:

- personal wages and salaries,
- payments due to order agreement or assignment agreement (excluding fees),
- fees (wages and salaries for using or disposal of author's rights or related works),
- agent-commission wages and salaries,

- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- payments from profit for distribution or balance surpluses.

2. **Personal wages and salaries** are wages and salaries and other benefits for work, paid or handed over in nature (calculated as appropriate) to employees - due on the basis on employment contract, to outworkers - due on the basis of outwork agreements, under age persons who concluded labour contracts for the purpose of vocational training and persons of age who are finishing vocational training on terms defined for under aged persons.

Personal wages and salaries comprise in particular of:

- basic wages and salaries in the form of temporal, piece-work earnings, commission wages and other,
- bonuses for seniority and other bonuses (extra wages and salaries) for specific characteristics of labour, specific qualifications or working conditions,
- statutory and incentive premiums and prizes,
- wages and salaries for overtime work,
- extra wages for works performed as part of the binding working time, not resulting however from the scope of duties,
- wages for work to be done outside regular working hours in the place of employment or in any other place designed by the employer,
- compensatory additional pay (e.g. compensation up to the amount of the lowest wages and salaries for employees' work defined on the basis of the minimum wage for the work,
- wages and salaries for time off, paid from an employer's funds (i.e. holidays, health service, inability to work caused by a disease, layoffs beyond employee's control and other).
- jubilee prizes, annuity severance pay and retirement pay, compensation for leave not taken and other,
- salaries of members of parliament or senate together with their extra wages and salaries, gratuities, annuity severance pays, retirement pays, parliamentary or senatorial office termination pay and also severance for local self-government employed under the option, which was resolved with the work in connection with the expiration of the term,
- allowances (value of benefits in part not paid by an employee) or their cash equivalents (e.g. coal allowances, energy transformation allowances, foodstuffs) as well as equivalents for uniforms if wearing it is enforced by law,
- claim benefits (e.g. for reduced termination period, compensatory benefits paid to employees who in result of accident at work or occupational disease incurred permanent or long-term health damage).

Personal wages and salaries do not include wages and salaries for disposal of author's rights to pieces of work created under employment contract.

3. **Impersonal wages and salaries** include i.e. payments due to order agreement or assignment agreement.
4. **Fees** (remuneration for use or disposing of copyrights or related rights) include in particular: remuneration remitted to an author or performing artist due to the use of a work or artistic performance by the entities paying out the royalties, in case the work or artistic performance were created by employees based on an employment contract or by natural persons based on a contract of mandate or a contract for the specific task,
- remuneration (royalties) remitted to an author or performing artist by organizations preoccupied with management of copyrights or related rights,

- remuneration for scientific and research and development studies performed by employees of scientific and research and development units in result of creative activity.
5. **Agency commission wages and salaries** cover wages and salaries of natural persons for activities commissioned to them on the basis of agency agreements, paid for the performed transactions of purchase or sale and for rendered services according to defined commission rate.
  6. **Payments of annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities** cover payments from separate funds for wages and salaries, created on the basis of separate provisions.
  7. **Payments from profit for distribution** include payments for employees from award fund created on the basis of separate provisions state enterprises and other economic entities from profit after taxation. **Payments from balance surpluses** include bonuses and prizes for members of co-operatives who are employed by the co-operative and co-operative employees, and in work of co-operatives - also payments for members for labour load.
  8. Wages and salaries do not include i.e.:
    - social security benefits paid from Social Insurance Fund and from means of the state budget (benefits: sick, welfare, maternity and family),
    - benefits financed by the enterprise social fund and leave benefits,
    - the value of benefits arising from the provisions relating to occupational safety and health (including health food and beverages) and cash equivalents eligible for these benefits, as well as money equivalents for work clothes made by workers and cash equivalents for the use of their own clothing and footwear work,
    - the uniforms, if his obligation to wear results from the laws in force,
    - statutory severance payments, indemnification, compensation or other benefits because of bankruptcy or liquidation of the employer or the restructuring of employment for reasons other than workers,
    - dividends paid to shareholders.
  9. The **rate of pay** is a wages salary of a employee per unit time (with temporary wage system) or a unit of product (at piece-work wage system).
  10. **The average monthly (nominal) wages and salaries** per paid employee were calculated assuming:
    - personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad, payments from profit and balance surplus in co-operatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television programme producers,
    - and the average employment rate - is the average number of employees calculated for the period under examination (e.g., month, quarter, year) on the basis of record employment status, after exclusion of persons employed abroad and translated part-time paid employees people on full-time part employees.
  11. For the **nominal wage** understands the duty to employee for work done, resulting from the employment relationship. In practice, the statistical measure of the overall level of remuneration is the average nominal monthly wage per 1 paid employee (employee).
  12. Information **regarding retirement pay and pension benefits** (excluding those for farmers) concerns benefits financed from the Social Insurance Fund of the Social Insurance Institution as well as from the budgets of the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration and the Ministry of Justice.

Information regarding retirement pay and pension benefits for farmers concerns benefits financed from the Pension Fund of the Agricultural Social Insurance Fund as well as from the Social Insurance Fund, in the case of farmers who are authorized to receive benefits from both of these funds simultaneously.

13. **Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement pay and pensions:**
  - employed persons,
  - outworkers,
  - members of agricultural producers' co-operatives and agricultural farmers' co-operatives,
  - persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements,
  - persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists),
  - clergy,
  - professional soldiers,
  - the Police, Internal Security Agency and Foreign Intelligence Agency, Border Guard, State Fire Department and Penitentiary Staff functionaries,
  - farmers,
  - war and military invalids as well as combatants.
14. **Retirement pay and pension benefits** (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:
  - retirement pay,
  - pensions resulting from an inability to work,
  - family pensions.
15. **Retirement pay and pension benefits** include the amount of benefits due (current and compensatory). Since 1995 benefits do not include family and nursing benefits paid to persons receiving retirement pay and pensions for their families.
16. Data regarding **the average monthly retirement pay and pension** are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.
17. Data regarding benefits are given in **gross terms**, i.e., including deductions for personal income taxes.

Aneks 1. Spis tablic załączonych do publikacji w wersji elektronicznej (format XLS)

Appendix 1. List of tables attached to the publication in the electronic version (XLS format)

Spis tablic List of tables	Numer tablicy Table number
TABLICE PRZEGLĄDOWE REVIEW TABLES	
Województwo na tle kraju w 2018 r. .... Voivodship on the background of the country in 2018	I
Ważniejsze dane o województwie .... Major data on the voivodship	II
Wybrane dane o podregionach i powiatach w 2018 r. .... Selected data on subregions and powiats in 2018	III
TABLICE WOJEWÓDZKIE VOIVODSHIP TABLES	
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION	
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci, wieku i poziomu wykształcenia w IV kwartale .... Economic activity of the population aged 15 and more by sex, age and educational level in IV quarter	1
Pracujący według statusu zatrudnienia i płci w IV kwartale .... Employed persons by employment status and sex in IV quarter	2
Bezrobotni według kategori płci w IV kwartale .... Unemployed persons by categories and sex in IV quarter	3
Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy i płci w IV kwartale .... Unemployed persons by period of finding job and sex in IV quarter	4
Bezrobotni według metod poszukiwania pracy i płci w IV kwartale .... Unemployed persons by method of job seeking and sex in IV quarter	5
PRACUJĄCY. ZATRUDNIENI EMPLOYMENT. PAID EMPLOYEES	
Pracujący w gospodarce narodowej według płci, sektorów i form własności .... Employed persons in national economy by sex, sectors and owner-ship forms	1(6)
Pracujący w miastach i na wsi według sektorów własności oraz sekcji .... Employed persons in urban and rural areas by ownership sectors and sections	2(7)
Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji, podregionów, powiatów i gmin w 2018 r. .... Employed persons in national economy by sections, subregions, powiats and gminas in 2018	3(8)
Pracujący według statusu zatrudnienia oraz sekcji .... Employed persons by employment status and sections	4(9)

Spis tablic (cd.)

List of tables (cont.)

Numer tablicy
Table number

Pracujący według statusu zatrudnienia oraz form organizacyjno-prawnych przedsiębiorstwa w 2018 r.	5(10)
Employed persons by employment status and legal-organization status of enterprise in 2018	
Pracujący w porze nocnej, emeryci i renciści oraz niepełnosprawni według sektorów własności i sekcji	6(11)
Employed persons shift hours, retirees and pensioners and disabled persons by ownership sectors and sections	
Przyjęcia do pracy według sektorów własności oraz sekcji	7(12)
Hires by ownership sectors and sections	
Absolwenci podejmujący pierwszą pracę.....	8(13)
Graduates first starting work	
Zwolnienia z pracy według przyczyn, sektorów własności oraz sekcji	9(14)
Terminations by reasons, ownership sectors and sections	
Ruch zatrudnionych według sektorów własności oraz sekcji	10(15)
Labour turnover by ownership sectors and sections	
Zatrudnieni według sektorów własności oraz sekcji	11(16)
Employees by ownership sectors and sections	
Przeciętne zatrudnienie według wybranych sekcji, podregionów i powiatów w 2018 r.	12(17)
Average paid employment by selected sections, subregions and powiats in 2018	
Bilans czasu pracy	13(18)
Work time balance	
Bilans czasu pracy na 1 zatrudnionego.....	14(19)
Work time balance per 1 employed person	
Wolne miejsca pracy według sektorów własności, wielkości przedsiębiorstw i sekcji.....	15(20)
Vacancies jobs by ownership sectors, size of enterprises and sections	
Nowo utworzone miejsca pracy według sektorów własności, wielkości przedsiębiorstw i sekcji.....	16(21)
Newly created jobs by ownership sectors, size of enterprises and sections	
Zlikwidowane miejsca pracy według sektorów własności, wielkości przedsiębiorstw i sekcji	17(22)
Eliminated jobs by ownership sectors, size of enterprises and sections	
Pracujący niepełnosprawni według sektorów własności, wielkości przedsiębiorstw i sekcji	18(23)
Employed disabled persons by ownership sectors, size of enterprises and sections	
BEZROBOCIE	
UNEMPLOYMENT	
Podstawowe dane o bezrobotnych zarejestrowanych według podregionów i powiatów	1(24)
Basic data on registered unemployed persons by subregions and powiats	
Bezrobotni zarejestrowani według wieku i poziomu wykształcenia	2(25)
Registered unemployed persons by age and educational level	
Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy	3(26)
Registered unemployed persons by duration of unemployment	

Spis tablic (cd.)
List of tables (cont.)

Numer tablicy
Table number

Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy	4(27)
Registered unemployed persons by work seniority	
Bezrobotni według wybranych kategorii oraz podregionów, powiatów i gmin w 2018 r.	5(28)
Registered unemployed persons by selected categories and by subregions, powiats and gminas in 2018	
Bezrobotni zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy według miesięcy w 2018 r.	6(29)
Unemployed persons registered in powiat labour offices by months in 2018	
Bezrobotni zarejestrowani będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	7(30)
Registered unemployed persons with a specific situation on the labour market	
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu	8(31)
Registered unemployed persons benefiting from labour market programme	
Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy oraz rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy w 2018 r.	9(32)
Registered unemployed persons by duration of unemployment and by a kind activity of their last job in 2016	
Bezrobotni nowo zarejestrowani w okresie sprawozdawczym	10(33)
Newly registered unemployed persons in reporting period	
Bezrobotni wyrejestrowani z ewidencji urzędów pracy według przyczyn w okresie sprawozdawczym	11(34)
Persons removed from unemployment rolls by causes in reporting period	
Bezrobotni nowo zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy według miesięcy oraz podregionów i powiatów w 2018 r.	12(35)
Newly registered unemployed persons in powiat labour offices by months and subregions and powiats in 2018	
Bezrobotni wyrejestrowani z ewidencji urzędów pracy według miesięcy oraz podregionów i powiatów w 2018 r.	13(36)
Persons removed from unemployment rolls in powiat labour offices by months and subregions and powiats in 2018	
Bezrobotni zarejestrowani i wyrejestrowani według wybranych kategorii.....	14(37)
Registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls by selected categories	
Stopa bezrobocia rejestrowanego według podregionów i powiatów w 2018 r.	15(38)
Registered unemployment rate by subregions and powiats in 2018	
Wydatki z funduszu pracy	16(39)
Expenditures of labour fund	
Subsydiowanie aktywizacji zawodowej bezrobotnych w 2018 r.....	17(40)
Subsidisation of professional activity stimulation unemployed persons in 2018	
Oferty pracy zgłoszone do urzędów pracy w okresie sprawozdawczym	18(41)
Job offers submitted to labour offices in reporting period	
Bezrobotni zarejestrowani i oferty pracy według grup zawodów w 2018 r.....	19(42)
Registered unemployed persons and job offers by occupational groups in 2018	

Spis tablic (cd.)

List of tables (cont.)

Numer tablicy
Table number

WARUNKI PRACY I WYPADKI PRZY PRACY

WORK CONDITION AND ACCIDENTS AT WORK

Zbiorowość objęta badaniem oraz zatrudnieni w warunkach zagrożenia według sektorów własności oraz sekcji.....	1(43)
Population covered by the survey and persons working in hazardous conditions by ownership sectors and sections	
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według czynników zagrożeń, sektorów własności oraz sekcji.....	2(44)
Persons working in hazardous conditions by hazardous factors, ownership sectors and sections	
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według czynników zagrożeń oraz podregionów i powiatów w 2018 r.	3(45)
Persons working in hazardous conditions by hazardous factors and subregions and powiats in 2018	
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia według sektorów własności oraz sekcji.....	4(46)
Persons working in hazardous conditions to agents harmful and hazardous to health by ownership sectors and sections	
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia według podregionów i powiatów w 2018 r.	5(47)
Persons working in hazardous conditions to agents harmful and hazardous to health by subregions and powiats in 2018	
Likwidacja lub ograniczenie zagrożeń według sektorów własności oraz sekcji.....	6(48)
Liquidation or limitation hazardous agents by ownership sectors and sections	
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia według sektorów własności oraz sekcji.....	7(49)
Beneficiaries of the hazardous and hard working conditions benefits by ownership sectors and sections	
Wypadki i poszkodowani w wypadkach przy pracy według rodzaju i skutku wypadku oraz sekcji.....	8(50)
Occupational accidents and persons injured in occupational accidents by kind and consequence of accident and sections	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wydarzeń powodujących uraz	9(51)
Persons injured in accidents at work by contact-mode of injury	
Przyczyny wypadków przy pracy według sekcji.....	10(52)
Causes of accidents at work by sections	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wieku oraz sekcji	11(53)
Persons injured in accidents at work by age and sections	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wieku oraz grup zawodów w 2018 r.	12(54)
Persons injured in accidents at work by age and occupational groups in 2018	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według stażu pracy oraz sekcji.....	13(55)
Persons injured in accidents at work by work seniority and sections	

Spis tablic (cd.) List of tables (cont.)

Numer tablicy
Table number

Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wybranych sekcji oraz grup zawodów w 2018 r.	14(56)
Persons injured in accidents at work by selected sections and occupational groups in 2018	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według statusu zatrudnienia oraz sekcji	15(57)
Persons injured in accidents at work by status and sections	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według liczby dni niezdolności do pracy spowodowanej wypadkami oraz sekcji	16(58)
Persons injured in accidents at work by number of days inability to work caused by accidents and sections	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według miejsca zdarzenia oraz wydarzeń powodujących urazy	17(59)
Persons injured in accidents at work by location of accidents and contact-mode of injury	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według czynności wykonywanych przez poszkodowanych w chwili wypadku oraz przyczyn wypadku w 2018 r.	18(60)
Persons injured in accidents at work by specific physical activity performed by the victim at the moment of accident by consequence of accidents and causes	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy oraz liczba dni niezdolności do pracy spowodowanej wypadkami według podregionów i powiatów w 2018 r.	20(62)
Persons injured in accidents at work and number of days inability to work caused by accidents by subregions and powiats in 2018	

WYNAGRODZENIA

WAGES AND SALARIES

Wynagrodzenia brutto według sektorów i form własności	1(63)
Gross wages and salaries by sectors and ownership forms	
Wynagrodzenia brutto według sekcji w 2018 r.	2(64)
Gross wages and salaries by sections in 2018	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej według sekcji	3(65)
Average monthly gross wages and salaries in national economy by sections	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sektorów i form własności	4(66)
Average monthly gross wages and salaries by sectors and ownership forms	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji	5(67)
Average monthly gross wages and salaries by sections	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według wybranych sekcji, podregionów i powiatów	6(68)
Average monthly gross wages and salaries by selected sections, subregions and powiats	
Świadczenia społeczne	7(69)
Social benefits	

Uwagi metodologiczne dostępne na stronie internetowej:
Methodological notes available on website

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/zasady-metodyczne-rocznik-pracy/zeszyt-metodologiczny-statystyka-ryнку-pracy-i-wynagrodzen%2c1%2c2.html>

Tablice w formacie xls dostępne na stronie internetowej:
Tables in the Excel available on website

<https://zielonagora.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery>